

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΜΗΝΟΣ ΜΑΡΤΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ Κ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 31 ΜΑΡΤΙΟΥ 1900

ΑΡΙΘ. 13

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- † 'Ο (πρόεδρος)
† 'Ο Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† 'Ο 'Αρχιεπ. τῆς 'Ι. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
† 'Ο Μέγας 'Αρχιεπίσκοπος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ (γραμματεὺς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετρίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾷ 28
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμῖς
Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται τὴν 1 'Ιανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Λόγος τῇ Γ' κυριακῇ τῶν νηστειῶν περὶ αὐταπαρνήσεως
ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς
Θεολογικῆς Σχολῆς ἱεροδ. Δημ. Γεωργιάδου — Ὑπόμνημα
διαλαμπάνων μερικῶς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ ἄλλα, ἀποδημίας
τε καὶ τελείωσιν τῶν ἁγίων Κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου
καὶ Παύλου — Οἱ κοσμικοὶ τίτλοι καὶ αἱ τιμαὶ τοῦ Πατριάρ-
χου Κωνσταντινουπόλεως — Κώδις τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως
Καστορίας καὶ τινὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία ἀποκείμενα ἐν
τις τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῆς, ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Διδυ-
μοτείχου Φιλαρέτου Βαφείδου — Τοπικὰ ἀρχεῖα — Ἐγγραφα
τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ — Ἐκκλησιαστικὰ βυζαντι-
ναὶ ἐξακριβούμεναι, κυρίως δὲ ἡ Θεοτόκος τῶν Κύρου — Ἐκ-
κλησιαστικὰ χρονικά — Κοινοποιήσεις.

ΛΟΓΟΣ

ΤΗ Γ' ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

ΠΕΡΙ ΑΥΤΑΠΑΡΝΗΣΕΩΣ

ἐκφωνηθεὶς

ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ

ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς

ἱεροδ. Δημ. Γεωργιάδου

«Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλ-
θειν ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ
ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ
ἀκολουθεῖτω μοι». (Μαρκ.
8, 34—9, 1).

Ὅταν, Παναγιώτατε Δέσποτα καὶ λοιποὶ ἐν
Χριστῷ ἀδελφοί, ἀπαγγέλλω τὰς λέξεις ταύτας
νομίζω ὅτι ἔχω πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου λαμπρὰν
τινα καὶ ζωερὰν εἰκόνα παριστῶσαν ἀφ' ἑνὸς
μὲν τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου μετ' ἀποστροφῆς

καὶ βδελυγμίας ἀπορρίπτοντας τὴν πορφύραν
τοῦ κόσμου τούτου καὶ κρατοῦντας τὸν σταυρὸν,
ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν γλυκεῖαν μορφήν τοῦ Ἰησοῦ,
προπορευομένου αὐτῶν. Τοσοῦτον ἐκφραστικοί,
τοσοῦτον εἰκονικοὶ εἶνε οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Κυ-
ρίου, τοὺς ὁποίους πρέπει χρυσοῖς γράμμασι νὰ
ἀναστηλώσῃ πᾶς ὁπαδὸς τοῦ Χριστοῦ, διότι εἶνε
τὸ λάβαρον οὕτως εἰπεῖν τῶν χριστιανῶν, εἶνε ἡ
σημαία τῶν μαθητῶν. Ναί, ἀγαπητοί, μεγάλη
χριστιανικὴ ἀλήθεια, ὑψίστη ἀρετὴ ἐμπερι-
κλείεται καὶ διδάσκεται ἐν τῇ ἀπλῇ ταύτῃ φρά-
σει: ἡ ἀρετὴ τῆς αὐταπαρνήσεως· ἀρετὴ, ἥτις
εἶνε ἡ κρηπίς καὶ ἡ βάσις τῆς χριστιανικῆς ἡ-
θικῆς, προσέτι δὲ ἡ αἰτία τῆς κοινωνικῆς εὐστα-
θείας καὶ ἰσορροπίας, διότι ἄνευ τῆς ἀρετῆς τῆς
αὐταπαρνησίας ἕκαστος ἄνθρωπος ὡς κινεῖν
ἐλατήριον τῆς ἡθικότητος αὐτοῦ θὰ εἶχεν ἐν μέ-
γα συγκεντρωτικόν κατεψυγμένον ἐγὼ, ἀπὸ ἀ-
πόψεως δὲ κοινωνικῆς θὰ ἐπεκράτει εἰς ἀμείλη-
κτος πόλεμος πάντων κατὰ πάντων. Διὰ τοῦτο
ἀκριβῶς ὁ πάνσοφος ἀρχηγὸς τῆς θρησκείας
ἡμῶν γνωρίζων τὴν ἄπειρον σημασίαν τῆς αὐτα-
παρνήσεως, ὅτε προσεκάλει ὁπαδοὺς ἵνα σχη-
ματίσωσι τὰ τάγματα αὐτοῦ ὡς τρανόφθογγον
σάλπιγγα ἐγερτηρίαν ἐκ τοῦ ὕπνου τοῦ ἔθνισμοῦ
καὶ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ μετεχειρίσθη τοὺς λόγους
αὐτοὺς καὶ δι' αὐτῶν προσεκάλει πάντας ὅσοι
θέλουσιν ἵνα ἀκολουθήσωσιν αὐτῷ· καὶ πρὶν ἢ
δεχθῇ αὐτοὺς εἰς τὸν περίβολον τῆς μάνδρας
αὐτοῦ ἐν πρᾶγμα σπουδαῖον καὶ ἀπαραίτητον
ἀπήτει: νὰ ὑπογράψωσιν οὗτοι ἐν συμβόλοιον

καθ' ὃ ὁ κόσμος οὗτος ἐσταύρωται αὐτοῖς, καθ' ὃ ὁ νόμος τῆς σαρκὸς ἡττήθη καὶ ὅτι ὡς πρό-τυπον πάντων μένει ὁ Χριστός. Τοιαύτην λοιπὸν σημασίαν ἀπέδωκεν ὁ Κύριος εἰς τὴν αὐταπά-ρνησιν! Ἄλλ' ἄρα γε ἡμεῖς, οἱ ὑπογράψαντες τὸ συμβόλαιον τοῦτο ἐν τῷ βαπτίσματι, ἡμεῖς, οἱ ἔχοντες τὴν σφραγίδα τοῦ Πνεύματος, οἱ ἀπο-ταξάμενοι τοῖς πᾶσι καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν Χρι-στόν, οἱ καυχώμενοι ὡς οἱ γνησιώτεροι καὶ πι-στότεροι ὁπαδοὶ τῆς σημαίας αὐτοῦ, ἄρα γε, λέγω, εἴμεθα καὶ πράγματι τοιοῦτοι; ἄρα γε αἶ-ρομεν τὸν Σταυρὸν τῶν παθῶν ἡμῶν μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ Γολγοθᾶ; ἀπαρνούμεθα ἡμᾶς αὐ-τούς; Ἐν ἄλλαις λέξεσι κατανοοῦμεν τι εἶνε αὐ-ταπάρνησις; Ἰδοὺ ἀκριβῶς τὸ ζήτημα, εἰς τὸ ὁποῖον θέλω νὰ ἐνασχολήσω σήμερον τὴν ὑμε-τέραν προσοχὴν προσπαθῶν νὰ καταδείξω, ὅση μοι δύναμις, ἐν τίνι συνίσταται ἡ χριστιανικὴ αὐταπαρνησία καὶ πόσον ὠφελειῶν πρόξενος αὕτη καθίσταται ὑπὸ πάσας τὰς ἐπόψεις.

Δὸς δέ, Κύριε, εἰς ἐμὲ μὲν καρδίαν καθαρὰν καὶ νοῦν διανγῆ, εἰς πάντας δὲ τοὺς ἀκροατὰς τῶν θείων σου ῥημάτων πνεῦμα ἀκοῆς καὶ συνέ-σεως. Ἀμήν.

Α'.

Μόνον ὁ Θεός, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, εἶνε ἁ-γιος, μόνος ἐκεῖνος, ἵνα μεταχειρισθῇ τὴν ἐκφρα-σιν περιωνύμου τινὸς ἀρχαίου θεολόγου, ἀδυ-νατεῖ νὰ πράξῃ τὸ κακόν, διότι εἶνε τῆς φύσεως αὐτοῦ ἡ ἀγιωσύνη, ἡ ἀγαθότης καὶ ἡ ἀρετὴ· βεβαίως δὲ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, οἱ κατ' εἰκόνα Θεοῦ πλασθέντες, εἰς τὸ κακὸν δὲν εἶχεν εἰσε-λάσει εἰς τὸν κόσμον θὰ εἶχομεν τὴν ἀρετὴν φυ-σικὴν ιδιότητα τῆς ψυχῆς ἡμῶν, θὰ ἐπράττομεν τὸ ἀγαθὸν εὐχερῶς καὶ ἄνευ ἀγῶνος κατὰ πονη-ρῶν τάσεων, ἡ ἀρετὴ δὲ τότε δὲν θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς βραβεῖον νίκης, ἀλλ' ὡς φυσικὸς στέφανος καὶ στόλισμα τῆς ψυχῆς. Πλὴν, δυστυχῶς, τὸ κακὸν εἰσῆλασεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ μία βαθεῖα διατάραξις ἀνεστάτωσε τὸν τε φυσικὸν καὶ ἠθι-κὸν κόσμον καὶ σήμερον πάντες ἀνομολογοῦμεν, ὅτι, ὅπως ὑπάρχει ἐν φυσικὸν κακόν, οὕτως ὑπάρ-χει καὶ ἐν ἠθικόν τοιοῦτον. Ὁ Ἀπόστολος Παῦ-λος λέγει, ὅτι ἡ κτίσις σύμπασα στένει ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ κακοῦ τούτου, ὅτι ὁ κόσμος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται καὶ ὅτι ἡ κατόρθωσις τοῦ ἀγαθοῦ εἶνε οἷονεὶ σωτηρία τις ἀπὸ αἰχμαλωσίας, διότι

ὑπάρχει ἐν τῇ σαρκὶ ἡμῶν εἰς νόμος ἀντιστρα-τευνόμενος τῷ πνεύματι ἡμῶν καὶ αἰχμαλωτίζων ἡμᾶς· Γεννώμεθα λοιπὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ εὐρίσκομεν ἤδη τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν παρατεταγ-μένους εἰς μάχην καὶ οἱ ἐχθροὶ οὗτοι, ἀγαπητοί, εἶνε ἀκριβῶς οἱ προσφιλέστεροι ἡμῶν, οἱ δίκην Σειρήνων προσελκύοντες ἡμᾶς, εἶνε αὐταὶ αἱ πο-νηραὶ ἡμῶν τάσεις, αἱ κακαὶ ἐπιθυμίαι καὶ ἡ ἄκρατος φιλαυτία. Πρόκειται λοιπὸν νὰ κηρύξω-μεν τὸν πόλεμον κατ' αὐτῶν, καθ' ἡμῶν αὐτῶν· τοῦτο δὲ ἀκριβῶς εἶνε ἡ αὐταπάρνησις· ἐν τούτῳ συνίσταται ἡ ἀρετὴ αὕτη· ἐν τῇ θυσίᾳ τοῦ ἐγὼ τοῦ πονηροῦ, τῆς ψυχῆς «ὅς ἐστιν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ... οὗτος σώσει αὐτήν». Ὁ Εὐαγ-γελιστὴς Λουκᾶς (14,26) ὀνομάζει τὴν θυσίαν ταύτην τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀπόταξιν τοῦ ἔξω κό-σμου μῖστος ἑαυτοῦ καὶ παντὸς ὅ,τι ἀγαπητὸν ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ. Οὕτω ἡ αὐταπάρνησις ἐκδηλοῦται ἐν τῇ ἀρνήσει καὶ δεσποτείᾳ πασῶν τῶν αἰσθήσεων ἡμῶν· τῆς γεύσεως ἐν πρώτοις τῆς ὁποίας ὁ χριστιανὸς οὐδέποτε πρέπει νὰ ἀ-φῇθῃ δούλος γνωρίζων, ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ «οὐκ ἔστι βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ» (Ρωμ. 14,17). Ὡστε τὸ πρῶτον μάθημα τῆς αὐταπαρ-νήσεως διὰ τὸν μαθητὴν τῆς σωτηρίας εἶνε ἡ ὀλιγοφαγία καὶ ὀλιγοποσία καὶ ἐν γένει πᾶσα νηστεία πραγμάτων ἀλλὰ καὶ λόγων, γλωσσαλ-γίας, διότι ὡς λέγει ὁ Σοφὸς «ἐκ πολυλογίας οὐκ ἐκφεύξει ἁμαρτίαν, φειδόμενος δὲ χειλέων νοή-μων ἔσει», (Παρ. 10,19). Ἐπαγρύπνησις λοιπὸν τοῦ ἔρκους τῶν ὁδόντων τῆς περιοχῆς τῶν χει-λέων καὶ τοῦ γευστικοῦ οὐρανίσκου, ἰδοὺ μία αὐταπάρνησις, ἰδοὺ μία αὐτοδεσποτεία. Ἐπα-γρύπνησις ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ὄρασιν καὶ ἀκοήν καὶ ἡ ἀποστροφή ἀπὸ παντὸς ὅ,τι ἐρεθίζει ταύ-τας καὶ διεγείρει τὴν φαντασίαν καὶ ἐν γένει ἐπικινδύνως κολακεύει τὰς δύο ταύτας [αἰσθή-σεις, αἵτινες εἶνε αἱ μόναι ἀγωγοὶ τοῦ ἔξω κό-σμου εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον καὶ δύνανται κακῶς διευθυνόμεναι νὰ καταστρέψωσι πάσας τὰς εὐ-γενεῖς αὐτοῦ κλίσεις. Ἰδοὺ καὶ ἄλλη αὐτοδεσπο-τεία καὶ αὐταπάρνησις. Ἄλλ' ἡ κυριωτέρα καὶ ἡ δυσκολωτέρα ἀκριβῶς αὐταπάρνησις ἔγκειται ἐν τῇ δεσποτείᾳ τοῦ ἰδίου ἐγωῖσμοῦ, τῆς ἰδίας φιλαυτίας, ἥτις πάντοτε ζητεῖ τὸ ἴδιον συμφέρον, ἥτις μόνον ἑαυτὴν σκοπεῖ καὶ ἥτις ζητεῖ τὸν ροῦν ὅλων τῶν πραγμάτων νὰ στρέψῃ πρὸς ἄρ-

δενσιν τοῦ ἰδίου ἐγώ, ὅπερ εἶνε δι' αὐτὴν τὸ κέντρον, τοῦ κόσμου· ἰδίᾳ ἐνταῦθα, ἐν τῇ φιλαυτίᾳ ἣτις λίαν πολυσχιδῆς οὖσα ἐκδηλοῦται καθ' ἅπαντα τὸν ἠθικὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον ἀπαιτεῖται ἡ αὐταπάρνησις καὶ αὐτοδεσποτεία. Ἐπὶ πᾶσιν αὐταπάρνησις εἶνε καὶ ἡ ἐπαγρύπνησις καὶ χαλιναγωγήσις τῶν ἰδίων ὁρμῶν καὶ ὀρέξεων καὶ ἐν γένει τοῦ ἔσω κόσμου ὡς καὶ ἡ ὑπεράσπισις ἑαυτοῦ ἀπὸ τοῦ ἔξω κόσμου καὶ τῶν ἐντυπώσεων αὐτοῦ. Ὡστε λοιπὸν συνοψίζων τις τὸν λόγον δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ αὐταπάρνησις εἶνε ἄρνησις τῆς ἰδίας φιλαυτίας, τῆς ἰδίας θελήσεως, τῆς ἰδίας σοφίας, τῆς ἰδίας φιλοδοξίας, τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας, τῶν ἰδίων ἀγαθῶν, τῆς ἰδίας τιμῆς καὶ τέλους καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς (Α' Ἰω. 3,16). Ἀρνησις καὶ θυσίας τῶν πάντων ἀλλὰ ζήτησις καὶ ἐπιθυμία τοῦ Θεοῦ «τί μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ **παρά σε** τί ἠθέλησα ἐπὶ τῆς γῆς;» λέγει ὁ Δαβίδ. (73:25).

Ναὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ζήτησις τοῦ Θεοῦ, αὐταπάρνησις διὰ τὸν Θεόν, διότι ἡ ἄρνησις αὐτῆς αὐτοῦ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν ἔχει μεγάλην ἀξίαν, οὐδὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρετὴ πολλῶν δὲ ὀλιγώτερον ὡς χριστιανικὴ ἀρετὴ. Ὁ μελετῶν τὴν ἱστορίαν θὰ ἀνεύρῃ ἐν αὐτῇ αἰρέσεις τινὰς φιλοσοφικάς, αἵτινες ὡς πρώτιστον δόγμα τῆς ἠθικῆς αὐτῶν ἔθηκαν τὴν αὐταπάρνησιν καὶ αὐτοδεσποτείαν, δὲν δυνάμεθα δὲ ν' ἀρνηθῶμεν, ὅτι πολλοὶ τῶν ὁπαδῶν τούτων ἔδειξαν ἀξιοθαύμαστον καρτερίαν ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἀδάμαστον θέλησιν πρὸς ὑποταγὴν πασῶν τῶν κλίσεων εἰς τὴν ἰδίαν δεσποτείαν τοῦ λόγου· τινὲς μάλιστα τούτων ἐξώθησαν τὴν ἀλαζονείαν μέχρι τοῦ σημείου τοῦ νὰ θεωρήσωσιν ἑαυτοὺς ἴσους πρὸς τὸν τότε Θεὸν αὐτῶν Δία· ἡ ἐκ φιλαυτίας ὅμως αὕτη καὶ ἀλαζονείας πηγάζουσα μονοκρατορία τοῦ ἔσω ἀνθρώπου καὶ λατρεία τοῦ ἰδίου εἰδώλου δὲν δύναται νὰ φέρῃ τὸν οὐσιώδη χαρακτῆρα τῆς ἀρετῆς τῆς αὐταπαρνήσεως, ὡς ὁ Χριστὸς ἐνομοθέτησε ταύτην, ἀλλ' εἶνε ὡς λέγει περὶ τῶν τοιούτων ἐν γένει ἀρετῶν ἱερός τις πατήρ, «λάμπουσα κακία». Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν φιλοσοφημάτων τούτων καὶ ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ πολ- λάκις συναντῶμεν ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι θυσιά- ζουσι τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας, καταβάλλουσι ταύτας καὶ περιφρονοῦσι τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ διὰ τοῦτο αὐταπαρνηταὶ κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν ἐννοιαν τῆς ἀρετῆς· πολλοὶ ἐπὶ

παραδείγματι χάριν ἰδίας φιλοδοξίας ὑπέφερον τὰς μεγαλειτέρας τῶν θυσιῶν, οὐδαμῶς ὅμως εἶνε δυνατὸν νὰ θεωρηθῶσιν αὐταὶ ὡς θυσίαι ἀλη- θεῖς, διότι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον δίδει τὴν οὐσίαν εἰς τὴν ἀρετὴν ταύτην εἶνε τὸ ἐν εἰς ὃ αὕτη προσφέ- ρεται, εἶνε ὁ Χριστός· Ἐὰν τὰ πάντα πράττωμεν ἄνευ Χριστοῦ οὐδὲν πράττομεν· τὸ κινεῖν ἐλα- τήριον πρέπει νὰ ᾔῃαι ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἴμεθα ἀξιοὶ αὐτοῦ ἐὰν θελήσωμεν νὰ θέσωμεν τι ὑπεράνω αὐτοῦ. Ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι θυσιάζουσι προσφιλῇ αὐτοῖς πράγματα χάριν ἄλλων προσ- φιλεστέρων δίδουσι κόνιν καὶ λαμβάνουσι κόνιν, ἥδη ἔχουσι τὴν ἀνταμοιβὴν αὐτῶν, ὡς λέγει ὁ Κύριος (Ματθ. 6,2—12). Τοῦτο δὲν εἶνε θυσία ἀλλὰ ἀνταλλαγὴ καὶ ἐμπόριον! Οὕτω παλλάκις καὶ ὁ φιλήδονος θυσιάζει τὴν ὑγείαν αὐτοῦ καὶ ὁ φιλέκδικος τὴν περιουσίαν καὶ αὐτὴν ἐτι τὴν ζώην χάριν τοῦ χθαμαλοῦ καὶ ἀκαθάρτου σκο- ποῦ τῆς ἐκδικήσεως. Τὰ ἐλατήρια δηλ. τούτων εἶνε εὐτελῆ, εἶνε ὅ,τι λέγει ὁ Σοφὸς «σποδὸς ἢ καρδία αὐτῶν...» (15,10)—Ἀλλ' ἡ χριστια- νικὴ αὐταπάρνησις ἀπαιτεῖ: **τὸ πᾶν διὰ τὸν Θεόν**: τὰ εἰδῶλα ἡμῶν, τὰς θεοποιήσεις, τὰ νοή- ματα, τὰς σκέψεις, τὰς φιλοσοφίας, τὰς ιδέας, τὰς τάσεις· (βλ. Β'. Κορ. 10,5)· πάντα εἰς τὸν Θεὸν ὅστις εἶνε κύριος τοῦ χριστιανοῦ καὶ τῆς διανοήσεως αὐτοῦ. **Τὸ πᾶν διὰ τὸν Θεόν** ὅ,τι γλυκὺ καὶ ἐλκυστικόν, ὅ,τι μύχιον καὶ ἐγκάρδιον πᾶν αἶσθημα καὶ πάντα πόθον, πᾶσαν τέρψιν καὶ πᾶσαν ἀνάπαισιν· τὰ πάντα διὰ τὸν Θεόν, ὅστις εἶνε Κύριος τοῦ χριστιανοῦ καὶ τῆς καρ- δίας αὐτοῦ. **Τὸ πᾶν διὰ τὸν Θεόν**: πᾶσαν θέλησιν, πᾶσαν ἀπόφασιν, πᾶσαν δόξαν, ὅ,τι πο- λύτιμον, γονεῖς, συζύγους καὶ τέκνα. Ἐστω ὡς παράδειγμα ὁ Ἀβραάμ, ὅστις τὸν μονογενῆ καὶ προσφιλῆ αὐτοῦ υἱὸν προσφέρει εἰς θυσίαν τῷ Θεῷ. Ὁ φιλῶν τι ὑπὲρ τὸν Χριστὸν οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ἀξίος. Ὁ Χριστὸς ἀπαιτεῖ τελείαν, αὐτο- προαίρετον αὐταπάρνησιν χάριν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ «**Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν ἀπαρ- νησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι.**»

Β'.

Τοιαύτη ἡ χριστιανικὴ αὐταπάρνησις· ἴδω- μεν δὲ τώρα καὶ πόσον αὕτη εἶνε εἰς τὸν χρι- στιανὸν ὠφέλιμος καὶ ἀναγκαία. Ἐάν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου αἰσθάνηται χαρὰν

καὶ ἀγαλλίασιν διὰ τὰς κοσμικὰς δόξας, διότι π. χ. ἐνίκησεν οὗτος μεγάλην τινὰ μάχην καὶ κατέκτησεν ὠραίαν καὶ πλουσίαν τινὰ χώραν πόσιν εὐφροσύνην θὰ αἰσθανθῇ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ὅστις, κύριος καὶ δεσπότης ἑαυτοῦ καταστάς, « ἡγεμὼν ἑαυτοῦ », ὡς λέγει ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος, νικᾷ τὰ πάθη καὶ τὰς ἐπιθυμίας. Βεβαίως ἡ νίκη αὕτη εἶνε μεγαλειτέρα, διότι καὶ ὁ ἐχθρὸς ἐπικινδυνότερος καὶ ἡ πάλη οὐχὶ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ αἰῶνος τούτου, ἐπομένως καὶ ἡ χαρὰ μεγαλειτέρα καὶ εἰλικρινεστέρα. Ἀπαράλλακτα καθὼς γενναῖος ἐκδρομεὺς ἀσθμαίνων καὶ μετὰ πολλοῦ μόχθου ἀνέρχεται ἀνάντη ὁδόν, ἵνα φθάσῃ εἰς ἀπότομον καὶ ὑψηλὴν κορυφήν, ἀλλ' ἅπαξ ἐπ' αὐτῆς γενόμενος οὐδένα πλέον αἰσθάνεται κάματον, ἀλλὰ τοῦναντίον μεγάλη ἐσωτερικὴ χαρὰ καταλαμβάνει αὐτὸν ἀνακαλύπτοντα εὐρὺν ὀρίζοντα θαλάσσης καὶ θεώμενον κύκλῳ τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπόπτερος πετᾷ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὁ ἀνερχόμενος τὸν πολύμοχθον δρόμον τῆς ἀρετῆς ἅπαξ ἐπ' αὐτῆς γενόμενος δὲν ἐνθυμεῖται πλέον τοὺς κόπους, ἀλλ' αἰσθάνεται τὴν γενικὴν ἐκείνην εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν, ἥτις εἶνε οἷον εἰς δρόσος μετὰ καύματα· εἶνε ἡ χαρὰ τῆς ἀνεκλαλήτου εἰρήνης μετὰ τὴν ἀγωνίαν τοῦ πολέμου. Ἴδου λοιπὸν ἡ πρώτη ὠφέλεια τῆς ἀρετῆς ταύτης: Πηγὴ ἀενάου ἡδονῆς καὶ ἐσωτερικῆς ἱκανοποιήσεως!

Ἄλλ' ἡ ὠφέλεια τῆς ἀρετῆς ταύτης καταδείκνυται ἐτι μᾶλλον, ἐὰν ἀναλογισθῇ τις ὅτι ἡ αὐταπάρνησις καὶ αὐτοδεσποτεία εἶνε ἡ κρηπὶς καὶ ἡ βάσις, δότε δ' εἰπεῖν, αὐτὸς ὁ ὅρος παντὸς ἠθικοῦ βίου, διότι, καθὼς καὶ τὸ φωτεινότατον τῶν σωμάτων ἀδυνατεῖ νὰ φωτίσῃ, ἐὰν ἐμποδίσῃ πρὸ αὐτοῦ σῶμα σκοτεινόν, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὸ φαεινότατον λογικόν, ἐὰν δὲν κυριαρχῇ τῶν παθῶν, ἀδυνατεῖ νὰ ἐκτιμήσῃ δεόντως τὴν ἀληθὴ οὐσίαν τῶν πραγμάτων καὶ ἀρετῶν. Πῶς εἶνε δυνατόν π. χ. νὰ ἐννοήσῃ τις τὴν ἀληθὴ ἐννοίαν τοῦ πλούτου ἐὰν δὲν κολάσῃ ἐν ἑαυτῷ τὴν φιλαργυρίαν; πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ἔχῃ τις ἀγαθὴν ἀντίληψιν τῆς δικαιοσύνης, ἐὰν φλέγεται ὑπὸ ἐκδικήσεως ἢ φθείρηται ὑπὸ φθόνου; Ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ ὁποῖον καθιστᾷ ἡμᾶς ἀδεκάστους κριτὰς τοῦ ἔξω κόσμου καὶ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ εἶνε ἡ αὐτοδεσποτεία, ἥτις, οὕσα ἐσωτερικὴ ἡγεμονία,

εἶνε συγχρόνως καὶ αἰτία τῆς ἀληθοῦς ἀνεξαρτησίας ἀπὸ τῆς ἐπήρειας τῶν ἔξω. Οὕτω δὲ ὁ ἀρνούμενος ἑαυτὸν αὐτοδεσπότης ἀδέκαστος καὶ ἀνεξάρτητος ἔχει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καθαρὰν καὶ ἑτοιμον πρὸς πᾶσαν ἠθικὴν πρόοδον, ἔχει τρόπον τινὰ αὐτὴν σεσαρωμένην ἀπὸ πάσης ἀκαθαρσίας καὶ τότε ὁμοιάζει αὕτη πρὸς καθαρὰν καὶ ἀγραφὸν τράπεζαν, ἐφ' ἧς ὁ Θεὸς δύναται νὰ χαράξῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ νὰ εἰκονίσῃ τὴν χάριν αὐτοῦ, διότι πάντα καθαρὰ ἐν αὐτῇ καὶ ὁ Κύριος ἐρχόμενος ἐν σκηνοῖ ἐν αὐτῇ, ἥτις γίνεται ναὸς Θεοῦ, ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος!

Ἄλλη δέ, ἡ καὶ γενικωτέρα σημασίαν ἔχουσα, εἶνε ἡ κοινωνικὴ τῆς ἀρετῆς ταύτης ὠφέλεια: Ὁ ἀρνούμενος ἑαυτὸν πράττει τοῦτο διὰ τὸν Χριστὸν καὶ ὁ ἀγαπῶν τὸν Χριστὸν δὲν μισεῖ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦναντίον συντρέχει καὶ βοηθεῖ τῷ πλησίον αὐτοῦ καὶ θυσιάζει τὸν ἐγωῖσμόν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἄλλων· ὦν δέ, ὡς εἵπομεν, ἀδέκαστος κριτὴς τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου καὶ ὑπεράνω αὐτῶν, κρατεῖ ἑαυτὸν ἀνώτερον τοῦ πλούτου καὶ οὕτω δίδει εἰς πάντας· εἶνε ἀνώτερος τῆς κοσμικῆς δόξης καὶ τοιοῦτοτρόπως αἶρει ἀπὸ τῆς κοινωνίας τοὺς φθόνους καὶ τὰς ῥαδιουργίας, εἶνε ἀνώτερος τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ οὕτω δὲν ἐπιβουλεύεται τὴν τιμὴν, καὶ τὴν ἡσυχίαν τῶν οἰκογενειῶν. Ἐάν, ἀγαπητοί, πάντες ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐγνώριζον νὰ κάμνωσι τὴν θυσίαν τοῦ ἐγωῖσμου αὐτῶν, δὲν θὰ ὑπῆρχον ἐν ταῖς κοινωνίαις ἡμῶν πολλαὶ πληγαὶ ὡς ὁ πτωχισμὸς καὶ τὸ καθ' ἑκάστην ἀπειλητικὸν γινόμενον καὶ δίκην κύματος ἐξογκούμενον μῖσος τῶν κατωτέρων τάξεων πρὸς τὰς ἐγωῖστικὰς ἀνωτέρας. Ἡ ἔλλειψις ἀκριβῶς τῆς ἀρετῆς ταύτης τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτοθυσίας ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἐγέννησε καὶ γένῃ πάντοτε τὰς σκληροτέρας καὶ αἱματηροτέρας ἀναστατώσεις τῶν κοινωνιῶν, τὸ δὲ ἠθικὸν μάθημα, τὸ ἀπορρέον ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν, εἶνε ὅτι τότε μόνον ἡ ἰσορροπία τῶν διαφόρων τάξεων τῆς κοινωνίας κατορθοῦνται, ὅταν ὁ ἐγωῖσμὸς ἡττᾶται, ὅταν ὁ εἰς θυσιάζεται ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, ὅταν ὑπάρχῃ κυριαρχία τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ. Αἱ δὲ κοινωνίαι ἐν αἷς ἕκαστος τὰ ἑαυτοῦ σκοπεῖ, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τῶν ἐτέρων, παρὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, (Φιλιπ. 2,5) τοιαῦται κοινωνίαι εἶνε σαπραί·

Ἡ ἱστορία, Παναγιώτατε Δέσποτα, τῶν

μεγάλων ἐποχῶν, τῶν μεγάλων ἡρώων καὶ εὐεργετῶν ἀπὸ αὐτῶν ἔτι τῶν ἡμιθέων τῆς ἀρχαιότητος, ἢ ἱστορία τῶν μεγάλων πνευμάτων, ἢ ἱστορία τῶν μεγάλων χριστιανῶν, τῶν μαρτύρων, τί ἄλλο εἶνε εἰ μὴ ἡ ἱστορία τῆς ὑποτάξεως τῆς ἰδίας ῥαστώνης, τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος εἰς τινα ὑπέρτατον λόγον, εἰς τὸ θεῖον θέλημα διὰ τοὺς χριστιανούς; Ἀλλὰ τί νὰ εἶπῃ τις, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅταν πανταχοῦ συναντᾷ σήμερον ἓνα ἀνανδρον φόβον, ἓνα τρομώδη δισταγμόν, ἐν εὐτελὲς συμφέρον καὶ δοξάριον, εἰς ἃ ὑποτάσσονται ὕψιστα καὶ ζωτικώτατα ἄλλα συμφέροντα: τίς σήμερον θυσιάζει ἑαυτόν, ἀπαρνεῖται ἑαυτόν μέχρι καὶ αὐτοθυσίας, ἀναγκαίας χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ; διότι τίς ποτε ἐγνώρισε πρόοδον ἄνευ θυσίας, ἀνάστασιν ἄνευ πτώσεως; Ἀλλὰ ποῦ εἶνε σήμερον ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοί, οἵτινες ἔθηκαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ κλέους τοῦ χριστιανισμοῦ; τίς σήμερον θὰ προτιμήσῃ νὰ συντριβῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ συντρίψῃ ὡς ἄλλος Σαμφὼν στηρίζων τοὺς ἰσχυροὺς αὐτοῦ βραχίονας ἐπὶ τοῦ οἴκου τῶν ἀνόμων καὶ κράζων «ἀποθανεῖτω ἡ ψυχὴ μου»; Βεβαίως πολὺ ὀλίγοι! καὶ ὅσον οἱ καιροὶ χαλεποί, ὅσον στενὰ ἡμῖν πάντοθεν, ὅσον οἱ χαρακτήρες καὶ ἡ αὐτοθυσία ἀναγκαῖοι τόσον ἢ ἔλλειψις αὐτῶν ἐπαισητοτέρα καὶ ἢ σπάνις μεγάλη, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ἐκεῖνος ὅστις στηρίζει τοὺς κλονιζομένους, τελειοῖ τὴν ἀσθενεῖαν καὶ δίδει περισσειαν ὅπου οὐδὲν ὑπάρχει, ἐκεῖνος θὰ σθενώσῃ καὶ θὰ στηρίξῃ ἡμᾶς εἰς κατανίκησιν τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτοῦ καὶ θὰ φωτίσῃ ἡμᾶς εἰς ἐπίγνωσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος τούτου τῆς αὐταπαρνήσεως ἡμῶν αὐτῶν χάριν τῶν ἄλλων καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὅστις καὶ ἐνταῦθα εἶνε τὸ πρότυπον καὶ παράδειγμα ἡμῶν, διότι ἐκένωσεν ἑαυτόν μορφὴν δούλου λαβὼν καὶ ἔδωκε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν.

Ἀφοῦ λοιπὸν τοιοῦτον παράδειγμα αὐταπαρνήσεως ἔχομεν πρὸς ἡμῶν, παράδειγμα ἐμψυχούν, ἀφοῦ ἔχομεν τοσοῦτον νέφος μαρτύρων ἀπαρνησαμένων ἑαυτούς, ἀφοῦ ἔχομεν τὸν Ἀπ. Παῦλον, ὅστις πολλάκις καθ' ἐκάστην ἀπέθνησκεν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν χριστιανῶν, τί ὑπολείπεται εἰς ἡμᾶς ἄλλο νὰ πράξωμεν εἰ μὴ νὰ μιμηθῶμεν αὐτούς; Ἀρνηθῶμεν λοιπὸν ἐν πρώτοις καὶ δαμάσωμεν τὴν φιλαυτίαν καὶ τὴν οἴη-

σιν, τὸν μέγιστον καὶ δυσκαταβλητότατον τοῦτον ἐχθρὸν τὸν ἐμφωλεύοντα ἐν ἡμῖν αὐτοῖς· μὴ στήσωμεν τὸ θέλημα ἡμῶν κατὰ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ· κολάσωμεν πάσας τὰς πονηρὰς ἡμῶν τάσεις καὶ παραστήσωμεν ἑαυτοὺς ἁγίους τῷ Θεῷ, ἀρρήκτως συνδεδεμένους μετ' αὐτοῦ, διότι τοῦτο εἶνε ὁ προορισμὸς ἡμῶν τῶν χριστιανῶν νὰ ἡμεθα ἅγιοι ὡς καὶ ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος ἅγιός ἐστι. Ἦλθομεν εἰς τὸν κόσμον οὐχὶ νὰ καταστῶμεν δούλοι τῆς ἁμαρτίας, ἀλλ' ἵνα δουλεύωμεν τῷ Θεῷ, εἰς ὃν ἀνήκομεν καὶ τοῦ ὁποίου τέκνα εἴμεθα, διότι ἄλλως θὰ εἴμεθα ἐκ τῆς γενεᾶς ταύτης τῆς ἀπίστου καὶ διεστραμμένης, ἣτις ἐγκατέλιπε τὸν Κύριον τὸν ἀληθινόν καὶ τὴν ὁποίαν ἐκάλεσε μοιχαλίδα καὶ ἁμαρτωλὸν. Ὁ Θεὸς τῆς καρδίας μου, λέγει ὁ Δαδὶβ, καὶ ἡ μερὶς ὁ Θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἰδοὺ οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπολοῦνται. . . ἔμοι δὲ τὸ προσκολλᾶσθαι τῷ Θεῷ ἀγαθόν ἐστι, τίθεσθαι ἐν τῷ Κυρίῳ τὴν ἐλπίδα μου». Προσκολληθῶμεν λοιπὸν εἰς τὸν Θεόν, ἄρωμεν τὸν Σταυρὸν τῶν παθῶν ἡμῶν καὶ ὡς καλοὶ στρατιῶται μὴ ἐμπλεκόμενοι ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἀπεκδυσάμενοι τὸν βαρὺν ὅπλισμόν τῆς σαρκός, ἄγωμεν εὐθὺς εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν, ἵνα εἴπωμεν τῷ Κυρίῳ: Ἰδοὺ ἡμεῖς, Κύριε, τὰ πάντα ἀφήκαμεν διὰ Σέ, τὰ πάντα ἐμισήσαμεν καὶ συναπεθάναμεν σὺν Σοί. Τότε καὶ ὁ Κύριος θὰ εἴπῃ πρὸς ἡμᾶς: «Δεῦτε πρὸς με οἱ κεκοπιακότες, καγὼ ἀναπαύσω ἡμᾶς». Ἀμήν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Διαλαμβάνον «μερικῶς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ ἄθλα, ἀποδημίας τε καὶ τελείωσης τῶν ἁγίων κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου», ἀντιγραφὴν τῇ 10 Νοεμβρίου τοῦ 1871 ἐν Βιρατίῳ (Βελιγράδοις), ἐκ κώδικος χειρογράφου ἐν μεμβράνῃς, ἀποκειμένου ἐν τῇ ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ τῆς Παραγίας Ἐπαγγελιστρίας τῇ οὔσῃ ἐν τῇ συνοικίᾳ Κάστρου τῆς πόλεως ταύτης.

Ἐξ ἀποστολῆς τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου

Ἀμαθείας Ἀνθίμου, εὐχαρίστως, ἐν

τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» τὸ

ἐξῆς ἐγγράφον καταχωρίζομεν.

Ὁ Πέτρος ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ μετέβη εἰς Καισάρειαν τῆς Τράτωνος καὶ καταστήσας αὐτόθι ἐπίσκοπον μετέβη εἰς Σιδῶνα, ἐνθα κατέστησεν ἐπίσκοπον,

ἀπόθεν μετέβη εἰς Βηρυτιὸν καταστήσας ὡσαύτως ἐπίσκοπον· αὐτόθεν εἰς Βύβλον εἶτα εἰς Τρίπολιν στήσας ἐπίσκοπον Μαροώνιον τινὰ ἄνδρα συνετὸν ἔνα ποιμαίνειν τοὺς ἐν Τριπόλει τῆς Φοινίκης πιστοὺς. Ἐκεῖθεν ἐν Ὁρθωσίᾳ γίνεται· εἶτα εἰς Ἀντάραδον, αὐτόθεν εἰς Ἀραδὸν νῆσον, εἶτα εἰς Βαλκάνεας, κἀκεῖθεν εἰς Πάλταν, εἶτα εἰς Γαβαλᾶν καὶ εἰς Λαοδίκειαν ἐκκλησίαν καὶ ἐπίσκοπον καταστήσας μετέβη εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας, ἐν ᾗ Μαρκιανὸν ἐπίσκοπον καταστήσας μετέβη εἰς Συρακούσας τῆς Σικελίας ἔνθα τὸν Μαρκιανὸν μὲν ἐν Συρακούσῃ, τὸν δὲ Παγκράτιον ἐν Ταυρομενίῳ τῆς Σικελίας καταστήσας ἐπισκόπους ἐγκατέλιπε τὴν Σικελίαν καὶ μετέβη εἰς Τύνα¹ τῆς Καππαδοκίας. Ἐκεῖθεν εἰς Ἀγκυραν τῆς Γαλατίας ἔστησεν ἐκκλησίαν καὶ ἐπίσκοπον· εἶτα εἰς Σινώπην τοῦ Πόντου· εἶτα εἰς Ἀμάσεια· αὐτόθεν εἰς Γάγγραν τῆς Παφλαγονίας· εἶτα εἰς Κλαυδιούπολιν² Ὀνοριάδος, εἶτα εἰς Νικομήδειαν τῆς Βιθυνίας καὶ εἰς Νίκαιαν· μέλλων δὲ μεταβῆναι διὰ τὸ Πάσχα εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀνέκαμαψεν εἰς Πιστινοῦντα³ καὶ διὰ Καππαδοκίας καὶ Συρίας αὐθις εἰς Ἀντιόχειαν, ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Ἱερουσαλὴμ τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς τοῦ Παύλου εἰς Χριστοῦ πίστιν κλήσεως, ὡς φησὶ Παῦλος αὐτὸς ἱστορῶν «μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορήσαι Πέτρον» καὶ ἔμειναν ἡμέρας δεκαπέντε ἐν αἷς κανόνας καὶ διατάξεις Ἐκκλησιαστικὰς ἐκθέμενοι, ὁ μὲν Παῦλος πεπόρευται ἐξ Ἱερουσαλὴμ εἰς τὸ ἔργον· πρὸς δ' ἐκλήθη, ὁ δὲ Πέτρος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ἔνθα ἔκδοτον ἐπίσκοπον καταστήσας μετέβη εἰς Εἰνάδα⁴, πόλιν τῆς Φρυγίας εἶτα εἰς Νικομήδειαν, ἐν ᾗ Πρόχωρον ἐπίσκοπον ἐχειροτόνησεν· αὐτόθεν μετέβη εἰς τὴν Ἰλιούπολιν⁵ τὴν Ἑλλησπόντιον ἔνθα τὸν ἑκατόνταρχον Κορνήλιον ἐπίσκοπον καταστήσας ἐπέστρεψεν αὐθις εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἔνθα ὁ Κύριος ἐν ὄραματι ὀρθεὶς αὐτῷ τῇ νυκτὶ εἶπεν «Πέτρε ἀναστὰς τὴν ἐσπέραν κατάλαβε, χρήζει γὰρ σου τῆς δαδουχίας καὶ ἐγὼ μετὰ σοῦ ἔσομαι». Ταῦτα ἀγγείλας τοῖς ἀδελφοῖς καὶ συνταξάμενος αὐτοῖς⁶ εἰς Ἀντιόχειαν αὐθις παραγίνεται τὰς ἐκκλησίας ἐπισκεπτόμενος, ἔνθα τὸν Παῦλον εἰρηκῶς οἰκονομικῶς ὑπ' αὐτοῦ διελέγχεται εἰς Ταρσὸν τὸν Οἰρχανὸν ἐπίσκοπον καταστήσας καὶ τὸν Ἐπαφρόδιτον ἐν Ἀδριακῇ τῆς Λυκίας καὶ τὸν Φύγελλον εἰς Ἐφεσον (ὃν φασὶ μετατραπῆναι τῆς εὐθείας καὶ τὰ Σίμωνος φρονῆσαι) καὶ εἰς Σμύρναν τὸν Ἀπελλῆν ἀδελφὸν ὄντα τοῦ Πολυκάρπου, ἐκεῖθεν εἰς Μακεδο-

νίαν ἔρχεται. Ἐν Φιλίπποις δὲ τὸν Ὀλυμπῶν καταστήσας ἐπίσκοπον καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ τὸν Ἰάκων, καὶ ἐν Κορίνθῳ τὸν Σίλκον αὐτοῦ που τοῦτου εὐρηκῶς τὸν μέγαν Παῦλον προσμένοντα, αὐτόθεν μεταβὰς εἰς Πάτρως καὶ τὸν Ἡρωδίωνα ἐπίσκοπον καταστήσας εἰς Σικελίαν κατέπλευσε καὶ ἔλθων εἰς Ταυρομενίον⁶ παρὰ Παγκρατίῳ ἀνδρὶ σοφωτάτῳ κατὰγεται. Ἐνθα Μάξιμόν τινα κατηγήσας εἰς τὴν Ρώμην ἀνάγεται, ἐν ᾗ καθ' ἐκάστην συνάξεις ἐπιτελῶν ἔνα Θεὸν πατέρα Παντοκράτορα καὶ ἔνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ καὶ ἐν Πνεύμα ἁγίῳ Κύριον καὶ ζωοποιὸν ἐν ταῖς Συναγωγαῖς καὶ κατ' οἶκον διδάσκων πολλοὺς πρὸς τὴν Χριστοῦ πίστιν ἐπισπάσας· ὅτε καὶ τὸν ἀντίπαλον Σίμωνα τὸν μάγον κατέβαλε διὰ προσηυχῆς ποιήσας αὐτὸν κακῶν τὸ ζῆν ἐκμετρησά, θούματά τε πολλὰ ἐν Ρώμῃ ποιῶν ὁ Πέτρος καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον ἐν Ρώμῃ μένας ἐκκλησίαν τε συστήσας καὶ τὸν Λίνον ἐπίσκοπον καταστήσας εἰς Ταρακίην παραγίνεται, ἐν ᾗ Ἐπαφρόδιτον ἐπίσκοπον χειροτονήσας εἰς τὸ Σίρμιον⁷ πόλιν τῆς Ἰσπανίας γίνεται, ἔνθα τὸν Ἐπαινετὸν ἐπίσκοπον καταστήσας τῇ Καρχηδοναίων πόλει τῆς Ἀφρικῆς μεταβὰς καὶ τὸν Κρίσκεντα ἀπόστολον χειροτονήσας ἔρχεται εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐν μὲν ταῖς ἑπταπόλαις Θήβαις Ρούφον, ἐν δὲ Ἀλεξανδρείᾳ Μάρκον τὸν Εὐαγγελιστὴν ἐπισκόπους προχειρισάμενος εἰς Ἱεροσόλυμα κατ' ἀποκλύψιν παραγίνεται ἐπὶ τῇ μεταστάσει τῆς Θεοτόκου Μαρίας. Ἐπειτα δὲ εἰς Αἴγυπτον ὑποστρέψας διὰ τῆς Ἀφρικῆς αὐθις εἰς Ρώμην ἐπέστρεψεν, ἐξ ἧς εἰς Μεδιολανον καὶ Φωτικὴν πόλεις Ἐπειρώτιδης ἔρχεται, ἐν αἷς ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους καταστήσας εἰς Βρετανίαν παραγίνεται, ἔνθα χρόνον τριβήσας καὶ πολλὰ τῶν ἀκτανομάστιων ἔθνων εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν ἐπισπασάμενος ἀγγελικὴν ὁπτασίαν κατείδεν «Πέτρε λέγουσαν, ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς σου ἐφύσθη καὶ δεῖ σε εἰς Ρώμην ἀπελθεῖν, ἐν ᾗ τὸν διὰ σταυροῦ θάνατον ὑπομείνας τῆς δικαιοσύνης ἀπολύσει τὸν στέφανον. Δοξάσας οὖν τὸν Θεὸν ἐπιμείνας τε ἐν Βρετανίᾳ ἡμέρας τινὰς καὶ πολλοὺς φωτίσας διὰ τῆς χάριτος, ἐκκλησίαις τε ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους καὶ διακόνους χειροτονήσας καὶ καταστήσας, δωδεκάτῳ ἔτει τοῦ Καίσαρος Νέρωνος, αὐθις εἰς Ρώμην παραγίνεται, ἔνθα δὲ τὸν Λίνον τελειωθέντα εὐρηκῶς τὸν Κλήμεντα ἀντ' αὐτοῦ χειροτονήσας ἀπαναινόμενον καὶ παραιτούμενον τὴν προστασίαν, ὃν καὶ λόγοις ἱκανοὺς πείσας καὶ θαρρεῖν προτρέψας ἐπὶ τὴν αὐτοῦ ἀναβιβάζει καθέδραν, ὡς περ τις μόνος τὸν ἑαυτοῦ τράχηλον τῷ χρηστῷ

1. Δένει τανῦν, Ἰφτιά κατή, καὶ Μπόρ.

2. Μπολοῦ.

3. Παλὰ χισάρ.

4. Ἀφγειὸν κατὰ χισάρ.

5. Πουγάρ πασῇ ἐν Ἑλλησπόντῳ.

6. Taocmina.

7. Sirmina.

ζυγῶ ὑποθεῖς εἴλκε σὺν τῷ διδασκάλῳ τοῦ λόγου τὴν ἀμαξάν. Ὅθεν πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν τῇ πίστει ὑπήκουον· ὁ Νέρων ἐκ τῶν γυναικῶν αὐτοῦ σωφροσύνην ἀσπασαμένων καὶ εἰς Χριστὸν πιστευταῶν κατὰ Πέτρου ἐμαίνετο, ὥς αἰτίου γενομένου τῆς σωφροσύνης αὐτῶν ἀπεχουσῶν ἔκτοτε αὐτῷ συνασελαίνειν. Διὸ καὶ τῷ θυμῷ ἀποφαίνεται κατὰ πάντων τῶν εἰς Χριστὸν ἠλπικῶτων, τὸν διὰ ξίφους θάνατον· καὶ οἱ στρατιῶται συλλαμβάνουσι πάντας, ἐξ ὧν τοῦ μὲν Κλήμεντος συγγενοῦς τοῦ Κασίχρου ὄντος φεῖδονται, Ἡρωδίωνα δὲ καὶ Ὀλυμπῶν συνάμει πλῆθει πολλῶν τῇ τοῦ ξίφους ἀπάγουσιν ἐκτομῇ. Πέτρον δὲ ἀντιστρόφως τῷ σταυρῷ προσπηγνύουσι. Τοῦτον Κλήμης ὁ μαθητὴς αὐτοῦ καὶ ἐπίσκοπος μεγαλοπρεπῶς ἐνταφιάσας ἐν τόπῳ ἐπισήμῳ κατέθετο. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Πέτρου.

Ὁ δὲ ἀπόστολος Παῦλος Σαῦλος καλούμενος ἐκ Ταρσοῦ, ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, διώκτης ἦν τῆς Ἐκκλησίας. Διὸ καὶ συνευδοκῶν ἦν τῇ ἀναιρέσει Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος πάντων τῶν λιθοβολούντων αὐτὸν τὰ ἱμάτια καταδεξάμενος φυλάττειν. Οὗτος εἰς Δαμασκὸν ἀπερχόμενος πρὸς καταδίωξιν τῶν μαθητῶν, καθ' ὁδὸν ἐφωτίσθη καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ τοῦ Ἀνανίου ἐβαπτίσθη καὶ ἤρξατο κηρύσσειν τὸν Χριστόν. Ἀλλ' ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καταδιωκόμενος καὶ ἐπιβουλευόμενος ἐν σπυρίδι χλαῖται παρὰ τῶν μαθητῶν καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ πρὸς τοὺς ἀποστόλους παρχίγνεται· αὐτόθι δὲ ἐπιβουλῆς αὐτῷ δηλωθείσης εἰς Καισάρειαν ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν κατάγεται, κἀκεῖθεν εἰς Ταρσόν, ἐνθα Βαρνάβας παρκαγεόμενος καὶ εὐρὼν αὐτὸν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. Ἐνταυτῷ δὲ ὅλῳ ἐκεῖ τὰς διατριβὰς ποιούμενος καὶ ὄχλον ἱκανὸν διδάξαντες καὶ πρῶτον αὐτόθι τοὺς μαθητὰς χριστιανούς ὀνομάσαντες εἰς Ἰουδαίαν πρὸς τοὺς ἀδελφούς μετὰ δικονίας συστέλλονται διὰ τὸν ἐπὶ Κλαυδίου Κασίχρου γεγεννημένον λιμόν· πληρώσαντες δὲ τὴν διακονίαν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσόλυμα· ἐνθεν ἐκπεμφθέντες εἰς τὸ ἔργον εἰς ὃ προεκλήθησαν, κατήλθον εἰς Σελεύκειαν⁸ κακεῖθεν εἰς Κύπρον ἀπέπλευσαν. Καὶ γενομένοι εἰς Σαλαμίνα κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Διελθόντες δὲ τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου τὸν ψευδοπροφήτην Βαρισησοῦν ἀποτυφλοῦσι, διαστρέφοντα πολλούς· οὗ γενομένου, παρκαχρήμα πολλούς συνέβη πιστεῦσαι, ἀλλαμὴν καὶ αὐτὸν τὸν ἐν τῇ νήσῳ ἀνθυπατεύοντα. Ἐκεῖθεν ἀναχθέντες εἰς Πέργην⁹ τῆς Παμφιλίας ἔρχονται· κἀκεῖθεν εἰς Ἀντιόχειαν¹⁰ τῆς Πισιδείας, ἐν ᾗ τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων ὁ Παῦλος ἐν τῇ συναγωγῇ δημηγορήσας πολλούς πρὸς τὴν εἰς

Χριστὸν πίστιν ἐπισπάσατο· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ζήλου πλησθέντες αὐτὸν τε καὶ τὸν Βαρνάβαν τῆς πόλεως ἐξέβαλον· οἱ δὲ ταύτης ἐξερχόμενοι τὸν κανορτὸν τῶν οἰκείων ἀπετινάξαντο ποδῶν κατὰ τὸ δεσποτικὸν παρὰγγέλμα καὶ αὐτόθεν ἐλθόντες εἰς Ἰκόνιον χρόνον τε συχρὸν ἐκεῖ τελέσαντες καὶ πολλούς Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας καὶ τὴν μακαρίαν Θέκλαν εἰς Χριστὸν ἐκκαλεσάμενοι ὁρίζοντο ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ κατελέγοντο (ἐκακολογοῦντο)· ἐφ' ᾧ εἰς Λύστραν¹¹ καὶ Δέρβην¹², πόλεις Λυκαονίτιδος κταρυγόντες τὸν ἐκ κοιλίας μητρὸς γωλὸν θεραπεύουσι. Δι' ὃ καὶ Θεοὶ παρὰ τοῖς βρβάροις ἐνομίσθησαν. Ἐξ Ἀντιόχειας δὲ καὶ Ἰκονίου αὐτοὶς Ἰουδαῖοι παρκαγεόμενοι πείθουσι τοὺς ὄχλους καὶ λιθάζουσι τὸν Παῦλον καὶ ἔξω τῆς πόλεως ἔστυραν ὥς που αὐτὸς λέγει αὖτις μοι ὁ γίνετο ἐν Ἀντιόχειᾳ, ἐν Ἰκονίᾳ, ἐν Λύστραις, οἷς διωγμοῖς ὑπήνεγκα καὶ ἐκ πάντων με ἐρύσσατο ὁ Κύριος¹³. Μόλις δὲ τὴν ἐπαύριον ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν κἀκεῖθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην εὐαγγελισάμενοι τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ ἐπέστρεψαν αὖτις εἰς Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ Ἀντιόχειαν, ἐνθα πρεσβυτέρους χειροτονήσαντες τὴν Πισιδείαν τε διαῆλθον εἰς Παμφιλίαν καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον ἐν θύντες Πέργῃ κατέβησαν εἰς Ἀτάλειαν· Παρκαγεόμενοι δὲ εἰς Ἀντιόχειαν ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν. Ἐκεῖθεν προπεμφθέντες διήρχοντο τὴν Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν¹⁴ καὶ παρεγένοντο εἰς Ἱερουσαλὴμ. Αὖτις εἰς Ἀντιόχειαν ὑποστρέφουσιν ὅπου κομίζουσιν ἐπιστολὴν παρὰ τῶν ἀποστόλων διαλαμβάνουσιν περὶ τοῦ «μὴ δεῖν περιτέμνεσθαι καὶ μὴ μεταλαμβάνειν αἵματος καὶ ἀπέχεσθαι πνικτοῦ καὶ εἰδωλοθυτῶν». Ἐνθα παρκαγεόμενοι καὶ χρόνου τελέσαντες ἱκανὸν ἀπήρην, ὁ μὲν Βαρνάβας εἰς Κύπρον Μάρκον παραλαβὼν, ὁ δὲ Παῦλος εἰς τὰ μέρη τῆς Συρίας τὸν Σίλαν ἐπιλεξάμενος καὶ τὰς κατὰ πόλιν ἐκκλησίας ἐπιστηρίζων καὶ ἐλθὼν εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν τὸν Τιμόθεον εἰς μαθητὴν αὐτοῦ παραλαβὼν περιέτεμεν. Ἐπειτα διελθόντες τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος λαλήσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ κατὰ τὴν Μυσίαν ἦλθον. Εἴτα ἐπειρῶντο κατὰ Βιθυνίαν πορεύεσθαι καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον¹⁵. Παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα, κἀκεῖθεν εἰς Σαμοθράκην παρκαγεόμενοι ἔρχονται εἰς Νεάπολιν¹⁶ καὶ ἐλθόντες εἰς Φιλίπ-

8. Ἰσακλή.

9. Καρὰ χισίρ.

10. Ἀκ σεχίρ.

11. Κυλίστρα.

12. Πολίχνη πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἰκονίου.

13. Παῦλ. πρὸς Τιμόθ. β'. κεφ. Γ, Η.

14. Πόλις τῆς Παλαιστίνης ἀνακαινισθεῖσα ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ μεγάλου καὶ ὀνομασθεῖσα Σεβαστή.

15. Πράξ. κεφ. ις', 7.

16. Ἡ εἴτα Χριστούπολις ἡ νῦν Καβίλα.

πους¹⁷ τῆς Μακεδονίας διέτριβον ἐκεῖσε ἡμέρας τινάς, ἐνθα τῆς Πορφυροπώλειδος πιστευσάσης Λυδίας, εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὐχῆς χάριν πορευόμενοι τὸ πνευματικὸν πνεῦμα τῆς παιδείας ἀπελαύνουσιν, ἀλλ' ὡς ἐθνῶν ἀλλοκότων καταγγελεῖς ῥάβδοις ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τύπονται καὶ τοὺς πόδας ξύλῳ ἀσφαλίζονται, τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ σεισμοῦ γενομένου ἠνοίγησαν αἱ πύλαι τῆς φυλακῆς, βαπτισθέντες πανοικεῖ καὶ τοῦ δεσμοφύλακος· ἐξεληθόντες δὲ τῆς πύλεως διодоῦσαντες τὴν Ἀμφίπολιν¹⁸ καὶ Ἀπολλωνίαν¹⁹ ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ἐν ᾗ πολλοὺς μαθητεύσαντες εἰς ὀργὴν τοὺς Ἰουδαίους ἐξεκαλέσαντο, οἵτινες θορυβοῦντες καὶ τὴν πόλιν ἀναστατοῦντες ἐζήτουν αὐτοὺς προσαγγεῖν εἰς τὸν δῆμον καὶ μὴ εὐρόντες ἔσυραν τὸν Ἰάσωνα ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας καὶ τινὰς ἀδελφούς, παρ' οὗ τὸ ἱκανὸν εἰληφότες²⁰ ἀπέλυσαν αὐτοὺς καὶ ἐξεληθόντες ἐκεῖθεν οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἔρχονται εἰς Βέρροιν, ἐνθα πολλοὺς μαθητεύσαντες ὁ μὲν Τιμόθεος καὶ Σίλας αὐτοῦ προσμένουσιν, ὁ δὲ μέγας Παῦλος διὰ θαλάσσης εἰς Ἀθήνας παραγίνεται· ἐνθα κηρύξας τὸ εὐαγγέλιον καὶ πολλοὺς καὶ Διονύσιον τὸν Ἀρειοπαγεῖτην εἰς Χριστὸν σαγηνεύσας καὶ γυναῖκά τινα ὀνόματι Δάμαριν καὶ ἑτέρους σὺν αὐτοῖς ἀπ' Ἀθηνῶν ὁ Παῦλος ἔρχεται εἰς Κόρινθον καὶ Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλῃν ὁμοτέχνους ὄντας αὐτῷ κατὰ γεται παρ' αὐτοῖς, ἐνθα ἐνιαυτὸν ἕνα καὶ μῆνας πέντε ποιήσας πολλοὺς τε τῷ λόγῳ τῆς χάριτος ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων φωτίσας Πρίσκιλλαν τε καὶ Ἀκύλῃν παραλαβὼν ἔτι μὴν καὶ Τιμόθεον εἰς Ἐφεσον ἔρχονται· ἐκεῖσε καταλιπὼν αὐτοὺς εἰς Καισάρειαν συναμα Τιμόθεῳ παραγίνεται καὶ ἀσπασάμενος τὴν Ἐκκλησίαν κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν ἐν ᾗ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλιτικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν καὶ διὰ τῶν ἀνωτερικῶν μερῶν εἰς Ἐφεσον παραγενόμενος ἐπὶ μῆσιν τε τρισὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐν τῇ συναγωγῇ διαλεγόμενος τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ παρ' αὐτοῖς ἐν ἄλλοις δυσὶν ἔτεσι καὶ μικρόν τι πρὸς τοῖς Ἑβραίοις προσμείνας καὶ σχεδὸν τὴν Ἀσίαν πᾶσαν πρὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν ἐπισπασάμενος, δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας, οὐδὲ ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ σουδαρίων καὶ σιμικινθίων αὐτοῦ τελέσας, νόσους τε παντοίας καὶ δαίμονας ἀπελάσας, τὸν Τιμόθεον ἐπισκοποῦν αὐτοῖς καταστήσας ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς Μακεδονίαν. Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα εἰς Ἑλλάδα παρεγένετο καὶ ποιήσας ἐκεῖ μῆνας τρεῖς καὶ πολλὴν μαθητεύσας ἔρχεται εἰς Τρωάδα, ἐνθα τὸν Εὐτυχὸν νυστάξαντα ἐν τῇ διαλήξει καὶ ἀπὸ τοῦ τρι-

στέγου καταπεσόντα καὶ θανάτῳ ἀναστήσας, εἰς τὴν Ἀσσον²¹ ἀνάγεται. Εἶτα εἰς Μιτυλήνην καὶ τὴν ἑπιοῦσαν ἄντικρυ Χίου γενόμενος τὴν ἑπιοῦσαν εἰς Σάμον μετέβη καὶ μείνας ἐν Τρωγυλλίῳ²² τῇ ἰχομένῃ εἰς Μίλητον²³ παραγίνεται, ἐξ ἧς πέμψας εἰς Ἐφεσον μετακλήσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας ὡς δὲ παρεγένοντο περὶ ταπεινοφροσύνης καὶ ἀνεξικκκίας αὐτοῖς διαλέγεται· ἵπαιτα περὶ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως καὶ τῆς τοῦ ποιμαντοῦ ἐπιμελείας· αὐθις περὶ τῶν μελλόντων αὐτῷ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἵκοντι συμβαίνειν καὶ αὐτοῖς μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀρξίν προφητεύσας εὐθὺς πλοίῳ ἀνάγεται, δι' οὗ εἰς Κῶ νῆσον παραγόμενος, εἰς τὴν Ρόδον ἀπέπλευσε, καὶ κειθεν εἰς Πάταρα, ἐνθα πλοίου ἑτέρου ἐπιβὰς τὴν Κύπρον καταλιπὼν εὐώνυμον, τὴν Συρίαν παρέπλεε καὶ γενόμενος ἐν Τύρῳ, ἐκεῖσε γὰρ τοῦ πλοίου τὸν γόμον ἀποφορτιζομένου μαθητὰς εὐρών οἱς ἐπέμειναν ἡμέρας ἑπτὰ· αὐθις τε τῷ πλοίῳ χρησάμενος εἰς Πτολεμαῖδα παραγίνεται. Κακειθεν εἰς Καισάρειαν καὶ παρὰ Φιλίππῳ τῷ εὐαγγελιστῇ²⁴, ὄντι ἐκ τῶν ἑπτὰ διακόνων, κατὰ γεται καὶ μεθ' ἡμέρας τινὰς ἀποσκευασάμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ παραγίνεται καὶ ἀρχιερεῖς ἡμέρας ἑπτὰ εἰς τὸ ἱερόν εἰσῆλθαι, ἐνθα οἱ ἀπὸ Ἀσίας θεασάμενοι αὐτὸν συνέχον²⁵ πάντα τὸν ὄχλον καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὸν Παῦλον κρᾶζοντες «ἄνδρες Ἰσραηλῖται βοηθεῖτε» συνδρομῇ δὲ τοῦ λαοῦ ἤρξατο ὁ ὄχλος κατὰ τοῦ Παύλου λέγων κατὰ τὰς ἐκκλησίας ὡς παραβάτου τοῦ νόμου· τοῦ πλήθους δὲ ὀρμήσαντος ἀναεῖν αὐτὸν εὐθὺς ὁ χιλιάρχος Λυσίας ἐπιστὰς ἀπῆλλαξε καὶ μετὰ στρατιωτικῆς βοηθείας εἰς Καισάρειαν πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἐκπέμπει καὶ πρὸς τὸν ἐθνάρχην Φῆστον ἄγει. Ὁ Παῦλος διαβολὴν λατ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μαθὼν εὐθὺς ἐπὶ τοῦ βήματος ἐπιβὰς ἐπεκαλέσθη Καίσαρα· ἵψ' ὃ καὶ ἀπαλλαγεῖς παρεδόθη τῷ Ἀρχοντι, ὅστις τῷ Ἰουλίῳ ἐκάτοντάρχῳ παρέδωκε σὺν ἑτέροις δεσμίαις καὶ πλοίῳ Ἀδραμυτινῷ εἰς Σιδῶνα παραγίνεται καὶ κειθεν εἰς Κύπρον. Παραπλεύσαντες δὲ τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν πέλαγος εἰς Μύρα τῆς Λυκίας ἔρχονται καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν μ' ὅλως εἰς Κνίδον παραγίνονται καὶ ὑποπλεύσαντες τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην ἦλθον εἰς τόπον καλούμενον λιμένα, ἐξ οὗπερ ἀναχθέντες καὶ τὴν Κρήτην παραγενόμενοι ὑπ' ἀνέμου τοῦ καλουμένου Εὐροκλήδονος πνεύσαντες εἰς Κλαύδην νῆσον ἔρχονται καὶ σφοδρῶς

17. Ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τῇ Δράμᾳ.

18. Πολίχνη ἐν τῇ Χαλκιδικῇ.

19. Ὡμαύτως.

20. Πράξ. Ἀποστ. κεφ. ιζ', 9.

21. Πόλις ποτὲ τῆς Τρωάδος ἄντικρυ τῆς Λέσβου.

22. Πράξ. κεφ. κ', 16. Ἀκρωτήριο τῆς Ἰωνίας καὶ νῆσος ὁμώνυμος πλησίον αὐτοῦ.

23. Αὐτόθι κεφ. κ' 17.

24. Πράξ. κεφ. κα', 3. Παῦλ. ἐπιστ. πρὸς Τίτον κεφ. δ', 5.

25. Πράξ. κα', 27.

χειμασθέντες καὶ τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου αὐτῇ χειρὶ
ρίψαντες, πάντων ἐν ἀθυμίᾳ ὄντων, ἀναστὰς ὁ Παῦ-
λος προεῖπεν αὐτοῖς τὴν διάσωσιν μὲν αὐτῶν· τοῦ δὲ
πλοίου τὴν ἀπώλειαν καὶ ἐπέτρεπεν αὐτοῖς φαγεῖν
ἄσιτους ὄντας τέσσαρας καὶ δέκα ἡμέρας ἤδη. Τῆς
νυκτὸς γοῦν διχλυθείσης ὑπὸ τῶν κυμάτων ἀπέβησαν
εἰς τὴν γῆν, ἣν ἔγνωσαν ὅτι καλεῖται Μελίτη, ἐνθα
φρυγανίζομένου τοῦ Παύλου ἔχιδνα τῆς χειρὸς αὐτοῦ
καθάρπτεται, ἣν εἰς τὸ πῦρ ἀποτιναχόμενος μηδὲν πε-
πονθώς· ἄσπον Θεὸς ὑπὸ τῶν βρβύχων νενομίσται,
ἀλλὰ καὶ τὸν πτετέρα τοῦ Ποπλίου διέσωσε τῆς συε-
χούσης αὐτὸν δυσεντερίας καὶ ἕτερα πλείονα θαύματα
εἰργάσατο εἰς Συρακούσας πλοῖον ἑτέρω ἅμα τοῖς συμ-
πλοτῆρσι περαγίνεται καὶ κείθεν εἰς Ρίγιον, ἔπειτα εἰς
Ποτιόλους, εἶτα εἰς Ρώμην· ἐνθα ὑπὸ στρατιωτικὴν
φύλαξιν ἔμεινεν δύο ἔτη. Τὰ μὲν μέχρι τούτου ὁ Λου-
κᾶς ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων ἱστορήκεν κατ'
κεινὸν τὸν καιρὸν βιβλίον συντάξας, τὰ δὲ ἐφεξῆς
ἐπεὶ Παῦλον ἐν Ρώμῃ καταλιπὼν πρὸς τὰς τῆς
Βοιωτίας Θήβας ἀπῆρεν ἥμισυ συνέταξεν· Εὐσέβιος
δὲ ἐν τῷ Β'. τόμῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἀ-
κριβῶς περιεργασάμενος λέγει τὸν Παῦλον τότε μὲν
ἐπὶ Νέρωνος ἀπολογησάμενον ἀπολυθῆναι καὶ τοῦ
Θεοῦ λόγον ἀνεκτὸν ἐν Ρώμῃ διακρίβοντα κηρύξει ἐφ'
ὅλοις ἔτεσι δέκα, ἐν οἷς, λέγεται ἀποδημῆσαι εἰς
τὴν Ἰσπανίαν καὶ Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν κηρύττων τὸ
εὐαγγέλιον καὶ σπείρων τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ. Ἐν
Ἰσπανίᾳ γενόμενος ὁ Παῦλος τότε τοιοῦτόν τι συμ-
βῆναι τούτῳ λέγουσι. Γύναιόν τι τῶν ἐπιστῆμων ἐπὶ
τε περιφανεῖ γενέως καὶ πλούτῳ βῆρει καὶ σοφίᾳ τῇ
περὶ λόγους, τὴν ἀκοὴν ἔκπαλαι τὴν ἀποστολικὴν
δεξάμενον ἐπεθύμει καὶ αὐτοῖς ὁμιλῶν ἰδεῖν τὸν κή-
ρυκα τῆς ἀληθείας καὶ αὐτοῖς ὥστε τὰ τῆς ὄντως ζωῆς
ἐνηγηθῆναι δόγματα. Αὐτὴν κατὰ θεῖαν βουλὴν τὴν
ἀγορὰν προσβλέψασαν καθ' ὃν καιρὸν καὶ ὁ ἐκ φήμης
αὐτῇ Παῦλος ἀγαπώμενος μέσσην διήρχετο ἰδεῖν αὐτὸν
λέγεται. Οἷος ἦν ἐκεῖνος ὁ μακάριος, κεχαριτωμένον
ἔχων οὐ μόνον τὸν ἄλλον τρόπον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ
βᾶδισμα μέτριον εἶχε· Θεόθεν δὲ ἡ γυνὴ αὕτη ὁρμη-
θεῖσα πείσαι τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα Πρόκον τοῦνομα τὸν
ἐκεῖ πρωτεύοντα ἐν τῷ οἰκίῳ οἰκῶ τὸν ξένον ἐδέ-
ξατο. Ἐπειδὴ καὶ προσεκληθῆ καὶ πλησίον αὐτῶν ἐ-
γεγόνει θαύματι περὶ τὴν γυναῖκα συμβῆναι τοιοῦτον·
ἀνακαλυφθέντων αὐτῆς τῶν τοῦ νοός ὀφθαλμῶν ἰδεῖν
ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἐπιξενωθέντος αὐτοῖς ἐπίχρυσα
γράμματα «Παύλου τοῦ τοῦ Χριστοῦ κήρυκος διαγο-
ρεύοντα.» ὁ Πρόκος τῷ ἀνελπίστῳ τῆς ὄψεως ἠδονῇ
τε καὶ δέει εἰσῆει καὶ δακρύων περίπλεως τοῖς ποσὶ
τοῦ Ἀποστόλου προσέπιπτε, κατηχηθεὶς αὐτὸν παρ'
αὐτοῦ πρῶτον μὲν αὐτὴ τὸ βᾶπτισμα δέχεται, Ξαν-
θίππῃ κληθεῖσα, μετὰ δὲ ταῦτα Πρόκος ὁ ταύτης
ἀνὴρ, Νέρωνι γνωστὸς ὢν, ἔπειτα καὶ Φιλόθεος ὑπαρ-
χὸς καὶ καθιεῖς πάντες οἱ τῆς χώρας ἐκείνης οἰκή-

τορες. Ὅτι ἐν Ἰσπανίᾳ γέγονε κηρύττων ὁ Παῦλος ἐν
τῇ πρὸς Ρωμαίους²⁶ τοῦτο διχγορεύει γράφων ὧδε
«νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις
ἐπιποθεῖαν δὲ ἔχων τοῦ εἰλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολ-
λῶν ἐτῶν ὥς ἐάν πορεύωμαι εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἐλεύ-
σομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπεὶ οὖν καὶ πρὸ τοῦ ἐν Ρώμῃ γε-
νέσθαι μελέτην εἶχεν ἐν Ἰσπανίᾳ κηρύξαι καὶ εὐδο-
θέντος αὐτῷ πρὸς τὴν πρώτην καταντῆσαι τῶν πό-
λεων οὐκ ἡμέλησε τῶν προδεδογμένων ἢ καὶ πάλιν
ἀνακάμψας πρὸς Ρώμην· ἐν αὐτῇ τῶν μακρῶν ἀνα-
παύεται πόνων, τὸν δὲ τρόπον ὅπως καὶ τὴν αἰτίαν
δι' ἣν ἔρχομαι δηλώσω. Εἰς τὸ τῆς μακρῆς ἀκρότατον
ὁ Νέρων ἀφικόμενος, ἀνείλε μὲν Ἀγριππίναν πρῶτον
τὴν ἰδίαν μητέρα, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν τοῦ πατρὸς
καὶ Ὀκταίαν τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν καὶ ἄλλους μιστοὺς
τῷ γένει προσήκοντας· μετέπειτα δὲ καθελικὸν ἐκί-
νησε διωγμὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν καὶ οὕτως ἐπὶ
τὰς τῶν ἀποστόλων ἦλθε σφαγὰς²⁷. Μετακληθεὶς
γὰρ ὁ Παῦλος αὖθις ἐπὶ τοῦ βήματος παρέστη (συνῆλ-
θε δὲ πάλιν ὁ Λουκᾶς αὐτῷ)· ἐνθα δὴ συνέβη καὶ τὸν
Παῦλον τριακοστῷ ἔκτῳ ἔτει τοῦ Σωτηρίου πάθους,
τρεῖς καὶ δεκάτῳ Νέρωνος, μαρτυρῆσαι ξίφει τὴν κε-
φαλὴν ἐκτιμηθέντα. Γάτος δὲ τις ἐκκλησιαστικὸς
ἀνὴρ καὶ Ζεφυρίνος ἐπίσκοπος Κορίνθου γράφουσι καθ'
ἓνα καιρὸν καὶ ὁμοῦ μαρτυρῆσαι Πέτρον καὶ Παῦλον
τρεῖς καὶ δεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Νέρωνος. Τοῦτον
γὰρ φασὶ τὸν κατὰ χριστιανῶν κινήθηναι Νέρωνα,
διὰ τὰς πεπιστευκυίας αὐτοῦ γυναικας.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 28 Μαρτίου 1900.

ΟΙ ΚΟΣΜΙΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ ΚΑΙ ΑΙ ΤΙΜΑΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ*

Ἐντεῦθεν ἐξηγούνται καὶ αἱ μεγάλαι τιμαί, ὅς
ὁ τε λαὸς ἐκάστοτε καὶ αἱ κοσμικαὶ ἀρχαὶ τῷ πα-
τριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως ἀπένεμον ἀπ' αὐτῆς τῆς
ἐπὶ τὸν θρόνον ἀναρρήσεως ἕως αὐτοῦ τοῦ θανάτου.
Αἱ τῶν πατριαρχῶν ὑποδοχαὶ μεγαλοπρεπῶς ἐγίνοντο
μετὰ θυμιαμάτων καὶ λαμπάδων καὶ κλάδων βαίων,
ὡς ἐν τῇ βιογραφίᾳ Εὐτυχίου βλέπομεν, τῇ ὑπὸ τοῦ
πρεσβυτέρου Εὐστρατίου συγγραφείσῃ. Μεγαλοπρεπέ-
στατα δ' ἐπίσης ἐτελεῖτο καὶ πανηγυρικῶς ἡ ἐγκα-
θίδρυσις τοῦ ἀπὸ μεταθέσεως ἐκλεγμένου, ὁ δὲ οἰ-

26. Ἐπιστολὴ αὐτοῦ.

27. Τῷ +67 ἢ 68.

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 86—88.

κουμενικός πρώτην ἀμέσως ἱερὰν πράξιν ἐτέλει, τῇ τῆς ἐνθρονίσεως ἡμέρᾳ, τὴν ἱερὰν λειτουργίαν, ὡς περὶ Γερμανοῦ τοῦ μακαρίου γράφει Στέφανος ὁ διάκονος²⁹. Ἀλλ' ὑποδοχὰς τοιαῦται ἐπεβάλλοντο, οὕτως εἶπεν, ἐὰν γινώσκωμεν ὅτι καὶ τοὺς ἐπιφανεῖς τῶν μεγάλων μονῶν ἡγουμένους, ἐπανερχομένους μετὰ βραχυχρόνιόν ἢ μακρὰν ἀποδημίαν, ὑπεδέχοντο μετὰ κηρῶν καὶ θυμιαμάτων καὶ μάλιστα ψάλλοντες τὸ «Δόξα σοι Χριστέ ὁ Θεός, ἀποστόλων καύχημα, μαρτύρων ἀγαλλίαμα» κλπ.³⁰. Πιστεύω δ' ὅτι μιμνήσκονται τῶν φαναριωτῶν οἱ γηραιότεροι καὶ τῶν κληρικῶν τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς ὅτι, κατὰ τὰς ἐν ἐπισήμοις ἡμέραις ἐορτὰς καὶ ἐν περιστάσεσι τισιν ἐπιφανέσι τῆς ἐπικλήρου ταύτης ζωῆς, τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, ἐπισκεπτόμενον γέροντας ἀρχιερεῖς ἢ φαναριώτας ἐξοχὸν κατέχοντας κοινωνικὴν θέσιν, ὑπεδέχοντο οἱ διάκονοι ἐκείνων ἢ τὰ τέκνα καὶ οἱ ἀνώτεροι τούτων ὑπάλληλοι ἀπὸ τῆς αὐλείας θύρας, θυμιατήρια μετ' εὐόσμων θυμιαμάτων ἐν χειρὶ φέροντες.

Ἡ λέξις «γέροντας ἀρχιερεῖς» παρκαλῶ ἵνα μὴ φανῇ τισι παρέλκουσα· διότι πατριαρχῶν ἐπισκέψεις εἰς ἀρχιερεῖς τῆς δευτέρας καὶ τρίτης στήλης, ὡς σήμερον λέγομεν, ἦσαν ἀνήκουστόν τι χρῆμα μέχρι πρὸ πεντηκονταετίας. Πολλοὶ μάλιστα μιμνήσκονται ἔτι ὅτι οἱ μητροπολίται οὗτοι μετὰ σεβασμοῦ καὶ τοῖς «γέρονσι» συλλαλοῦντες ἦτοί μητροπολίταις, ἐκ τῶν ὀκτὼ πρώτων τῇ τάξει, ἐκαθέζοντο μετὰ συστολῆς ἐνώπιον αὐτῶν. Ἡ σημερινὴ ἰσοπέδωσις ἢ καταρρέψατα πολλὰ φραγμοῦ μεσότης, καὶ τε καὶ κακὰ, ἦν εἰσέτι ἄγνωστος, εἰσκωμάζουσα παρ' ἡμῖν ἀπὸ πεντήκοντα μόλις ἐνιαυτῶν. Ἦν ἀρχαιότεροι χρόνοι, οὓς δυνάμεθα ἵνα ἀναζητήσωμεν καὶ ἵνα ἀνεύρωμεν ἐν αὐτῷ τῷ ἡμετέρῳ αἰῶνι, ὁ σεβασμὸς τῶν νεωτέρων πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ἦν ἀγωγῆς στοιχεῖον· πρῶτιστον, ἀρίστα συγκρατοῦν τὰ ὅρια μεταξὺ ἡλικιῶν καὶ κοινωνικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν τάξεων καὶ καταστάσεων. Ἐν ἐκείνῃ τῇ μακαρίᾳ ἐποχῇ καὶ ὁ υἱός, καίπερ ἡγεμῶν τυγχάνων καὶ ἐξαρτῶν ἀφ' ἐνός αὐτοῦ λόγου ζωῆς καὶ θανάτου, ἔρριπτεν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τοῦ παραθύρου τοῦ περιπτέρου πολυτιμώτατον καπνύδραυλον, φοβηθεὶς μὴ ἴδῃ τὸν ἡγεμόνα υἱὸν καπνίζοντα ὁ πρὸς αὐτὸν ἀφορητὴ προσερχόμενος γηραιὸς πατήρ!!!

§

Διὰ τοῦτο καὶ τὸ συχνάκις ὑπὸ τοῦ τυχόντος ὀρθοδόξου βλέπεσθαι τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἦν ἀσύνηθες. Γνωστὸν ὅτι ἐπὶ Ἰωάσαφ τοῦ ἀπὸ Ἀδρια-

νουπόλεως τοῦ Μεγαλοπρεποῦς, οὐδ' εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀξιωματικούς (ὀφφικίλους λεγομένους) καὶ γραμματεῖς τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς ἦν ἐπιτετραμμένον τοῦτο· εἰ δ' εἶχον ἐπιστολὰς πρὸς ἐπίδοσιν, πρὸς ἀνάγνωσιν ἢ πρὸς ὑπογραφήν, ὑπέβαλλον αὐτῷ ταύτας διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ διακόνων ἢ τῶν καλογήρων ὑπηρετῶν τοῦ πατριάρχου.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ναοὺς μεταβαίνων ἐπὶ ἱεουργίαις ἢ πρὸς ἐπίσκεψιν ὑπερόχων προσώπων ὁ οἰκουμενικός πατριάρχης ἀκολουθεῖν εἶχεν ἐπομένην πολυάριθμον ἐκ διακόνων κυρίως. Ἀναφέρεται περὶ τοῦ πατριάρχου Ἀνθίμου Δ' ἢ Ε' ὅτι τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπηρετούντων ἐν τῷ Πατριαρχεῖῳ διακόνων ἀνεβίβασεν εἰς δώδεκα. Ἐδεῖ δ' εἶναι καὶ τὴν πατριάρχην διακόνους πολλοὺς, διότι μέχρι τῶν μέσων τοῦ αἰῶνος ἡμῶν ὁ μέγας πρωτοσύγκελλος καὶ ὁ μέγας ἀρχιδιάκονος εἶχον ὑπηρετοῦντα καὶ συνοδεύοντα αὐτοῖς ἴδιον διάκονον. Πιθανῶς δὲ τὴν μεγαλοπρέπειαν ταύτην εἰσὴν γαγον οἱ φαναριῶται, προεισαγαγόντες ἡδὴ εἰς τὴν ἀνωτέραν πατριαρχικὴν ὑπάλληλιν ἀρχιδιακόνους καὶ πρωτοσυγκέλλους Μουρούζας τινὰς καὶ Μαυροκορδάτους καὶ Μάνους.

§

Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται περὶ τοῦ αἰῶνος ἡμῶν, ἀνάγκη ἵνα προστεθῇ ἐνταῦθα ὅτι, δημιουργηθέντος θεσμοῦ παρρησιῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ, ὁ σουλτάνος Μαχμούτ, καλέσας παρ' ἐκὼν τὸν πατριάρχην Κωνσταντῖνον Β' τὸν ἀπὸ Τορνόβου, τῇ 20 δεκεμβρίου 1834, ἀπένειμεν αὐτῷ παρρησίον. Ἡ τιμὴ δ' ἦν τοσοῦτον μᾶλλον ἐκτακτος, ὥστε ἀπὸ τῶν μέσων τῆς 19' ἐκατονταετηρίδος οὐδεὶς τῶν πατριαρχῶν ἔσχε τὴν εὐτυχίαν ἵνα κληθῇ παρὰ τινι σουλτάνῳ, διό καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐκήρυξεν ὁ Κωνσταντῖνος «ἀγαλλιᾶσεως παρρησίον», ὡς ἔγραφεν³¹. Τῷ 1840 ὁ ἀρχιμανδρίτης καὶ ἱατρός Διονύσιος Πύρρος ὁ θισσαλός, ἐπισκεψάμενος τοὺς πατριάρχας Ἀνθίμον Δ' Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀθανάσιον Ἱεροσολύμων, εἶδε τὰ παρρησία, ἀπερ' ἀπένειμεν αὐτοῖς ὁ σουλτάνος Μεδζίτ «ἅλα ἀπὸ ἀδάμαντας καὶ χρυσίου πεποιημένα»³². Κοσμικὴν τιμὴν ἐτίραν αὐτὸς οὗτος ὁ ἀλήστου μνήμης σουλτάνος Μεδζίτ ἐχορήγησε καὶ τῷ πατριάρχῃ Μελετίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως καὶ δι' αὐτοῦ τοῖς τοῦ θρόνου διαδόχοις. Τῇ 22 μαΐου 1845, μεταπεμφθὲς τὸν Μελετίον καὶ τούτῳ παρρησίον ἀπονείμειν ἀδάμαντοκόσμητον, ἐχορήγησεν αὐτῷ μὲν ὡς καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν πατριαρχαῖς τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιβαίνειν ἀκατίου τετρακώπου (φέροντος

29. Στεφάνου τοῦ νέου βίος· παρὰ Migne, Patrol. τόμ. P', στήλη 1077.

30. Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον· βιογραφ. Μιχαὴλ συγκέλλου· σελ. 244, στήλη β'.

31. βλ. ἐπιστολὴν Κωνσταντῖνου Β' ἐν «Ἐκκλησιᾷ. Ἀληθεία», τόμ. Β', σελ. 330.

32. Περιήγησις ἱστορικῆ καὶ βιογραφία Διονυσίου Πύρρου κτλ. Ἀθήναι, 1848, σελ. 135.

δηλά γε δὴ ζεύγη τέσσαρα κωπῶν), τοῖς δὲ μητροπολίταις ἐπιβιβάζειν τρικώπων ἀκκτίων³³. Οὐδ' εἶχον ἕτερα μέσα μεταβάσεως ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, πλὴν ἱππων, ἔστι δὲ γνωστὸν ὅτι μεγαλοπρεπεῖς ἦσαν ἐπὶ βυζαντινῶν οἱ σταυλοὶ τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου, καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν δ' οἱ πατριάρχαι πάντες ἐριπποὶ μετέβαινον εἰς ἐπισκέψεις οἰκισθῆναι φύσεως, ἐν περιβολῇ λιτοτάτῃ· μόνον περὶ τοῦ οἰκουμένου πατριάρχου Διονυσίου Α' τοῦ ἀπὸ Φιλιπποπόλεως ἀναφέρουσιν οἱ χρονογράφοι Δωρόθεος καὶ Μιχαῆλ³⁴ ὅτι, καίτοι γέρων, μετέβαινε πανταχοῦ πεζός· ὁ δὲ Δοσίθεος Ἱεροσολύμων μέμφεται τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως, ὅτι ἦν «ἀνχιρέτης τῶν καλῶν ἡθῶν· ἐπειδὴ οὗτος ὁ τολμητικὸς ἤπερεν εἰς πολλοὺς ἐκκλησιαστικούς πρῶτος τὰ σῆρικὰ καὶ ἄλλα ἀλλόκοτα ἐνδύμματα»³⁵. Καὶ κατὰ τὸν Δοσίθεον ἄρα, μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ΙΖ' ἐκχόντου τετηρίδος οὐδεὶς τῶν πατριαρχῶν περιεβόλλετο μεταξίνην ἐσθῆτα.

§

Περὶ τῶν ἱερῶν ἀμφίων τῶν πατριαρχῶν γράφας³⁵ ἐν γένει, μὴ θελήσας ὅμως ἄλλοτε ἐκτείνει τὸν περὶ τούτου τοῦ θέματος λόγον, ἐπιμένων ἐνταῦθα μόνον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς μιτροφορίας, ὑπισχνόμενος «να λαλήσω προσηγῶς μακρότερον, εἴ ποτε τοῖς καθ' ἡμᾶς εὐμένως ἢ Πρόνοια ἐπιβλέψειεν.

Ἐν τοῖς «Πατριαρχικοῖς μου Πίναξιν» αὐτοκρατορικὴν προνομίαν ἔγραψα παρὰχωρηθεῖσαν τοῖς πατριαρχαῖς τὸ σάκκον φορεῖν καὶ τὸ μίτρον, ὅμοιον τῇ καθ' ἡμᾶς σημερινῇ ἢ μικρῇ παρὰλλάττουσαν. Ἐάν πρέπη «να πιστεύσωμεν ὅτι Κύριλλος ὁ Λούκαρις, ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας μετατεθείς εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως «καὶ φορῶν τὴν μίτρον» μετέδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν τὸ τοιοῦτον ἔθος, ἢ, καθὼς ὠνόμασε τοῦτο Δοσίθεος ὁ Ἱεροσολύμων, καινοτομίαν, οὐκ ἔχω τι λέγειν ἀκριβές· ἀνάγκη «να ἐξετάσωμεν πρότερον προσωπογραφίας τινὰς πατριαρχῶν, ἀκμασάντων κατὰ τὸν ΙΒ' καὶ τὸν ΙΓ' αἰῶνα, ἐάν φέρωσι μίτρον ἐπὶ κεφαλῇς, καὶ τότε ἐγράψωμεν αὐταί, ὅπως ἀποφανθῶμεν κατόπιν· ἀπορὸν ἐστὶ μοι νῦν, πῶς ἡ καινοτομία διεδόθη τόσῳ ταχέως, ὥστε, ἐξαετίαν μετὰ τὴν τοῦ Λουκάρεως πρὸς Κύριον μετάστασιν, ἀπονέμειν τὸν πατριαρχὴν Κωνσταντινουπόλεως τὸ δικαίωμα τοῦ μίτρον φέρειν καὶ τῷ μητροπολίτῃ Φιλαδελφείας τῷ ἐν Βενετίᾳ. Καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τούτῳ γράμμα λέγει σχεδὸν οὐδὲν περὶ τοῦ ἔθους καὶ τῆς τούτου καταγωγῆς, τὰ δὲ γραφόμενα «ἡ μετριότης ἡμῶν... καὶ βασιλεὺς πρότερον ἐπικεκο-

σμημένη» οὐδὲ σκιοφωτός κἄν ἔχνος ἐπιχέουσιν³⁶. ὁ δὲ γράφεται ἐστὶ τοῦτο· ὅτι ἀμείβει τοῦτον τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς προνομίοις καὶ μὴ τῶν ἄλλων ἡγεῖται φαίνεσθαι· καὶ γράφει λοιπὸν ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Παρθένιος ὁ Γέρον χορηγῶν, κατὰ μάκρον τοῦ 1644, τῷ Φιλαδελφείας Ἀθανασίῳ τῷ Βαλεριανῷ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ἀρχιερατεύουσι κατὰ καιροὺς «μίτρον ἐπὶ κεφαλῇς φέρειν καὶ προσεπικοσμεῖσθαι σάκκῳ», συγγέων ἴσως ἀσφαλεῖς τῶν τότε χρόνων ἐπὶ τῶν τοιούτων ὑποθέσεων γνώσεις· τὸ μὴ φαίνεσθαι τῶν ἄλλων ἡγεῖται σημαίνει βεβαίως ὅτι τινες ἄλλοι ἔφερον μίτρον· τὸ δὲ γράφειν περὶ μιτροφορίας ὡς ἐκκλησιαστικὸν προνομίον δύνανται «να δείξῃ ἄρα γε ὅτι Κύριλλος ὁ Λούκαρις εἰσήγαγε τὸ μιτροφορεῖν εἰς τὸ κλίμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως; Καὶ τοῦτο λοιπὸν, ὅπερ ὁ Δοσίθεος ἔκρινε καινοτομίαν, ἐγένετο προνόμιον ἐκκλησιαστικὸν ἢ πατριαρχικὸν ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων μόλις ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Λουκάρεως, ἀπὸ νοεμβρίου δηλαδὴ τοῦ 1620.

Τρίκοντα καὶ τέσσαρα ἔτη μετὰ τὸν Παρθένιον, ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Διονύσιος Δ' ὁ Μουσελίμης ἐχορήγησε τῷ 1679 τὸ δικαίωμα τοῦ μιτροφορεῖν εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κερκλληνίης καὶ Ζακύνθου³⁷. Ὁ ἐστὶ μεθερμηνευόμενος· δίκαιον καὶ τίτλος τιμῆς τῷ πατριαρχῇ Κωνσταντινουπόλεως ἰδιόζων ἐθεωρήθη κατὰ τοὺς κάτω χρόνους τὸ μίτρον φέρειν ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, ὁ δίκαιον αὐτὸς ἐτέροις ἐχορήγει, καθὼς ἐχορήγει καὶ τινι ἐπισκόπῳ, διακρινομένῳ ἐπ' ἀρετῇ ἢ πολυετείᾳ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπηρεσίᾳ, τὸ προνόμιον τοῦ φέρειν μανδύαν.

Πολλὰ δυνατόν ἐπὶ τούτῳ «να γραφῶσιν, ἀλλ' ἐν τῶν πολλῶν ἐστὶ χρήσιμον· ὅτι, ἴσως καὶ πρὶν τῆς καινοτομίας, ὡς εἶπεν αὐτὴν ὁ Δοσίθεος, οἱ ἀρχιεπίσκοποι Ἀχριδῶν ἐφόρουσαν μίτρον, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ πατριαρχαὶ, λειτουργοῦντες ἰδίᾳ, οὐχὶ δὲ συλλειτουργοῦντες τῷ οἰκουμένῳ. Εἰ δὲ τότε τις τούτων ἐλάβανε «προεδρικῶς» μητρόπολιν τινα τοῦ οἰκουμένου πατριαρχικοῦ θρόνου, παρῆρτετο τὸ δικαίωμα τοῦ μιτροφορεῖν. Τὸ ὑποσχετικὸν γράμμα ἀρχιεπισκόπου τινὸς Ἀχριδῶν, μετατεθέντος εἰς τὴν μητρόπολιν Χίου τῇ 26 αὐγούστου 1662, καθίστησι πᾶσι γνωστά, μὴτ' ἀμφισβήτησεως ἐπιδεκτικὰ, τὰ δίκαια καὶ τὰς προνομίας ταύτας καὶ παρομοίας τοῦ πατριαρχοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἐφρόνουν οἱ κληρικοὶ τῶν χρόνων ἐκείνων. Τὸ γράμμα, μεταγραφὴν ἀπὸ τῆς «Νομικῆς Συναγωγῆς» τοῦ Δοσιθέου, ἐστὶ τοῦτο:

«Ἀρίστη ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐπεκράτησε συνήθεια, καὶ τοῖς πάλαι ἀγιωτάτοις καὶ σεβασμιωτάτοις πατράσι δεδοκιμα-

33. «Ἀμάλθεια» Σμύρνης 5 καὶ 26 μαΐου 1845, ἀριθμ. 330 καὶ 333.

34. Σταχυολογίας Ἱεροσολυμιτικῆς Α', σελ. 278.

35. Πατριαρχικοὶ Πίνακες· σελ. 30—35.

36. Μ. Ι. Γεδεών, Κανὼν Διατάξεις Α', σελ. 44—47.

37. Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν· σελ. 176—177.

σμένῃ, ὅτι τοὺς προσερχομένους ἐπὶ τὸν ἀρχιερατικὸν βαθμὸν, ἢ καὶ μετατιθεμένους ἀπὸ ἄλλου τινὸς κλίματος, ὁμολογεῖν παρρησίᾳ τῷ στόματι εἰς ἀλήθειαν τό τε θεῖον καὶ ἱερὸν σύμβολον, ὡς περιεκτικὸν τῆς εὐσεβοῦς ἡμῶν καὶ ὀρθοδόξου καὶ ἀμωμῆτος πίστεως, καὶ ὅσα κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ χρόνους καὶ ὑποθέσεις ταῖς ἱεραῖς συνόδοις ἐδογματίσθη καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπεκυρώθη, εἴτε ἐγγράφως, εἴτε καὶ ἀγράφως, ἃ καὶ παραδόσεις ἐκκλησιαστικαὶ λέγονται· καὶ πρὸς τοῦτοις ὁμολογεῖν φυλάττειν τὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου προνόμια· καὶ τὸ κατ' οὐδένα τρόπον φρονεῖν ἐναντία τούτῳ τε καὶ τῷ προϋσταμένῳ τούτου οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ. Τοῖνυν καγὼ παραιτησάμενος τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἀχρειδῶν, καὶ θελήσας ὑποταχθῆναι τούτῳ τῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ καὶ ἓνα τῶν ἀρχιερέων τῶν ὑποκειμένων τούτῳ τῷ ἀγιωτάτῳ πατριαρχικῷ θρόνῳ ἀποκατασταθῆναι, προσκληθεὶς εἰς τὴν μητρόπολιν Χίου κατὰ προεδρίαν, ἐνστερνισάμενος τὴν ἀρίστην ταύτην συνήθειαν, ὁμολογῶ πᾶσι τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν σύμβολον, καὶ ἀποδέχομαι τὰς ἐπτα οἰκουμενικὰς συνόδους, ἧτοι τὰ ἐκείναις δογματισθέντα καὶ ὁμολογηθέντα συνομολογῶν καὶ τὰ ἀποστραφέντα συναποστρεφόμενος· καὶ πρὸς τοῦτοις ὅσα προνόμια κέκτηται ὁ οἰκουμενικὸς θρόνος φυλάττειν ἀπαρεγχείριστα καὶ ἀπαρασάλευτα· καὶ κατὰ πάντα ὑπέκειν τῷ παναγιωτάτῳ μοι αὐθέντῃ καὶ δεσπότῃ, τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, κυρίῳ κυρίῳ Διονυσίῳ, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ἐναντία φρονεῖν τῇ αὐτοῦ παναγιότητι, φυλάττων πίστιν καὶ ὀρθότητα καὶ εἰλικρινῇ ἀγάπην ὡς εὐεργέτῃ μου, καὶ πρὸς πάντας τοὺς συναδέλφους μου πανιερωτάτους ἀρχιερεῖς· ἔπειτα, ἐπειδὴ ὑπεκλήθην τῇ χορείᾳ τούτων, παραιτοῦμαι τῆς ἐπωνυμίας τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρειδῶν, ἧτοι τοῦ λέγεσθαι μακαριώτατον, καὶ τοῦ ὑπογράφειν διὰ πρασίνων γραμμάτων, φέρειν τε μίτραν ἐν ἱεραῖς τελεταῖς, ἀλλὰ τῇ κεφαλῇ ἀσκεπεῖ ἢ μετὰ ἐσωκαλυμανχίου ἐκτελεῖν τὴν ἱερὰν μυσταγωγίαν καὶ τὰ λοιπὰ ἀρχιερατικά, καὶ φημίζεσθαι ἱερώτατον πρόεδρον τὸν μητροπόλεως Χίου, ἵστασθαί τε ἐπὶ τὰ δεξιὰ τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου, ἐγγράφεσθαί τε ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ἐν ταῖς ὁμολογίαις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ χρέους οὕτως, ἔχειν τε τὴν στάσιν καὶ τὸν τόπον μεταξὺ τῶν ἀρχιερέων τοῦ μητροπολίτου Χίου, συντρέχων

τε ἐν πάσαις ταῖς ἀναγκαίαις χρεῖαις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ παναγιωτάτου ἀόκνως τε καὶ ἀπροφασίστως, καὶ γίνεσθαι ἐγγυητὴν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχιερεῖς, διὰ τὸ χρέος τῆς Ἐκκλησίας, καὶ προσκαλούμενον ἔρχεσθαι ἀπὸ τῆς κατὰ προεδρίαν δοθείσης μοι ἐπαρχίας Χίου ἀνυπερθέτως, καὶ ὑπέκειν καὶ ὑποτάσσεσθαι τῷ τε οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ καὶ τῇ ἱερᾷ συνόδῳ, καὶ τὰ πατριαρχικὰ γράμματα ἀναγινώσκειν ἐν πάσῃ μου τῇ ἐπαρχίᾳ, καὶ τὰ πατριαρχικὰ φυλάττειν προνόμια, καὶ πληροῦν καὶ διδόναι ἅπαντα τὰ κατ' ἔτος καὶ κατὰ καιροὺς ριπτόμενα τῇ ἐπαρχίᾳ μου ταύτῃ Χίῳ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα παρὰ τῆς ἱερᾶς συνόδου, κατὰ τὰ συνοδικὰ κατὰστιχα, εὐγνωμόνως καὶ εὐπειθῶς, τὰ ἐτήσια βασιλικά χαράτζια, τὴν πατριαρχικὴν ζητίαν, ὡσαύτως καὶ τὴν βοήθειαν, ὅτε ριφθῇ, ἀπροφασίστως καὶ ἀναντιρρήτως, καὶ ἀποδέχεσθαι τοὺς ἐκεῖσε πεμπομένους πατριαρχικοὺς ἐξάρχους καὶ τιμᾶν καὶ εὐχαριστεῖν πάντα ταῦτα καθομολογῶ φυλάξαι ἀμετάτρεπτα καὶ ἀμετάθετα. Εὐχαριστῶ τοῖνυν καὶ τῷ παναγιωτάτῳ μοι δεσπότῃ, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν πανιερωτάτοις ἀρχιερεῦσιν, τοῖς καταριθμήσασί με τῇ τούτων χορείᾳ, ὧν ταῖς εὐχαῖς ἀξιῶσαι με Κύριος ὁ Θεὸς παραστήσῃ τὴν ἐγχειρισθεῖσάν μοι ποιμήνην ἄσπιλον καὶ ἀμόλυντον ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ φρικτῇ τοῦ Χριστοῦ παρουσίᾳ, ἀμήν. ἀχξβ', αὐγουσίου κς', ἰνδικτιῶνος ιε'.

(ἔπεται τὸ τέλος)

ΚΩΔΙΞ

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΚΑΙ ΤΙΝΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΑΠΟΚΕΙΜΕΝΑ

ΕΝ ΤΙΣΙ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΑΥΤΗΣ.

ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου

Διδυμοτείχου Φιλαρέτου Βαφείδου.*

Μέχρις ἐνταῦθα ἐξικνεῖται ὁ Κώδιξ οὗτος τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας, τῶν λοιπῶν φύλλων σχεδὸν τῶν ἡμίσεων, ἀποκοπέντων, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν πινακιδίων, καθὰ καὶ ἀρχόμενοι ἐλέγομεν.

Ὑπάρχουσιν ἔμως διάφορα ἑτερα φύλλα, αὐθις ἐκ κώδικος τῆς Μητροπόλεως Καστορίας ἀποκεκομ-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 123—125.

μένα, από τοῦ 1703 μέχρι τοῦ 1768 διαφόρους πράξεις περιλαμβάνοντα, ἐξ ὧν ἀναγράφονται τὰς μάλ-
λον ἀξιοσημειώτους.

Ἐν πρώτοις ἀπαντᾷ γράμμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰγνατίου πρὸς τὸν Πατριάρχην Κων/πόλεως Γαβριήλ· καὶ τοι ἄνωθεν ἐπιγράφεται: Ἰγνάτιος ἐλθὼ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος, τῆς Α'. Ἰουστινιανῆς Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν λοιπῶν Πατριάρχης, ὀνομάζει δὲ τὸν Πατριάρχην συνδιοργανῶν καὶ ἐν Χρῶ ἡδεῖλόν, οὐδὲν ἥττον πανταχοῦ τῆς ἐπιστολῆς καλεῖ αὐτὸν πατέρα φιλόστοργον καὶ θεοτάτον καὶ ἐγνωμεν τὰ προσταττόμενα καὶ εὐχαριστοῦμεν ὅτι δὲν μετεχειρίσθης καμμίαν ποινὴν κτλ. Ἡ οὐσία τοῦ γράμματος εἶναι ὅτι ὁ Μελετίου ἠθέλει καὶ σφετερισθῇ τὸ καθολικὸν τοῦ Πετριτίου, ἐνῶ, λέγει, τοῦτο ἀνήκει τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀρχιεπισκόπου· ἐπίσης παρκαποιεῖται ἐπὶ τῷ ὅτι ὁ Βελ-
λῆς ἤρπασε δύο χωρία τοῦ Καστορίας Χιονάτες καὶ Λεοκάτζι (1) καὶ ὁ Βερροίας τὴν Νάουσαν, ὁ δὲ Θεσσαλονίκης ὅτι διεφιλονέκει τὰ χωρία τῆς μογομιᾶς. Ἐν τέλει παρακαλεῖ ὅπως τὸ ζήτημα ἐξετασθῇ ἐπὶ τόπου 1703 αὐγούστου—

Ἀπὸ τοῦ 1704 μέχρι τοῦ 1715 ἀναφέρονται διάφορα ἰδιωτικὰ ἐγγράφα ἐπικυρούμενα ὑπὸ τοῦ Καστορίας Διοριστοῦ. Δύο αὐτῶν τὰ σπουδαιότερα ἀναγράφονται ἐνταῦθα. Τὸ ἐν γεγραμμένον κατὰ τὸ 1714 Ἰουνίου 11 ἐκ μέρους τῶν γουναρχῶν Κων/πόλεως, ἀναγγέλλει τῷ Μητροπολίτῃ Καστορίας καὶ τοῖς ἄρχουσιν, ὅτι τὸ μετόχιον τὸ κρημιονικὸν (2) τὸ λεγόμενον Καστοριανὸν ἡγορήσθη διὰ χρημάτων τοῦ κουτίου τῶν Γουναράδων· καίτοι δὲ γεγραμμένον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀντωνίου Μαρώλη, εἶναι ὅμως κτῆμα τῆς Μητροπόλεως Καστορίας καὶ ἐνοικιάζεται ἐπ' ὠφελείᾳ αὐτῆς. Τὸ δεύτερον ἐγγράφον γενόμενον τῇ 30 Αὐγούστου 1711, ἐξαγγέλλει ἀπόφασιν, ὅπως τὸ ἐκκλησιαστικὸν Σχολεῖον κτισθῇ κάτωθεν τῆς Μητροπόλεως εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον τὸν Πετριτῆν (1) τῆς ἐνορίας Δραγωτά, δίδονται δὲ κατ' ἔτος ἀσλάνια πέντε εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Ἔτερα ἐγγράφα ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ 1719 καὶ διήκοντα μέχρι τοῦ 1728, ἐπικυρούμενα δὲ ὑπὸ τοῦ Καστορίας Χρυσάνθου καὶ Πρωτοθρόνου Ἀρχιεπισκόπου, εἶναι φύσεως ἰδιωτικῆς· ὡς σπουδαιότερον ἀναγράφεται ἐνταῦθα τὸ κατὰ τὴν 1ην Μαρτίου 1728 γρα-

φέν κατ' ὃ τὸ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς Μητροπόλεως Καστορίας ὑπάρχον πρῶτον ὁσπήτιον (2) κτῆμα τοῦ Μ. ρήτορος Καστορίας Κ. Χρυσῶ καὶ τῆς Ἀγνῆς γυναικὸς τοῦ Γεωργίου Τράμπα, ἀπειρώθη εἰς τὴν ἱερὰν Μορὴν τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου τῆς Λαύρας.

Καὶ τοιοῦτος μὲν ὁ κώδιξ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας, λιτός μὲν κατ' ἑαυτὸν, δυνάμενος ὅμως παρσχεῖν τοῖς βουλομένοις ἀφορμὰς πρὸς ἐρευναν πολλῶν. Λιτώτερον ἔτι τυγχάνουσι διάφορα χειρόγραφα σωζόμενα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Καστορίας, τῆς Ἐλεούσης, τοῦ Μονεβδίου καὶ τοῦ Ἀπόζαρι· ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχοντα χάριν τῶν φιλιστόρων ἀριθμήσαντες αὐτὰ πρὸς εὐκολωτέραν εὑρεσιν, ἀναλύομεν ἐν πάσῃ τῇ δυνατῇ συντομίᾳ.

Ἀριθ. 1 — Διορίσμιον ἐπὶ χάρτου παχέως, ἔνευ ἀρχῆς καὶ τέλους, σχήματος 16ου ὁ χαρκτηρ τοῦ βιβλίου εἶναι εὐκρινέστατος, ἀλλὰ πλήρες ἀνορθογραφικῶν φοβερῶν.

Ἀριθ. 2 — Βιβλίον εἰς Δοκίμιον μεγέθους, ἐκ χάρτου καλοῦ, ἔχον χαρκτηρ καὶ ὠρθογραφικόν· περιέχει δὲ τὰς προφητείας τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπὸ τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καὶ ἔξῃς, ἔνευ ἀρχῆς καὶ τέλους.

Ἀριθ. 3 — Ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ὑπάρχει βιβλίον σχήματος μεγάλου ὀγδόου, ἔνευ ἀρχῆς καὶ τέλους καὶ μετὰ χαρκτηρῶν διαφόρων. Ἐκ τοῦ περιεχομένου φανερόν ὅτι τὸ βιβλίον εἶναι Εὐχολόγιον, ἀναφέρονται δὲ διαφορὰς τινὰς παρατηρουμένας πρὸς τὴν καθεστηκυῖαν νῦν παρ' ἡμῖν τάξιν.

Ἀρχεῖται ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἐλίου· ἀντὶ δὲ τοῦ ἐξαποστειλαρίου: ἐν ἐλαίῳ ἀγαθῷ, κατὰ τό: ὁ οὐρανὸς τοῖς ἄστροις, ὑπάρχει ἕτερον: Ἀρχαγγέλων τάξεις σὲ ἀσματίζουσι σεμνῇ, ὡς Σολομών καὶ Δαυὶδ καὶ ἅπαν γένος τῶν βροτῶν, τὸ χαῖρέ σοι τοῦ ἀγγέλου προσάγοντες Θεοτόκε.

Μετὰ τὸ Δόξα καὶ ἔνθ τῶν Αἰώνων καὶ τὸ ἅγιος ὁ Θεός, ἀντὶ τοῦ Τροπαρίου Ταχὺς εἰς ἀντίληψιν, ὑπάρχουσι τὰ τροπάρια: Ἐλέησον ἡμᾶς, δόξα, Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς καὶ νῦν Πολλὰ τὰ πλήθη καὶ ἀπόλυσις. Εἰτα εὐλογημένη ἡ βασιλεία καὶ τὰ εἰρηρικά. Ἀκολουθῶς τὸ α'. ἀντίφωνον Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, καὶ πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου καὶ εἰτα ἡ εὐχή Κύριε ὁ ἐν τῷ ἐλέει μετ' αὐτὴν μικρὰ συναπτὴ καὶ τὸ β'. ἀντίφωνον μετὰ τοῦ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν· εἰτα τὸ γ'. ἀντίφωνον μετὰ τοῦ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν· εἰτα Σοφία ὀρθοί, δεῦτε προσκυνήσωμεν, Εὐαγγέλιον Ἀπόστολος καὶ κοινάκια ὅσα βούλεται, ὡς Ἅγιοι Ἀνάργυροι, Μετεμορφώσης κτλ. εἰτα ὁ ἱερεύς: ὅτι ἅγιος εἰ ὁ Θεός... ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε καὶ ὁ πρῶτος ἀπόστολος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, (ὡς καὶ νῦν),

(1) Τὸ κελίον τοῦτο σώζεται μέχρι τῆς σήμερον, σχεδὸν ἐρείπιον, ὡς καὶ τὸ παρ' αὐτῇ ὑπάρχον δεύτερον, ἀντὶ οὗτο τῇ ἱερᾷ Μορῇ τῶν Ἰβήρων, ὡς ἡκούσαμεν.

1) τὸ πρῶτον τῶν χωρίων τούτων μέχρι τοῦδε σώζεται ὑπαγόμενον τῷ Βελλῇ, περὶ δὲ τοῦ δευτέρου οὐδὲν γινώσκουμεν.

2) Ὑπῆρχε χωρίον Κρημίνι ὑπαγόμενον εἰς τὴν μητρόπολιν Καστορίας· σήμερον σώζονται ἐρείπια αὐτοῦ· τούτου διακρίτεον ἕτερον Κρημίνι κείμενον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σισανίου.

(3) Μέχρις ἐσχάτων ἐσώζετο ἡ ἐν λόγῳ Ἑλληνικὴ Σχολή, ἥδη τέλειον κατερείπωθη. Ὁμοίως σώζεται καὶ ὁ ἅγιος Νικόλαος, μικρὸν παρεκκλήσιον, ἀνήκον ἐν τῇ ἐνορίᾳ Δραγωτά.

ἀντί δὲ τῆς εὐχῆς *Ἀναρχε ἀδιάδοχε* ὑπάρχει ἐτέρα: *Εὐδιάλλακτε Κύριε ὁ μόνος ἐλεήμων.*

Μετά δὲ τὸ β'.) εὐαγγέλιον ἀντί τῆς εὐχῆς: ὁ Θεὸς ὁ Μέγας καὶ Ὑψίστος, ὑπάρχει ἐτέρα: *Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Πατοκράτωρ.* — Ἀντί δὲ τοῦ γνωστοῦ παρ' ἡμῖν γ'.) ἀποστόλου ὑπάρχει ἕτερος: Ὑμεῖς ἐστε τὰς Θεοῦ ζῶντος. — Ἀκολουθῶς ἐλλείπουσιν τινὰ φύλλα, εἴτα δὲ ὡς τέταρτον *Εὐαγγέλιον* φέρεται τὸ τοῦ *Παραλβίου*, καὶ ἀντί τῆς εὐχῆς *Ἀγαθὲ καὶ φιλάνθρωπε ἦ: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰώμενος.* — Ἀντί τοῦ συνήθους ε'.) *Ἀποστόλου* καὶ *Εὐαγγελίου*, ἀπόστολος μὲν ὑπάρχει ὁ: *Ἀδελφοὶ* εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦνται ἄνθρωποι ἐξ ἔργων νόμου, εὐαγγέλιον δὲ: ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος· εὐχὴ δὲ ἡ: *Εὐχαριστοῦμέν σοι.* — Ἀντί τοῦ ζ'.) *Ἀποστόλου* ἕτερος: *Ἀδελφοὶ* εἰ δύνασθε ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ καὶ εὐαγγέλιον: ἡρώτά τις τῶν Φαρισαίων τὸν Ἰησοῦν καὶ εὐχὴ *Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ἰατρὲ ψυχῶν.* — Ἀντί τοῦ ζ'.) *Ἀποστόλου* ἕτερος: ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος καὶ εὐαγγέλιον: *Ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου καὶ ἀντί τῆς εὐχῆς Δέσποτα Κύριε ὁ Θεὸς ἐτέρα: ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν, ἐκ δὲ τῆς τελευταίας εὐχῆς ἐλλείπει τό: Βασιλεὺς ἄγιο.*

Κατόπιν ὑπάρχει ἀκολουθία εἰς ἀδελφοποίησιν καὶ ἀκολουθία εἰς μνηστρά· ἐν αὐτῇ ἐκτὸς τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν δακτυλίων λέγει: ἀργυρῶν καὶ χαλκῶν καὶ ἀντί τοῦ *Εὐλογητὸς ὁ Θεός, Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία.* Ἐπειτα ἀκολουθῶς ἡ ἀκολουθία τοῦ *Στεφανώματος.* — Μετὰ τὴν ἐπίθεσιν τῶν στεφάνων ἐλλείπει ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον, ὑπάρχει δὲ ἡ μετ' αὐτὰ λεγομένη εὐχὴ *Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν.* — Μετὰ τὴν εὐχὴν τοῦ κοινοῦ ποτηρίου λέγεται: *Πρόσχωμεν, προηγιασμένα ἅγια τοῖς ἁγίοις* εἰς ἅγιος εἰς Κύριος κτλ. καὶ εἴτα: *κοινὸν ποτήριον πίνομεν* οἱ πίνοντες ζήσωσι καὶ πολυχρονίσωσι, καὶ ἀκολουθῶς ψάλλεται τό: *ποτήριον*; — εἴτα ἐκφώνησις: *Ἀδελφοὶ χαίρετε ἐν Κυρίῳ καὶ πάλιν ἐρῶ χαίρετε* καὶ ἡ ἀνάληψις τῶν στεφάνων, ἄνευ ἀπολύσεως.

Κατόπιν ἀναγράφονται οἱ ὀκτὼ ἤχοι, *Σαββάτου* ἐσπέρας καὶ *Κυριακῆς*, εἴτα τὰ *Ἐξαποστειλάρια* καὶ *Ἐωθινά*· ἀκολουθῶς *Ἀπόστολοι* καὶ *Εὐαγγέλια* εἰς διαφόρους περιστάσεις, εἴτα νεκρώσιμος ἀκολουθία: ἐν αἰωνίοις θαλάμοις διηρεκῶς, κατὰ νεκρώσιμος, κατὰ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, κατὰ παρακλητικὸς εἰς τὴν Θεοτόκον, ἀκολουθία τοῦ κατασφραγίσαι παιδίον τῇ ὀρθῇ ἡμέρᾳ, ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον, εὐχὴ εἰς τὸ πρὸς ὦραν βαπτίζομενον, Βάπτισμα, εὐχὴ εἰς τὸ κουρεῖσθαι καὶ ἀπολοῦσαι. — Μετὰ ταῦτα φέρεται ἡ λειτουργία τοῦ *Χρυσοστόμου*, ἀκολουθία τοῦ *Μ. Ἀγiasμοῦ*, κατὰ καὶ ἀκολουθία τοῦ *Πάσχα* καὶ τῶν μετὰ ταῦτα *Κυ-*

ριακῶν. Ἡ γραφὴ τοῦ βιβλίου ποικίλλει, ἐν ἀρχῇ μὲν διὰ χαρακτήρων καθάρων καὶ μεγάλων, εἴτα δὲ διὰ μικρῶν καὶ ἀνορθογράφων.

Ἀριθ. 4. — Φύλλα *μηνολογίου* κακῶς γεγραμμένα.

Ἀριθ. 5. — Βιβλίον περιέχον τὰς προφητείας ὁλοκλήρου τοῦ ἐνικυτοῦ καλῶς μὲν γεγραμμένον, ἀλλὰ μετὰ πολλῶν ἀνορθογραφῶν. Ἐν τέλει τοῦ βιβλίου ὑπάρχει, τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου *Κων/πόλεως Ἐγκώμιον* εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ὅτε προσηνέχθη ὑπὸ τῶν αὐτῆς γονέων τριετίζουσα ἐν τῷ ταῦ· ἀρχῇ: *Εὐλόγησον Πάτερ: Ἰδοὺ καὶ πάλιν ἐτέρᾳ πατηγῆς καὶ φαιδρᾷ ἐορτῇ: τέλος: Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὃ πρέπει πάντα δόξα κτλ.*

Ἀριθ. 6. — Βιβλίον κακῶς γεγραμμένον, περιέχον δὲ τὸ *μηνολόγιον* τοῦ *Φεβρουαρίου*. Ἐν τέλει σημειοῦται ὅτι ἐγγράφη διὰ χειρὸς τοῦ ἀμεινωτοῦ *Μιχαήλ παπᾶ Ἀναστασίου* καὶ ἐξόδοις ἱερέως *Δημητρίου* διὰ τὴν *Ἐκκλησίαν* τῆς Θεοτόκου *Ἐλεούσης.*

Ἀριθ. 7. — Βιβλίον εἰς τέταρτον, ἄνευ ἀρχῆς, περιέχον τοὺς ὀκτὼ ἤχους καὶ γεγραμμένον διὰ χαρακτήρων καλῶν, ἀλλὰ μετὰ τινῶν ἀνορθογραφῶν· ἐν τέλει σημειοῦται καὶ ἡ χρονολογία τῆς ἀντιγραφῆς: ἐν ἔτει 5396'.

Ἀριθ. 8. — Βιβλίον ἐπίσης καλογεγραμμένον καὶ περιέχον τὸ *μηνολόγιον* τοῦ *Νοεμβρίου* καὶ *Δεκεμβρίου*, εἰς τέταρτον. Ἐν τέλει τοῦ *Νοεμβρίου* ὑπάρχει ἡ σημείωσις: *ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον* τοῦ ἔτους 544κ'. *Ἰνδικτ. ΙΓ'.* *Ἰουρίου 27.* — Ἀκολουθεῖ τούτοις ἡ διήγησις τοῦ θρήνου τοῦ *Ἱερεμίου* καὶ κανὼν εἰς τὸν *Ἰωαννίκιον*, εἴτα δὲ δι' ἄλλης γραφῆς ὁ μὴν *Δεκεμβρίου* μέχρι τῆς *Κυριακῆς* τῶν *Προπτόρων.*

Ἀριθ. 9. — Βιβλίον μετὰ καλῶν καὶ ὀρθῶν χαρακτήρων, ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους. Περιέχει διαφόρους λόγους *Πατέρων.* Α'.) τοῦ *Χρυσοστόμου* (εἰς τὸν τελώνην καὶ *Φαρισαίων*, εἰς τὸν ἄσπτον υἱόν.) Β'.) *Ἐφραίμ* τοῦ *Σύρου* (περὶ μετανοίας καὶ κρίσεως εἰς τὴν β'. παρουσίαν, ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις ἐξ τὸν ἀριθ. καὶ λόγοι παρηνετικοὶ Γ'.) *Ἰωάννου* τοῦ *Χρυσοστόμου* περὶ *νηστείας* καὶ *ἐλεημοσύνης.* Δ'.) *Ἀθανασίου* τοῦ *Μεγάλου* περὶ τῆς ἐν *Βηρυτῷ* ἀγίας εἰκότος *Χριστοῦ* τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Ε'.) *Διήγησις* ὠφέλιμος συντεθεῖσα παρὰ τῶν ἁγίων *Πατέρων* ἡμῶν περὶ τῶν ἁγίων καὶ σιπτῶν εἰκόνων, καὶ διατὶ παρέλαβεν ἐτησίως ποιεῖν τὴν ἐορτὴν τῆς *Ὁρθοδοξίας* τῇ α'. *Κυριακῇ* τῶν *νηστειῶν* ἡ ἀγία τοῦ Θεοῦ *καθολικῇ* *μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ* Στ'.) *Ἰωάννου* τοῦ *Χρυσοστόμου*, λόγος εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ Ζ'.) τοῦ ἰδίου, εἰς τὸν *Εὐαγγελισμόν* τῆς Θεοτόκου Η'.) *Σωφρονίου Ἱεροσολύμων*, βλὸς καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας *Μαρίας* τῆς *Αἰγυπτίας.* Θ'.) *Ἰω-*

άνρου Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὰ Βαίλα, εἰς τὸν μακάριον Ἰώβ, εἰς τὰς δέκα παρθένους, ἐρμηνεύει εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον: τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεγομένου ἐν Βηθαρία ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ λόγος ὅτι φρικτὸν καὶ χαλεπὸν πρὸ τῆς ἐσχάτης εὐχῆς τῆς μυσταγωγίας ἐξέρχεται ἐκ τῆς ἐκκλησίας. 1.) Ἐπιφανίου τοῦ Κύπρου, λόγος εἰς τὴν θεόσωμον ταφήν, εἰς τὸν Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ἀριμαθαίας, καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ ᾄδῃ τοῦ Κυρίου κατὰβασιν μετὰ τὸ σωτήριον πάθος γεγεννημένην. 2.) Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, λόγος εἰς τὸ Ἅγιον Πάσχα, καὶ εἰς τὴν βραδυότητα (ὀλίγοι μόνον στίχοι).

Ἀριθ. 10. — Βιβλίον εἰς ὄγδοον, περιέχον τὸν μῆνα Δεκεμβρίου, καλῶς γεγραμμένον διὰ χειρὸς Μιχαήλ.

Ἀριθ. 11. — Βιβλίον εἰς ὄγδοον, περιέχον τοὺς πλαγίους ἤχους μετὰ ἐξαποστειλαρίων καὶ ἐσθινῶν· ἐτελειώθη ὑπὸ ἀμαρτωλοῦ Νικολάου υἱοῦ παπᾶ Μιχαήλ τοῦ ἀγιομνήτου Ἰουνίου 13 αὐξβ¹.

Ἀριθ. 12. — Βιβλίον εἰς ὄγδοον περιέχον τὸν μῆνα Φεβρουάριον, ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους· ἐν τέλει διάφοροι βίοι ἁγίων.

Ἀριθ. 13. — Βιβλίον εἰς ὄγδοον ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους, περιέχον μνηολόγιον τοῦ Ἀυγούστου ἐν κακῇ γραφῇ.

Ἀριθ. 14. — Ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐπὶ χάρτου κακῶς γεγραμμένον καὶ πληρὲς σφαλμάτων, πολλὰ δ' ἐλλείπουσιν ἀπ' ἀρχῆς, τῶν μέσων καὶ τοῦ τέλους.

Ἀριθ. 15. — Βιβλίον εἰς τέταρτον, διὰ καλῶν χαρακτῆρων ἀλλ' ἀνορθογράφων, περιέχον τὸ συναξάριον ἀπὸ μηνὸς Μαρτίου μέχρι Σεπτεμβρίου. Ἐν τέλει σημειοῦται ὅτι τὸ συναξάριον τοῦτο ἐτελειώθη διὰ χειρὸς Διομήδους καὶ ἐξόδοις τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς τῆς Γηστεριοτίσσης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου¹ ἐτει ζων¹. Ἰνδικτ. 10 μηνὸς Σεπτεμβρίου. Ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ μετὰ τὸ συναξάριον ἐπὶ χάρτου καλητέρου καὶ διὰ χαρακτῆρων ἐπίσης καλῶν ἀναγράφονται προφητεῖαι τῶν παρ' Ἑλλήνων σοφῶν α'.) τοῦ Βίαντος, β'.) τοῦ Θούλη, γ'.) τοῦ Ἀπόλλωνος, δ'.) Ἐρμού τοῦ Τρισεγέσιου, ε'.) τῆς Σιδύλλης. ς'.) τῆς αὐτῆς, ζ'.) Ἀρτεμίου τοῦ Ἐρμού, η'.) ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγοι τοῦ Ἀπολλωνίου, θ'.) τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης καὶ ι'.) τοῦ Σοφοκλέους. — Ἀκολουθῶς διὰ γραφῆς διαφόρου ἀναφέρονται προφητεῖαι τῶν προφητῶν, τῶν Ἑλλήνων καὶ τελευταῖον ῥῆσις περὶ τῶν ἐπτὰ θαυμασίων.

Ἀριθ. 16. — Βιβλίον εἰς τέταρτον διὰ χαρακτῆρων νέων, περιέχον τοὺς μῆνας Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου καὶ Νοέμβριον.

Ἀριθ. 17. — Βιβλίον εἰς τέταρτον περιέχον τὸ Τριφύδιον μέχρι τοῦ Λαζάρου.

Ἀριθ. 18. — Βιβλίον εἰς τέταρτον περιέχον τὸν μῆνα Ἰανουάριον ἀλλ' ἄνευ ἀρχῆς.

Ἀριθ. 19. — Βιβλίον εἰς τέταρτον περιέχον ἑλ- λειπείς τοὺς μῆνας Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου, καὶ Νοέμβριον· τὸ βιβλίον τοῦτο σημειοῦται ὅτι ἦν κτήμα τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς ἐκονομαζομένης ἀκαταμαχῆτου¹.

Ἀριθ. 20. — Βιβλίον εἰς τέταρτον περιέχον τοὺς μῆνας Μάρτιον Ἀπρίλιον καὶ Μάιον καὶ ἐν τέλει τὰ συναξάρια τοῦ Μαρτίου καὶ Μαίου· τὸ βιβλίον εἶναι καλῶς γεγραμμένον.

Ἀριθ. 21. — Βιβλίον εἰς τέταρτον, κακῶς γεγραμμένον καὶ περιέχον τὸν Ὀκτωβρίου μῆνα.

Ἐν τέλει ἀναγράφεται λαμπρὸν ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐκ μεμβράνης κτήμα τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ τῆς ἐνορίας Μουζεδίκης. Τὸ ἱερὸν τοῦτο κειμήλιον, ὡς δείκνυται ἀσφαλῶς ἐκ τοῦ πρώτου πασχαλίου τῶν ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ γεγραμμένων, ἐγράφη τῷ 700¹. ἀπὸ κτίσεως κόσμου δηλαδὴ τῷ 1299· οἱ χαρακτῆρες τοῦ βιβλίου καλοί, πρὸ ἐκάστου εὐαγγελιστοῦ ὑπάρχει ὥραία εἰκὼν, ἐτι δὲ τὰ κεφαλαιώδη γράμματα ἐν ἐκάστῳ Εὐαγγελίῳ πεποικιλμένα διὰ βερῆς καὶ χρυσοῦ. Ὁμοίον τούτῳ, μάλιστα δὲ κατὰ τοὺς ἰδόντας καὶ κρεῖσσον αὐτοῦ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐπίσης μεμβράνινον, ἀπέκειτο μέχρι πρὸ δεκαπενταετίας ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Κοινοτήτος, ἥδη ὡς δῶρον, τίνος καὶ πῶς οὐκ οἶδαμεν ἀκριβῶς, ἀποκείμενον ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν Ἀθηνῶν, καθὰ ἡμῖν ἀνεκοινώσαντο πολλοὶ ἐν Καστορίᾳ.

ΤΟΠΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ*

Γ'.

1. **Καταγραφή περιληπτικῇ τῶν ρωμαϊκῶν γραμμμάτων.**—Γράμμα τοῦ πατριάρχου Θεοδοσίου περὶ τῆς ἐξαρχίας τοῦ ἀγιάσματος τοῦ προφήτου Ἡλίου, κατὰ τοὺς 1772 μαίου 3, δι' οὗ ἐκράτει τὴν ἐξαρχίαν ὁ κόμισος Ἰωαννάκης Ρωσσέτος.

2. 1772 ἰουλίου 5. Ἀπόδειξις πατριαρχικῇ πρὸς τοὺς ἐγγχωρίους, ὅτι ἐφιλοτιμήθη ἡ ἐξαρχία τοῦ ἀγιάσματος τοῦ προφήτου Ἡλίου εἰς τὸν κόμισον Ἰωάννην Ρουσσέτον, καὶ νὰ μὴ ἐναντιωθῇ τινὰς εἰς τὴν σύναξιν τοῦ εἰσοδήματος.

3. Γράμμα πατριαρχικὸν τοῦ κύρ Θεοδοσίου, δι' οὗ ἐφιλοτιμήθη ἡ ἐξαρχία τοῦ ἀγιάσματος τοῦ

1) εἶναι ἡ ἰδίᾳ μονὴ ἡ νῦν σωζομένη ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἀπόζαρι.

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 96—102 τοῦ μετὰ χειρὸς τόμου.

1) ἄγνωστος ἡ μονὴ αὕτη σήμερον, τοῦλάχιστον ἡμῖν.

προφήτου 'Ηλιού εις τὸ παγκάριον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Μεγάλου Ρεύματος.

4. Γράμμα ἀφοριστικὸν τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου δι' ἐκείνους ὅπου δὲν πληρώνουσι σῶα τὰ τοῦ μετρολογίου, καὶ τὰ τοῦ σεφᾶγκελδιλίκιου τοῦ νέου ἀγᾶ, καὶ δι' ἐκείνους ὅπου ἐσφετέρισαν τόσον ἐξ αὐτῶν τόσον καὶ ἐξ ἄλλων συναθροισμένων.

5. Γράμμα ἀφοριστικὸν τοῦ πατριάρχου Σωφρονίου κατὰ τοὺς 1775 διὰ τοὺς παράδες τοῦ μέτρου καὶ διὰ τὰ λοιπὰ, ὅμοιον μὲ τὸ ἄνω.

6. Γράμμα ἀφοριστικὸν τοῦ πατριάρχου Γαβριήλ κατὰ τοὺς 1782 διὰ τοὺς παράδες καὶ τοῦ μέτρου, καὶ διὰ τὰ λοιπὰ, ὅμοιον τοῖς ἄνω.

7. Γράμμα τοῦ πατριάρχου Σωφρονίου περὶ τῆς βούλλας, κατὰ τοὺς 1777 κατὰ τὸν δεκέμβριον.

8. Γράμμα τῆς αὐλῆς, κατὰ τοὺς 1782, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας κυρίου Γαβριήλ, διὰ νὰ βουλλωνῶνται αἱ ὁμολογίαι τῆς ἐκκλησίας μὲ τὴν βούλλαν τους, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τρία κομμάτια.

9. Γράμμα συμφωνητικὸν τοῦ σπαθάρη 'Ιακωβάκη Ρίζου, κατὰ τοὺς 1748 αὐγούστου 17, μετὰ τῶν ἐγγωρίων, διὰ τὸν τόπον ὅπου εἶναι ἔμπροσθεν τοῦ ὁσπητιοῦ του.

10. Ἀπόδειξις πατριαρχικὴ διὰ τὸ κοῦτὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ 'Εγρίκαπι, κατὰ τοὺς 1740.

11. Συμφωνητικὸν τοῦ Δημητράσκου ποστελνίκου διὰ τὸ μετατόπισμα τοῦ σοκακίου.

12. Ἴσον τοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος διὰ τὸ ἐν τῷ ναῷ τῶν Ταξιαρχῶν μνημεῖον τοῦ αὐθέντου Ματθαίου Γκίκα.

13. Γράμμα πατριαρχικὸν δηλωτικὸν ἅμα καὶ ἐπιβεβαιωτικὸν, κατὰ τοὺς 1782 φεβρουαρίου 10, ὅτι ἡ δόμνα Σμαράγδα τοῦ αὐθέντου Ματθαίου Γκίκα ἐπώλησε τὸ ἐν μνήμα εἰς τὸ παγκάριον διὰ γρόσια 295.

14. Γράμμα πατριαρχικὸν, κατὰ τοὺς 1736 ἰουλίου 12, ὅτι νὰ μὴ πωληθῇ πώποτε τὸ παρὰ τοῦ Φίλιππα ἀγορασθὲν ὁσπητι, ὡς ἀναγκαῖον εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

15. Γράμμα κοινὸν συμφωνητικὸν τῶν ἐγγωρίων κατὰ τοὺς 1784 φεβρουαρίου 17, διὰ τὰ δουλευτικὰ τῶν ἀμπελιῶν μὲ νέζιρ ἀσλανία 100 εἰς τὸ τζαμί τοῦ Κουρούτζεσμε, ὅποιος ἤθελε παραδῇ τὴν συμφωνίαν.

16. Διαθήκη τοῦ Σταυρουπόλεως Ἀνθίμου, κατὰ τοὺς 1782 ἀπριλίου α'.

17. Γράμμα τοῦ πατριάρχου Γαβριήλ διὰ τὸ μοιρίδιον τοῦ παγκαρίου, κατὰ τοὺς 1783 φεβρουαρίου 16, δι' οὗ φιλοτιμεῖται εἰς τὸ παγκάριον καὶ παρὰ τῆς παναγιότητός του, ὡς προπεφιλοτιμημένον κατὰ τοὺς 1777 παρὰ τοῦ κυρίου Σωφρονίου.

18. Γράμμα τοῦ πατριάρχου Γαβριήλ, δι' οὗ δίδεται τὸ μοιρίδιον τοῦ παγκαρίου εἰς τὸν Ἀμβρόσιον κατὰ τοὺς 1784, τὸ ὅποσον ἠδρεν πεφιλοτιμημένον εἰς τὸ παγκάριον κατὰ τοὺς 1777, ἐπὶ τοῦ κύρ Σωφρονίου.

19. Γράμμα συνοδικὸν τοῦ πατριάρχου κύρ Προκοπίου κατὰ τοὺς 1788, διὰ τὸ μοιρίδιον τοῦ παγκαρίου, δι' οὗ ἐπικυροῦται τὸ τοῦ πατριάρχου Γαβριήλ γράμμα.

20. Συμφωνητικὸν τῶν ἐργαστηριαρίδων μπαλουκτζιδων τοῦ χωρίου, δι' οὗ ὑπόσχονται νὰ ἔχωσι πάντοτε εἰς τὰ ἐργαστήρια τόσον ψάρια, ὅσον καὶ μύδια, καὶ κάθε εἶδους γαλακτικά διὰ τὴν γρεῖαν τῶν ἐγγωρίων.

21. Γράμμα πατριαρχικὸν, δι' οὗ δίδεται εἰδήσις περὶ τοῦ ἐκδοθέντος φερμανίου διὰ τὸ μέκι τῶν τούρκικων νικιαχίων ἀπὸ τοὺς ραγιάδας.

22. Γράμμα ὑποσχετικὸν τῶν μπακάλιδων διὰ νὰ μὴ πωλῶσι ἀγιοκέρια ἀπὸ τὸ σάββατον τοῦ Λαζάρου ἕως τῆς κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, ἡ ὁποία συμφωνία ἔγινε εἰς τοὺς 1795 ἀπριλίου α'.

23. Γράμμα τοῦ πατριάρχου Γαβριήλ κατὰ τοὺς 1782, δι' οὗ ἐφιλοτιμήθη ἡ πατριαρχικὴ ἐξουσία τοῦ ἀγιάσματος τοῦ προφήτου 'Ηλιού εἰς τὸ παγκάριον τῆς ἐκκλησίας.

24. Ὁμολογία τοῦ Κλαυδίουπόλεως Νεοφύτου ἀσλ. 40 τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς α' ἀπριλίου τῶν 96.

25. Ἐξεδόθη γράμμα συστατικὸν τῆς κατὰ τὸ χωρίον ἐλληνικῆς σχολῆς, κατὰ τοὺς 1787, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ κύρ Προκοπίου.

26. Ἐξεδόθη πατριαρχικὴ ἀπόδειξις διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἐπιτρόπων τῆς κατὰ τὸ χωρίον ἐλληνικῆς σχολῆς, κατὰ τοὺς 1787.

27. Ἐξεδόθη συνοδικὸν τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου, κατὰ τοὺς 1793, διὰ νὰ λαμβάνη ἡ κατὰ τὸ χωρίον ἐλληνικὴ σχολὴ ἀπὸ τοῦ μοιριδίου τοῦ παγκαρίου ἀσλανία 300 ἐτήσιον.

28. Ὁμολογία δι' ἀσλανία 3750, ἅπερ ἔχει λαμβάνειν ἡ κατὰ τὸ χωρίον ἐλληνικὴ σχολὴ ἀπὸ τοῦ παγκαρίου.

Δ'.

1. Καταγραφή τῶν αὐθεντικῶν χρυσοβούλλων τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. — ἀρχῇ, ἀπρι-

* βεβλῶς Κυρίλλου Ε' τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας.

λίου α'. Χρυσόβουλλον τοῦ αὐθέντου Νικολάου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ἀπὸ τῆς εἰς Βλαχίαν ἡγεμονίας του, διὰ νὰ λαμβάνη ἀπὸ τὴν καμάραν κατ' ἔτος τὸ μοναστήριον τῆς πεφανερωμένης Παναγίας ἀνὰ γρόσια 50, καὶ γρόσια δέκα οἱ δι' αὐτὰ ἐλθόντες πατέρες τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου· ἐδόθη εἰς τὸν οἰκοκύριον τοῦ. . . . * διὰ τοῦ Γιάγκου ράπτη.

2. ,αψκς' ἔτει σωτηρίῳ μαρτίου 13. Χρυσόβουλλον τοῦ αὐθέντου Μιχαήλ Ρακοβίτζα, ἀπὸ τῆς εἰς Βλαχίαν αὐθεντείας του, διὰ νὰ λαμβάνη ἡ ἐκκλησία μας ἀπὸ τοὺς καπὶ-κιαχαγιάδες ἀνὰ γρόσια 200 τὸν χρόνον.

3. ,αψξδ' ὀκτωβρίου 15. Χρυσόβουλλον τοῦ Στεφάνου βοεβόδα Ρακοβίτζα ἐπικυρωτικὸν τοῦ ἀνωτέρου, διὰ νὰ λαμβάνη τὰ ρηθέντα γρ. 200 ἡ ἐκκλησία παρὰ τῶν καπὶ-κιαχαγιάδων κατ' ἔτος.

4. ,αψλ' μαρτίου λ'. Χρυσόβουλλον τοῦ Γρηγορίου βοεβόδα Γκίκα, ἀπὸ τῆς εἰς Μπογδανίαν αὐθεντείας του, δι' οὗ διορίζει νὰ λαμβάνη ἡ ἐκκλησία μας ἀπὸ τὸ βάμμα Γαλατζίου κατ' ἔτος γρόσια 50.

5. ,αψπα'. Χρυσόβουλλον τοῦ Κωνσταντίνου βοεβόδα Μουρούζη, δι' οὗ διορίζει ἀπὸ τὸ βάμμα Γαλατζίου νὰ λαμβάνη ἡ ἐκκλησία κηρίον καθαρὸν κατ' ἔτος λίτρας 150.

6. ,αψπγ'. Χρυσόβουλλον τοῦ Ἀλεξάνδρου βοεβόδα Μαυροκορδάτου ἐπικυρωτικὸν τοῦ ἀνωτέρου διὰ τὰς λίτρας 150 τοῦ κηρίου.

7. ,αψγδ'. Χρυσόβουλλον τοῦ Μιχαήλ βοεβόδα Σούτζου ἐπικυρωτικὸν τοῦ ἀνωτέρου.

8. ,αψγδ' ἀπριλίου ιδ'. Χρυσόβουλλον τοῦ Ἀλεξάνδρου βοεβόδα Μουρούζη ἐπὶ τῆς εἰς Βλαχίαν αὐθεντείας του, διὰ νὰ λαμβάνη ἡ ἐκκλησία μας ἑτησίως ἀπὸ τὸν καρβοσαρὰν τῶν βαμμάτων ἀνὰ γρ. 200.

9. ,αψγβ' ἀπριλίου 18. Χρυσόβουλλον τοῦ Μιχαήλ βοεβόδα Σούτζου, ἐπὶ τῆς εἰς Βλαχίαν δευτέρας αὐθεντείας του, διὰ νὰ λαμβάνη ἡ ἐκκλησία μας παρὰ τῶν καπὶ-κιαχαγιάδων ἀνὰ ἀσλανία 200 ἑτησίως.

10. ,αψγδ' ἀπριλίου ιδ'. Χρυσόβουλλον τοῦ Ἀλεξάνδρου βοεβόδα Μουρούζη, ἐπὶ τῆς εἰς Βλαχίαν αὐθεντείας του, διὰ νὰ λαμβάνη ἡ ἐλληνικὴ σχολὴ τοῦ Ἀρναούτκιοῦ ἑτησίως ἀνὰ γρόσια 200.

11. ,αψγγ'. Χρυσόβουλλον τοῦ Μιχαήλ βοεβόδα Σούτζου, ἐπὶ τῆς εἰς Μπογδανίαν αὐθεντείας του, διὰ νὰ λαμβάνη ἡ ἐλληνικὴ σχολὴ τοῦ Ἀρναούτκιοῦ ἑτησίως ἀνὰ γρόσια 200.

12. ,αψοζ' ἀπριλίου κθ'. Χρυσόβουλλον τοῦ Ἀ-

λεξάνδρου βοεβόδα Ὑψηλάντη, κατὰ τὴν πρώτην αὐθεντείαν του εἰς Βλαχίαν, διὰ νὰ λαμβάνη ἡ ἐκκλησία μας ἑτησίως ἀνὰ γρόσια 200.

13. ,αψγθ'. Χρυσόβουλλον τοῦ αὐθέντου Ἀλεξάνδρου βοβόδα Καλλιμάχη, ἐπὶ τῆς εἰς Μπογδανίαν αὐθεντείας του, διὰ νὰ λαμβάνη ἡ ἐκκλησία τοῦ Μεγάλου Ρεύματος ἑτησίως ἀνὰ γρόσια 400· καὶ διὰ τὸ ἐλληνικὸν σχολεῖον ἕτερον χρυσόβουλλον νὰ λαμβάνη ἑτησίως γρόσια 200.

§

Μετὰ τὴν ἀναγραφὴν ταύτην, ἥς συμ-
πληρῶσιν ἀμέσως δίδωμι, ἀπαιτεῖται νὰ γέ-
νωται παρατηρήσεις αἱ δέονσαι. Τὰ ἀρχαῖα
ταῦτα μελετώμενα καὶ σχολιαζόμενα καταλλη-
λως ἴσως εἰσάξουσιν καινὰς τινας εἰς τὴν ἡμετέ-
ραν ἱστορίαν γνώσεις· ἀλλ' αἱ ἐπ' αὐτῶν λιταί
μου παρατηρήσεις ἀναβάλλονται.

(ἔπεται τὸ τέλος)

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ

ἐκδιδόντος

Ἀρχιμ. Ἰωακείμ Φοροπούλου Δ. Φ.

ἀρχιεπιφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Περὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου

Κύριλλος ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταν-
τινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμ. Πατριάρχης.

Τὸ καλὸν οὐκ ἔστιν ὅτε ὅτι μὴ καλόν, καλῶς
ἔστιν εἰρημένον, καὶ λόγων ἄρα ἀνευθεῖς παρυστατι-
κῶν, καὶ ρητορικῆς οὐ δεῖται κομψότητος, αὐτόθεν
εὐέλεγκτον ὃν καὶ τοιοῦτον γνωρίζομενον παρὰ πάν-
των τῇ φύσει καὶ θαυμαζόμενον. Ἐπεὶ δὲ περὶ τοῦ
μεγίστου τῶν προσευτυχηθέντων τῷ ἡμετέρῳ Γένει
καλῶν ὁ λόγος ἐν τῷ παρόντι, περὶ συστάσεως γὰρ
τῆς πατριαρχικῆς ἡμετέρας τυπογραφίας ἡμῖν ὁ σκο-
πός, εἶγε ψυχγωγίας τινός καὶ διατριβῆς τῶν ἐντυγ-
χανόντων προανακρουσθεῖεν τινά, οὐκ ἔξω πίπτει τοῦ
δέοντος. Οὐδένα λήληθε τοιγαροῦν ὅσα πρὸ τῆς μεθό-
δου τῆς τυπογραφικῆς συνέβαινε δυσχερῆ τῷ βίῳ,
καὶ περὶ τὴν ἐπίδοσιν τῶν φιλομαθῶν ἐμποδοστατοῦν-
τα καὶ προσιστάμενα· πολλὰ γὰρ καὶ σχεδὸν τὰ πλεί-
στα τῶν φιλοπονηθέντων ἐνδόξων καὶ σοφῶν συγγραμ-
μάτων, ἐξ ὅπου τὰς σοφώτερας ἐννοίας γραφῇ παρα-
διδόναι ἤρξαντο ἄνθρωποι, τοῖς συγγραφεῦσι μικρὸν
ξυνετεθνήκει καὶ συνεξέλειπεν· ἐνῷ δὲ ἐξ ἀντιγραφῆς
ὀλίγοις τισὶ περιελθόντα καὶ μερικὴν ἀποτελείσαντα

* ἑλλιπὴς ἡ γραμμὴ αὕτη.

τὴν ὠφέλειαν, τέως ἐξίτηλα γέγονε τῷ χρόνῳ καὶ φθορᾷ καὶ λήθης συγκατεχώσθη βυθοῖς, μόνην τὴν κλῆσιν τῶν συγγραψάντων εἰς ἡμᾶς παρὰδόντα καὶ περισώσαντα· αἷτιον δὲ τούτων ἡ τοῦ τυπογραφικοῦ φωτός ἀπουσία, δι' ἣν καὶ πολλοὶ τῶν λόγου ἀξίων καὶ δοκίμων ἀνδρῶν ἀκλεῶς καὶ ἀέθλιοι ὑπὸ νεφέεσιν σκεδασθέντες οὐδὲν ὠρθησαν συνεισενεγκόντες εἰς τὸ κοινὸν ὠφελος· τὰς δὲ περὶ τὰς συνεχεῖς γραφὰς καὶ μεταγραφὰς παρεμπιπτούσας δυσχερεῖας καταριθμεῖν ἐπὶ μέρει καὶ καταλέγειν ἔργον ἂν εἴη δυσεπιχειρήτον· ἐνταῦθα μὲν γὰρ καὶ ὁ πόνος πολὺς καὶ ἀνήκεστος, καὶ ὁ χρόνος ἐπιμήκειστος καὶ μακρότατος, διὰ τὸ πολὺστιχον εἶναι τῶν βιβλίων καὶ ὀγκωδέστατον [καὶ εἶγε καλλιγραφίας καὶ ὀρθογραφίας τοῖς περὶ τὸ ἀντιγράφειν ἐσπουδακόσιν πείρα ἐντελὴς διαπύρακται τὸ σκοπούμενον καὶ . . . τὸν τῆς κοινῆς ὠφελείας ἀποδέδωκεν λόγον]* εἰ δὲ τούτων, ἔωλος ἡ σπουδὴ καὶ ματαιοπονία ἀπεφάνθη τὸ πρᾶγμα, ἀγλὺν κατασκεδάσαν τῶν κειμένων καὶ ἀκαταληψίαν πολλήν, ὥστε αὐτῆς ἐκείνης δεῖσθαι τῆς τοῦ συγγεγραφότος χειραγωγίας, εἰ μέλλει τις πρὸς τὴν ἀκριβὴ καὶ ἀδιάπτειστον κατανόησιν διαβιβάζει τὸν νοῦν καὶ μὴ πλανᾶσθαι εἰκὴ ἐν τοῖς λειμῶσι κατὰ σκοτόν ἐλάσεων· ἐῷμεν λέγειν τὸ περὶ τὴν μεταγραφὴν πολυδάπανον, δι' ὅπερ ἀνάγκη τοὺς ἀπορωτέρους ἢ καὶ τούτων ** ἀθλίως στερίσκεσθαι τῶν βιβλίων ἢ καὶ τὸν ἔσχατον ἀπεμπολεῖν χιτωνίσκον ἐπὶ τῇ προσκτῆσει αὐτῶν, ἢ ἐφ' ἑτέραν ιδεάν βίου τρέπειν τὸν νοῦν ἀποδυσπετοῦντας· ἐξ ὅτου δὲ ἀγαθὴ τύχη, μᾶλλον δὲ θεὸς μοῖρα ἢ τυπογραφικὴ τοῖς ἀνθρώποις ἐπινενόηται μέθοδος, ἥρθη μὲν ἐκ μέσου τὰ ἐργώδη ταῦτα καὶ χαλεπὰ, εὐπορα δὲ καὶ ἀνήροτα τὸ τοῦ λόγου τοῖς φιλομαθέσιν εὐτύχηται τὰ πρὸς τὴν ἐπίδοσιν· οἷς γὰρ πρότερον καὶ πόνου πολλοῦ, καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης οὐ σμικρᾶς χρεῖα περὶ τὴν τῶν βιβλίων μεταγραφὴν, τούτοις ἤδη πρόχειρα πάντα καὶ ἐν χερσίν, οἷς καὶ συνέβη πολλάκις ἐνταῦθα καὶ κατ' ἐλπίδας ἀπολυθῆναι τῶν πιστηρίων τῶν τυπογραφικῶν τὸ περιμενόμενον σύγγραμμα εὐκρινέστατον, ἀκριφέςτατον, ἐπιδιορθώσεως ἡξιωμένον ὑποσημειώσεσιν τε καὶ σχολίοις ἡρμενευμένον πρὸς εὐχερεστάτην κατὰληψιν· αὕτη δὲ ἡ τῆς ἀνθρωπίνης ἐπινοίας τὸ περιττὸν χαρακτηρίζουσα καὶ ἀθανάτοις εὐκλείαις τὸν αἰῶνα ἐκείνον περιβαλοῦσα τυπογραφικὴ μέθοδος, πολλὰ τῶν ἐν ἀρᾷ κειμένων καὶ ὑπὸ εὐρώτος, οἷον εἶπειν, διεφθορότων βιβλίων διάσωσάσα προήγαγεν εἰς τὸ φῶς καὶ διὰ τῶν συνεχῶν καὶ ἐπανελημμένων ἐκδόσεων εἰς κόρον τὰ τῆς προτέρης ἐλλείψεως παρεμυθήσαστο· ὥστε πλήρεις μὲν

τούτων αἱ κατὰ τύπου σχολαί, μαστοὶ δὲ οἱ θάτοι καὶ ἱεροῖν καὶ, ἐλευθέρ τε ἡ χρῆσις τῷ βουλομένῳ καὶ ἡ πρόσκτησις εὐνοῖ· αὕτη καὶ θάρρος ἐντίθησι τοῖς ἐξεργάζεσθαι τι δυνάμενοι κοινωφελῆς θεράσιμον κατεπαγγελλομένη τὸ τέλος· αὕτη καὶ πόνων λυτήριον καὶ πρᾶγματῶν ἀλεξιτήριον καὶ τοῖς ἐπὶ τὰ πρόσω τῶν μαθήσεων ἐπαιγομένοις χειραγωγός· οὐχ' ὅπως τὰ παρὰ τῶν θύραθεν, ἀλλὰ καὶ τὰ παρὰ τῶν ἱερῶν διδασκάλων καὶ θεοπνεύστων ἀνδρῶν ἐγγεγραμμένα καὶ ὑπεγορευμένα ὑπ' ὧν ἄγοιτο· διὰ ταῦτα γοῦν οὐκ ἀπὸ λόγου πρὸς γε ἡμᾶς αὐτὴν ἐπιτομωτάτην ὁδὸν πολυμαθείας ἐγκωμιάσαι, ψυχὴν τῶν λεγομένων καὶ γραφομένων ἐπυρηνῆσαι, πηγὴν ἀνεξάντλητον χαρίτων θυμάσαι, ἀφ' ἧς ἀενάως προχέονται τοῖς φιλόλογοις αἱ πρὸς τὴν γνῶσιν τῶν τε ἁγίων πρὸ τ' ἐόντων ἀναγκαιότατοι βιβλίοι καὶ εἰς ἅπαν τὸ Γένος μετοχετεύονται. Τούτων τοίνυν καὶ τηλικούτων τῆς τυπογραφικῆς μεθόδου ἀγαθῶν τῷ βίῳ παρεκτικῆς οὐσης, καὶ εἰς τὰ μέγιστα συντελεστικῆς, γενναία κατεβλήθη καὶ κοινὴ ἀξιοχρεὼς τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους φροντίς ἐπὶ προσκτῆσει τῆς τυπογραφίας· δι' ἣν καὶ συνέστη ἐντός τῶν ἡμετέρων Πατριαρχείων ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας τοῦ σεβασμιωτάτου προκατόχου ἡμῶν κυρίου Γρηγορίου, καὶ ἀπαρτισθέν ἐπὶ ἡμετέρων βιβλίων ἱερῶν καὶ ἠθικῶν συγγραμμάτων ἐκδόσιν ἀπογράντως καὶ καλὰ τὰ προοίμια τῆς ἐπαγγελίας ἐξενήνοχεν· ἀλλ' αἱ πρὸ χρόνων ὀλίγων ἐνεκήψασαι σφοδρὰ χαλεπότητες τῶν πρᾶγματῶν εἴτε δυσχερεῖαι τοῦ κοινοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κορυφωθείσαι εἰς ἄλλ' ἄττα προύργικίτερα τὰς ἐκκλησιαστικὰς τρέψασαι μερίμνας καὶ ἀσχολίας, εἰς παντελὴ καθυπέβηλον ἀρᾶσαν καὶ τὸ τυπογραφεῖον αὐτό, καὶ ἔρημον ἐναπελείφθη μονοῦ καὶ γυμνόν καὶ τὸ σχῆμα μόνον καὶ ὄνομα τὸ τυπογραφικόν περισώζειν· ἀλλ' οὖν καὶ τούτου, καθὼς καὶ ἄλλων τοιούτων κοινωφελῶν, ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερίμων, τῶν τε ἐκκλησιαστικῶν καὶ περιφανεστάτων προύχόντων τοῦ Γένους ἡμῶν καὶ τῶν τιμιωτάτων τοῦ κοινοῦ ἐπιτρόπων τὴν ἀνάκλησιν εἰς τὸ πρῶτον, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ τὸ πρῶτον ἐπραγματευσάμεθα, δεινὸν εἰκότως καὶ σχέτλιον ἡγησάμενοι, εἶγε παρίδοιμεν ἐλεεινῶς ἀπολλύμενον τὸ κατόρθωμα, ὃ πόνοι πολλοὶ καὶ ἀγῶνες γενναῖοι καὶ δαπάναι ἀνυπέβλητοι διεπράξαντο, ὠφελείας μὲν ἀποτελεσματικὸν ὅτι πλείστης, εὐκλείας δὲ ἀθανάτου τῷ Γένει περιποιητικόν ὑπὲρ τὸ πρῶτον ἐσόμενον. Καὶ δὴ κατ' εὐκαιρίαν εὐρόντες τὸν ἐντιμολογιώτατον πρῶτον Ὀστικίον τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κύριον Κωνσταντῖνον Κορέσιον, γραμματικόν τοῦ Κοινοῦ καὶ τὸν εὐγενέστατον κύριον Ἀλέξανδρον Ἀργυράμον, ἀνδρας ἐν πράξεσι θερμουργοὺς καὶ λόγου τροφίμους καὶ τὸν τρόπον φιλοτίμους καὶ κατὰ πάντα δοκίμους καὶ

* λειωθέντων τὸ χωρίον.

** δυσανάγνωστος λέξις.

Ικανούς, τούτοις τὴν ἐν πληρεξουσιότητι οἰκονομίαν καὶ διοίκησιν ἐπετρέψμεν, ὅροις περιγράφαντες καὶ συμφωνίας τὰ δοξάντα ἐμπεδώσαντες, καθ' ἃς ἄριστον τὸ ἔργον ἀποτελεσθήσεται, οὐδενὸς τῶν εὐρωπαικῶν τυπογραφείων κατόπιν ἀπολειπόμενον· πρὸς γὰρ τῇ κοινῇ τοῦ Γένους φιλοτιμίᾳ ὑπερσπίσει ἀνευδότης συναρωγῇ ἐπιρρώννυται ἐμβριθέστερον καὶ κρατύνεται τὸ κοινωφελές ἔργον· καὶ δι' ὑψηλοῦ προσκυνητοῦ ἐκδοθέντος ἄρτίως ἐλέει τῆς ἐφ' ἡμᾶς ἀνωθεν τεταγμένης κραταιᾶς καὶ ἀηττήτου βασιλείας· ὅς ἀκροάτη εὐμενεῖς τὰ περὶ ἀνανεώσεως τῆς ἡμετέρας ταυτησὶ τυπογραφίας ἐπικυρῶν, τὴν τε πώλησιν καὶ ἀγορὰν τῶν, ἀλλοχόθεν ἐρχομένων καὶ ἐστ' ὅπῃ νεωτερίζοντων νενοθευμένων τε καὶ οἷον εἰπεῖν παρεγγράπτων βιβλίων ἀπείργων ἐκ προνοίας καὶ διακωλύων σφοδρῶς, μόνον τῶν ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀπολυομένων τυπογραφίας τὴν ἐλευθέραν ἐπιτρέπει χρῆσιν καὶ πώλησιν. Πρῶτον μὲν οὖν γνώμη ἡμετέρᾳ κοινῇ καὶ τοῦ Γένους ὁμοφώνως συγκαταθέσει, δίδεται αὐτοῖς ὁλόκληρος ἡ χρῆσις τοῦ ἐξονομασθέντος πατριαρχικοῦ τυπογραφείου ἀπὸ τῆς σήμερον μέχρι συμπληρώσεως δέκα ἐτῶν· ὀφείλουσι μὲντοι ἐν τῇ συμπληρώσει ἐκάστου ἐνιαυτοῦ διδόναι εἰς τὸ κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας λόγῳ ἐνοικίου μόνον 500, ἥτοι πεντακόσια, μηδεμίαν αὐξήσιν καὶ προσθήκην ἐπιδεχομένου τοῦ ἐτησίου τούτου ἐν ὅλῳ τῷ τεταγμένῳ δεκαετῇ διαστήματι· περὶ γὰρ τὴν ἐντέλειαν τοῦ ἔργου προθυμουμένοις αὐτοῖς καὶ κλέος αὐτῇ περιάψασθαι φιλοτιμουμένοις τῶν κατὰ τόπους ἀκμαζόντων τυπογραφείων οὐκ ἔλαττον, ἀνάγκη πρὸς τὸ παρὸν καὶ χρηματικῆς καταβολῆς οὐκ ὀλίγης, ἄλλων τε πολλῶν καὶ τῆς τῶν ἀναγκαίων ὀργάνων μετακομίσσεως. Β'. Οὐδεμίαν βίαν ἐπάγεσθαι αὐτοῖς παρὰ τινος σγγχωροῦμεν πρὸς ἐκτύπωσιν βιβλίων νέων καὶ παλαιῶν μὴ προηγηθείσης τῆς τῶν ἐνδόξων τοῦ τόπου συμφωνίας. Γ'. Μετατυποῦντες Ἕλληνας συγγραφείς ἢ καὶ παρὰ τῆς ἐκκλησίας προεκδομένους εἰς τὸ κοινὸν καὶ ἐν ἀποδοχῇ ὄντας διὰ τὴν προηγηθεῖσαν ἐπ' αὐτοῖς ἐκκλησιαστικὴν ἐπεξεργασίαν τε καὶ ἐπίκρισιν, ἐλεύθεροι ἔσονται καὶ ἀνεμπόδιστοι καὶ ἐρωτώμενοι παρ' οὐδενός, πλὴν εἰ μὴ τι ἐπὶ τῆς νέας ἐκδόσεως προοίμιον ἐπιτεθεῖται αὐτοῖς ἢ παρὰ τὴν ἐπισυναφθεῖν, ἢ καὶ σχολίον ἐπισημειωθεῖν· ταῦτα καὶ γὰρ ὀφείλουσιν ἐμφανίζειν πρότερον, καὶ τῇ κρίσει τοῦ ἐπὶ τούτοις ἐκλεγμένου θεωρητοῦ ὑποβᾶλλειν. Δ'. Ἐν οἷς δὲ τὸ τυπογραφεῖον φαίνεται δανεισθὲν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς προτέρας αὐτοῦ συστάσεως καὶ ὀφείλον, ἔχουσι μένειν ἀδιάφοροι οἱ διαληφθέντες τυπογράφοι καὶ ἀκαταζήτητοι εἰς τὸ παντελές, μὴ γνωρίζοντες τούντεῦθεν κοινωνοὺς αὐτῶν καὶ μετόχους τοὺς ἐκεῖνα τὰ δάνεια καταβαλόντας. Ε'. Μὴ δύνασθαι τινὰ τῶν ἀπάντων πρὸ τῆς τεταγμένης δεκαετοῦς προθεσμίας μετακινεῖν αὐτοὺς τῆς τυπογραφίας ἐπὶ λόγῳ οὐδενὶ καὶ τοῦ ἔργου ἀπομακρύνειν φυλάττοντας μέχρι κεραίας ἀπαρχακλίτως τὰς ὑποσχέσεις αὐτῶν· εἴγε δὲ ποτε ἄλλως κριθεῖν περὶ τῆς τυπογραφίας καὶ συμβαῖν ἀπομακρυνθῆναι αὐτοὺς οἴκοθεν, ἢ ἐκ μεταβουλεύσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, ἔχουσιν ἀπαρχιτήτως δίδωσθαι αὐτοῖς αἱ δικτιμήσεις τῶν σωζομένων τότε ἐν τῇ τυπογραφίᾳ ἰδίων αὐτῶν πραγμάτων, ὥστε μηδεμίαν αὐτοῖς γίνεσθαι ἐκ τούτου τὴν ζημίαν. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ προβληθέντα παρ' αὐτῶν ἐπὶ τῷ τῇ τυπογραφίᾳ ἐπαυλεῖσθαι, ἃ δὲ καὶ ἐνεκρίθη παρὰ πάντων καὶ εὐλόγη καὶ διατηρήσεως ἄξια συνωμολογήθη. Ἄ δὲ καὶ αὐτοῖς φυλακτέα μετὰ τῆς δευτέρας προσοχῆς, ταῦτα εἰσὶν ἐν ἰσαριθμοῖς κεφαλαῖς παραπλησίως διαλαμβάνόμενα. Πρῶτον μὲν οὖν, ἐκτὸς τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν βιβλίων, πᾶν σύγγραμμά εἴτε προεκδομένον εἴτε ἀνέκδοτον ἢ τῶν ἄρτι συγγεγραμμένων καὶ νεοφανῶν ἢ τῶν ἐξ ἐτέρας διαλέκτου εἰς τὴν ἑλλάδα καὶ καθ' ἡμᾶς φωνὴν μετενηνεγμένων, φωραθὲν ἀντιστρατευόμενον τῇ ἀμωμότητι καὶ ὀρθοδόξῳ ἡμῶν πίστει, ἢ τῷ πολιτεύματι τῆς θεοῦ ἐφ' ἡμᾶς τεταγμένης ἐξουσίας ἀντιστοιχοῦν, ἢ τοῖς κελοῖς ἡθεσι τῶν ὁμογενῶν μαχομένων καὶ κακόσχολον, ἔσται γενικῶς καὶ καθόλου ἀπόβλητον καὶ ἀπεσκορακισμένον καὶ ἀνάξιον τοῦ τυπογραφικοῦ φωτός. Β' δὲ, πᾶν βιβλίον ἀπλῶς ἀνέκδοτον ὕλης οἰασοῦν, μὴ πρότερον παρρησιασθὲν τῇ ἱερᾷ συνόδῳ καὶ μὴ ὑποτεθὲν τῇ ἐπεξεργασίᾳ τοῦ ἐπὶ τούτῳ διωριμένου θεωρητοῦ, ἢ ἀποψηφισθὲν παρὶ αὐτοῦ καὶ ὅλως τὴν δικὴν γράμματος ἐκκλησιαστικοῦ μὴ προσλαβὼν ἐπικύρωσιν καὶ τὴν ἐνυπόγραφον συναινετικὴν ψῆφον τῶν τεταγμένων ἐφόρων ἐκκλησιαστικῶν ἄμα καὶ πολιτικῶν, ἀνάξιον καταψηφίζεται τῆς πατριαρχικῆς ἡμετέρας τυπογραφίας καὶ ἀπείρηται ἢ δι' αὐτῆς τοῦ τοιούτου εἰς φῶς ἐκδοσις. Γ'. Ἐκαστον τῶν μετατυπουμένων ἢ καὶ ἡδη πρῶτως τυπογραφουμένων βιβλίων, ἔχει σημεῖνεσθαι τῇ συνήθει τῆς τυπογραφίας σφραγίδι πρὸς διάγνωσιν. Δ'. Χρεῖας δὲ γενομένης μετατυπωθῆναι τινὰ τῶν προεκδομένων καὶ καλῇ πίστει ἐγκεκριμένων βιβλίων, εἴτε ἱεροῦ καὶ θεοσόφου πατέρας, εἴτε Ἕλληνας ἀνδρας ἐπιγραφομένους τοὺς ἑαυτῶν συγγραφείς, ὀφείλουσιν οἱ ἐξονομασθέντες τυπογράφοι κοινοῦσθαι τὴν εἰδήσιν τῆς μελετωμένης ἐκτυπώσεως ἐμφανίζοντες καὶ εἴ τι ἐν αὐτοῖς ἐκ νέου συνεγρᾶφη κατὰ τάξιν προοιμίου καὶ παρεισῆχθη ἐπεξηγηματικώτερον. Ε'. Ὅσα ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ παρεμπέσῃ ἀναγκαῖα πρὸς ἐκτύπωσιν ἐκκλησιαστικὰ γράμματα καὶ ἐπιστολαί, οἷά εἰσι τὰ ἐγκύκλια ὀνομαζόμενα, ταῦτα ἔχουσι τυποῦσθαι δωρεὰν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικῇ ταύτῃ τυπογραφίᾳ καὶ πλὴν τοῦ χάρτου οὐδὲν ἕτερον περὶ αὐτῶν τοῖς τυπογράφοις δοθήσεται. Ἐπὶ τοιαύταις οὖν ἐκατέρωθεν ἀπαρχακτοῖς συνθήκαις καὶ ὑποσχέσεσιν ἀναλαβόντες τὸ τυπογραφεῖον οἱ διαλειφθέντες

φίλας ἐπὶ λόγῳ οὐδενὶ καὶ τοῦ ἔργου ἀπομακρύνειν φυλάττοντας μέχρι κεραίας ἀπαρχακλίτως τὰς ὑποσχέσεις αὐτῶν· εἴγε δὲ ποτε ἄλλως κριθεῖν περὶ τῆς τυπογραφίας καὶ συμβαῖν ἀπομακρυνθῆναι αὐτοὺς οἴκοθεν, ἢ ἐκ μεταβουλεύσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, ἔχουσιν ἀπαρχιτήτως δίδωσθαι αὐτοῖς αἱ δικτιμήσεις τῶν σωζομένων τότε ἐν τῇ τυπογραφίᾳ ἰδίων αὐτῶν πραγμάτων, ὥστε μηδεμίαν αὐτοῖς γίνεσθαι ἐκ τούτου τὴν ζημίαν. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ προβληθέντα παρ' αὐτῶν ἐπὶ τῷ τῇ τυπογραφίᾳ ἐπαυλεῖσθαι, ἃ δὲ καὶ ἐνεκρίθη παρὰ πάντων καὶ εὐλόγη καὶ διατηρήσεως ἄξια συνωμολογήθη. Ἄ δὲ καὶ αὐτοῖς φυλακτέα μετὰ τῆς δευτέρας προσοχῆς, ταῦτα εἰσὶν ἐν ἰσαριθμοῖς κεφαλαῖς παραπλησίως διαλαμβάνόμενα. Πρῶτον μὲν οὖν, ἐκτὸς τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν βιβλίων, πᾶν σύγγραμμά εἴτε προεκδομένον εἴτε ἀνέκδοτον ἢ τῶν ἄρτι συγγεγραμμένων καὶ νεοφανῶν ἢ τῶν ἐξ ἐτέρας διαλέκτου εἰς τὴν ἑλλάδα καὶ καθ' ἡμᾶς φωνὴν μετενηνεγμένων, φωραθὲν ἀντιστρατευόμενον τῇ ἀμωμότητι καὶ ὀρθοδόξῳ ἡμῶν πίστει, ἢ τῷ πολιτεύματι τῆς θεοῦ ἐφ' ἡμᾶς τεταγμένης ἐξουσίας ἀντιστοιχοῦν, ἢ τοῖς κελοῖς ἡθεσι τῶν ὁμογενῶν μαχομένων καὶ κακόσχολον, ἔσται γενικῶς καὶ καθόλου ἀπόβλητον καὶ ἀπεσκορακισμένον καὶ ἀνάξιον τοῦ τυπογραφικοῦ φωτός. Β' δὲ, πᾶν βιβλίον ἀπλῶς ἀνέκδοτον ὕλης οἰασοῦν, μὴ πρότερον παρρησιασθὲν τῇ ἱερᾷ συνόδῳ καὶ μὴ ὑποτεθὲν τῇ ἐπεξεργασίᾳ τοῦ ἐπὶ τούτῳ διωριμένου θεωρητοῦ, ἢ ἀποψηφισθὲν παρὶ αὐτοῦ καὶ ὅλως τὴν δικὴν γράμματος ἐκκλησιαστικοῦ μὴ προσλαβὼν ἐπικύρωσιν καὶ τὴν ἐνυπόγραφον συναινετικὴν ψῆφον τῶν τεταγμένων ἐφόρων ἐκκλησιαστικῶν ἄμα καὶ πολιτικῶν, ἀνάξιον καταψηφίζεται τῆς πατριαρχικῆς ἡμετέρας τυπογραφίας καὶ ἀπείρηται ἢ δι' αὐτῆς τοῦ τοιούτου εἰς φῶς ἐκδοσις. Γ'. Ἐκαστον τῶν μετατυπουμένων ἢ καὶ ἡδη πρῶτως τυπογραφουμένων βιβλίων, ἔχει σημεῖνεσθαι τῇ συνήθει τῆς τυπογραφίας σφραγίδι πρὸς διάγνωσιν. Δ'. Χρεῖας δὲ γενομένης μετατυπωθῆναι τινὰ τῶν προεκδομένων καὶ καλῇ πίστει ἐγκεκριμένων βιβλίων, εἴτε ἱεροῦ καὶ θεοσόφου πατέρας, εἴτε Ἕλληνας ἀνδρας ἐπιγραφομένους τοὺς ἑαυτῶν συγγραφείς, ὀφείλουσιν οἱ ἐξονομασθέντες τυπογράφοι κοινοῦσθαι τὴν εἰδήσιν τῆς μελετωμένης ἐκτυπώσεως ἐμφανίζοντες καὶ εἴ τι ἐν αὐτοῖς ἐκ νέου συνεγρᾶφη κατὰ τάξιν προοιμίου καὶ παρεισῆχθη ἐπεξηγηματικώτερον. Ε'. Ὅσα ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ παρεμπέσῃ ἀναγκαῖα πρὸς ἐκτύπωσιν ἐκκλησιαστικὰ γράμματα καὶ ἐπιστολαί, οἷά εἰσι τὰ ἐγκύκλια ὀνομαζόμενα, ταῦτα ἔχουσι τυποῦσθαι δωρεὰν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικῇ ταύτῃ τυπογραφίᾳ καὶ πλὴν τοῦ χάρτου οὐδὲν ἕτερον περὶ αὐτῶν τοῖς τυπογράφοις δοθήσεται. Ἐπὶ τοιαύταις οὖν ἐκατέρωθεν ἀπαρχακτοῖς συνθήκαις καὶ ὑποσχέσεσιν ἀναλαβόντες τὸ τυπογραφεῖον οἱ διαλειφθέντες

δύω κατὰ πνεῦμα ἡμῖν υἱοὶ περιπόνητοι ἔχουσι διοικεῖν καὶ διεξάγειν, πέρας ἐπιθεῖναι τῷ ἐγχειρήματι σπουδάζοντες αἴσιον καὶ τῆς περὶ αὐτοὺς κοινῆς ὑπολήψεως τοῦ Γένους ἀντίρροπον σπουδάζοντες, ὃ δὴ καὶ ἀποδόθους καρδίας ἐπευχόμεθα ἐπὶ κοινῇ τῶν ὁμογενῶν ὠφελείᾳ. Εἰς ἐνδειξιν οὖν τῶν συντεθειμένων (ὡς ἀνωτέρω διήλπειται) καὶ παρόντων μονιμωτέρων ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα καὶ ἐπεδόθη αὐτοῖς.

ΣΗΜ. Ἐξεδόθη ἐπὶ Κυρίλλου ΣΤ' τοῦ Σερμπιζόγλου κατὰ Ὀκτώβριον ἢ Νοέμβριον τοῦ 1814 καὶ εὐρήται κατακεχωρημένον ἐν τῷ IB' κώδικι τοῦ πατριαρχικοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ σελ. 232—35.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑΙ

ΕΞΑΚΡΙΒΟΥΜΕΝΑΙ

ΚΥΡΙΩΣ ΔΕ Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΟΥ

I'

Μνεῖαν γραπτὴν παλαιάν περὶ τῶν ναῶν τῶν ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ ἀκτῇ τοῦ Βοσπόρου, βέβαιόν τι καὶ σαφὲς παραδιδούσαν περὶ τῆς πρὸ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὑπάρξεως αὐτῶν, ἢ τῆς ἀνακαινίσεως ἢ καταστροφῆς, ἀγνοῶ. Κατὰ παράδοσιν οὐδὲν δύναται ἡ γραφῇ, καθ' ἣ δ' εἶπον ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης διατριβῆς, ἀρύομαι πᾶσαν τὴν ὕλην ἐξ ἐγγράφων δοκίμων, ἰδιωτικῶν ἢ κοινῶν· ἀλλὰ τοιαῦτα εὐρίσκω σημειούμενα ἐν ἀρχαίῳ τινὶ κώδικι τῆς ἐκκλησίας τοῦ Μεγάλου Ρεύματος, ὡς ἀναγραφὴν ἐξέδωκα, καὶ κατὰ τὸ ἀρχαιότερον τούτων ὁ συνοικισμὸς τῆς προνομιοῦχου ταύτης συνοικίας ὃ ἐξ ἐπισήμων ἐγγράφων γινωσκόμενος ἀνατρέχει μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος. Οὕτως ἀγνοῶ πόσοι ναοὶ κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν ἀκτὴν τοῦ Βοσπόρου ἐλειτούργουν κατὰ τὸν ΙΕ' καὶ τὸν Ις' αἰῶνα καὶ ἐπ' ὀνόματι τίνων ἁγίων ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ἐσεμνύνοντο· φρονῶ ὅτι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος, ὀλίγα πρὸ τῆς ἀλώσεως ἔτη ὃ ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι ναὸς τῶν Ταξιαρχῶν ἦν κατεστραμμένος¹. Ἀγνωστον πότε ἐθεμελιώθησαν οἱ τῶν λοιπῶν χωρίων ναοί, προϋπάρχοντες ἴσως ὡς εὐκτήρια μικρά, καὶ κατὰ τίνα παράδοσιν, ἀσύστατον ἢ βᾶσιμον, ἔλαβον ὃς μὲν πάτρωνα ἅγιον τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην ἢ τὸν ἱερομάρτυρα Χαραλάμπην, ὃς δὲ προστάτιδα ἀγιορειτικὴν τινὰ μονήν. Ὁ τοῦ Βεβε-

κίου ναὸς ἦν κτήμα τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς τῶν Ἰδῆρων, ὃ τοῦ Βογιατζήκιοι, μᾶλλον δ' εἶπεν Ἐμιργιανίου ἀνήκεν εἰς τὴν ρωσικὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος· ἀλλ' ἐξέτασις ἐπισταμένη εἰς οὐδὲν ἄλλο συμπέρασμα, εἰς οὐδεμίαν εἰκασίαν δόηγετ' ἡμᾶς περὶ τῆς θεμελιώσεως ἢ καταγωγῆς τῶν δύο τούτων ναῶν. Χάριν τῶν φιλιστόρων καὶ χάριν τῶν περιέργων ἀναγνώστων ἐκτείνω τὸν λόγον, ἀλλ' ἐντὸς ὁρίων βραχυτάτων.

§

Ὁ ἐν Βεβεκίῳ ναὸς τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους ἀναφέρεται ἀρχαιότερον ἐν πατριαρχικῷ καὶ συνοδικῷ γράμματι, ἀπολελυμένῳ τῷ ἔτει 1796 ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Γερασίου τοῦ ἀπὸ Δέρκων· τοῦ γράμματος τούτου γίνεται μνεῖα ἐν νεωτέρῳ γράμματι, τῷ 1830 κατὰ μῆνα ἀπρίλιον ἐκδοθέντι ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἀγαθαγγέλλου, ὃ ἐπὶ ἡκολούθησε καὶ τρίτον τοῦ πατριάρχου Κωνσταντίου Α' κατὰ μάρτιον τοῦ 1832. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Γερασίου, ὃ κατὰ τὸ Πεπέκι εὐκτήριος οὗτος οἶκος ὑπῆρχεν ἐκ παλαιῶ τοῦ χρόνου μετόχιον τῶν Ἰθρητιῶν, ὅπου πρότερον ἀνεγινώσκοντο αἱ ἱεραὶ ἀκολουθίαι, ἐκτὸς τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας καὶ ὅτι κατ' ἐκεῖνο καιρὸν ἐπεσκευάσθη ἐκ βάρων διὰ μοναστηριακῶν δαπαρημάτων, γνήσιον οὖσα μετόχιον τῶν Ἰθρητιῶν.

Ἐπειδὴ ἡ μετὰ τὸν πατριάρχην Γεράσιμον ἱστορία τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους ἀνήκει εἰς τὸν λήγοντα ΙΘ' αἰῶνα, ἢ δὲ παρούσα διατριβὴ οὐδαμῶς ὑπ' ὅψιν ἔχει τοιαύτας ὑποθέσεις, ἀνηκούσας εἰς ἑτέραν, τίθημι τέλος εἰς τὸν ὄντως σύντομον περὶ τούτου λόγον. Αἱ περὶ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ ναοῦ τοῦ Βεβεκίου ἐπίσημοι μαρτυρίαι εἰσὶν ἀνεπαρκεῖς.

§

Ὁ ἐν Ἐμιργιανίῳ ναὸς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου λόγου γίνεται ἀντικείμενον τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Γρηγορίῳ Ε' κατὰ αὐγουστον τοῦ 1807. Σιγίλλιον ἐκδοὺς τότε περὶ τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ρωσικῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, γράφει περὶ ταύτης ὅτι, διὰ πενίην ὁλοήν, ἤτινι πᾶσαι τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς αἱ μοναὶ καὶ ἐκκλησίαι λαμπρῶς ἐδούλευον, ἀπώλεσεν ἡ μονὴ αὕτη κτήματά τε καὶ ἀφιερώματα, καὶ ὅτι ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Ἰωάννης Καλλιμάχης ἡγεμὼν

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 90—92.

1. Βυζαντινὸν ἱστοριόγιον' σελ. 187, στῆλη α'.

Μολδαυίας «ἐφρόντισε προνοητικῶς τῆς δικσώσεως καὶ αὐτοῦ τοῦ καταπεπτωκότος ἱεροῦ μοναστηρίου» καθὼς καὶ Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς αὐτοῦ «προνοήσας κηδεμονικῶς τῆς ἐν ἀσφαλείᾳ εὐσταθείας αὐτοῦ καὶ διαμονῆς» ἐβάδισεν ἐπὶ τὰ τοῦ πατρὸς ἰχνη· χρέεσι δ' ὑποπεσοῦσαν ὁμῶς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος ὑπεβάστασεν ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου Σκαρλάτος Καλλιμάχης ὁ τῆς Μολδαυίας ἡγεμὼν καὶ χρῆμα χορηγήσας ἱκανὸν ἤγειρε τὸν τε καθολικὸν ναὸν καὶ τοὺς περίξ ναῖσκους σὺν τοῖς οἰκήμασι τῶν μοναχῶν. Γρηγόριος ὁ Ε' σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν μητροπολίταις εὐλογήσαντες τό τε λαμπρὸν ἔργον καὶ τὸν εὐτεβέστατον ἐργάτην ἔγνωσαν «πατριαρχικῶς καὶ συνοδικῶς πρυτανεῦσαι τῷ ἱερῷ κοινοβίῳ καὶ βοηθῆσαι ἐκκλησιαστικῶς, ὑποτάττοντες δίκην ἀναποσπάστου ἀφιερώσεως τὴν ἐν Ἐμυργιάνογλου τοῦ καθ' ἡμᾶς Καταστένου νεοπαγῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου μετὰ τῆς συνημμένης αὐτῇ Ἑνορίας . . . ὥστε διορίζεσθαι ἐν αὐτῷ τῷ μετοχίῳ ἡγούμενον παρὰ τοῦ κοινοβιάρχου».

Τίς ἦν ναὸς ἡ μικρὸν εὐκτήριον αὐτόθι πρὸ τῆς νεοπαγοῦς ἐκκλησίας Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἄγνωστον. Ἐν τῷ Γραμματοφυλακείῳ τῶν μονῶν Ἰβήρων καὶ Ἀγίου Παντελεήμονος ἂν ὑπάρχωσιν ἔγγραφα παλαιὰ ἐλληνικὰ ἢ τουρκικὰ περὶ τῶν δύο τούτων ναῶν, καλὸν ἵνα ἐκδοθῶσιν, ἐὰν οἱ πατέρες ἀμφοτέρων τῶν μονῶν πιστεύωσιν ὅτι διαπρεπῆ προσφέρουσιν οὕτως ὑπηρεσίαν εἰς τὴν ἐπιστήμην.

(ἔπειτα τὸ τέλος)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΔΟΓΗ

ΝΕΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Συμφώνως τῇ ἐγκαίρως ἀπολυθείσῃ πατριαρχικῇ Ἀποδείξει τῇ παρελθούτῃ Κυριακῇ συνεκροτήθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἡ Ἐκλογικὴ Συνέλευσις πρὸς ἐκλογὴν τῶν διαδόχων τῶν ἀποχωρησάντων τεσσάρων λαϊκῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ὧν ἡ διετής περίοδος εἶχε λήξῃ.

Ἡ Ἐκλογικὴ Συνέλευσις συνέκειτο ἐκ 42 μελῶν ἦτοι τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Δέρκων Καλλινίκου, Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου, Ἀμασειᾶς Ἀνθίμου, Βερροίας Κωνσταντίου, Μαρωνείας Ἰωακείμ, Σηλυβρίας Κωνσταντίου, Κορυτσᾶς Γερβασίου,

Πριγκωνήσου Παρθενίου καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου, τῶν ἐπιτίμων μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἦτοι τῶν Α. Α. Ε.Ε. τοῦ Ἀνδρέου Κοπάση ἐφέντη, Ἰωάννου Βιθυνοῦ ἐφέντη καὶ τῶν ἐντίμων Κ. Ξανθοπουλίδου, Κ. Κωνσταντινίδου, Εὐαγγ. Ἀμαξοπούλου, Βασίλειου Δεσίρη καὶ Ἰωάννου Μαρμπούλου καὶ 25 ἀντιπροσώπων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἅτε ἀκυρωθεῖσων τῶν ἐκλογῶν τῶν ἐνοριῶν Χάσκιοι, Ἐξ Μαρμαρῶν καὶ Βαρσεγίου.

Τῇ πέμπτῃ ὅθεν ὥρα τουρκιστὶ ἡ Α. Θ. Π. ἐκήρυξε τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδρίας, διὰ τῆς ἐπομένης προσκληθῆς.

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἐντιμώτατοι Σύμβουλοι καὶ λοιποὶ τῶν ἐνοριῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀξιότιμοι ἀντιπροδότες.

Τὸν σκοπὸν δι' ὃν συνήλθομεν ἐνταῦθα σήμερον, οἱ τὴν ἐκλογικὴν ταύτην συνέλευσιν ἀποτελοῦντες οὐδεὶς βεβαίως ἡμῶν ἀγνοεῖ, καὶ περιττὸς ἐπομένως πᾶς περὶ αὐτοῦ λόγος, κατὰ τὴν ἡμετέραν τοῦλάχιστον γνώμην ὅποιον δὲ τὸ ἐπιβαλλόμενον ἐνὶ ἐκάστῳ καθήκον, τοῦτο ἔργον μὲν ἐστὶ τῆς συνειδήσεως ἐκάστου τῶν συνελθόντων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον τοῦτο τῆς συνειδήσεως ἐκ τῶν προτέρων ἀναντιρρήτως τυγχάνει ἤδη καὶ περισκευμένον καὶ μεμελετημένον ὑφ' ἐκάστου. Πρόκειται ἡ ψήφος ἡμῶν ν' ἀναδείξῃ οἷους ἕκαστος ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ κρίνει καταλληλοτέρους διὰ τὰ καθ' ἡμᾶς πράγματα καὶ ἀποφασίζει νὰ ἐκλέξῃ ὡς συμβούλους εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀποχωρούντων κατὰ τὰ τεθεσπισμένα τεσσάρων μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου. Ἡμεῖς χάριν πολλὴν θέλομεν ἀνομολογῆ εἰς πάντας ὑμᾶς ἅν, ἐν πλήρει συναισθήσει τῆς εὐθύνης ἣν ὑπέχετε ὡς ἐκλογεῖς, ἐκπληρώσητε τὸ καθήκον τοῦτο εἰς ὃ καλεῖσθε σήμερον, εὐσυνειδήτως, καὶ ἅν, ὡς πεποιθότες, ἀναδείξητε διὰ τῶν ὑμετέρων ψήφων συμβούλους ἀγαθοὺς καὶ εἰλικρινεῖς, καὶ καιρὸν ἔχοντας διατιθέσθαι πρὸς πιστὴν καὶ χρηστὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων, καὶ τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς τοῦτο ἰκανότητα φέροντας.

Πρὸς τοὺς συμπληρώσαντας δὲ τὴν διετὴ ἐν τῷ Μ. Συμβουλίῳ ὑπηρεσίαν αὐτῶν ἐντίμους συμβούλους Ἀνδρέαν Κοπάση ἐφέντην, Βασίλειον Δεσίρη, Εὐάγγελον Ἀμαξοπούλου καὶ Ἰωάννην Μαμόπουλου, ἀνομολογοῦμεν χάριτας, καὶ ἐκδηλοῦμεν τὴν πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐαρέσκειαν διὰ τὴν ἀείποτε πρόθυμον, εἰλικρινή,

χρηστήν καὶ φιλογενῇ συνεργασίαν, μεθ' ἧς ἐπὶ διετίαν μοχθήσαντες δέχονται σήμερον παρ' ἡμῶν ἐνώπιον τῆς ἐντίμου ταύτης ὁμηγύρεως τὸν δίκαιον καὶ ὀφειλόμενον τῆς χρηστῆς αὐτῶν ἐργασίας ἔπαινον καὶ τὰς πατριαρχικὰς ἡμῶν εὐλογίας. Ἀποδώῃ αὐτοῖς ὁ Θεὸς πολλαπλάσιον τὸν μισθὸν ἀνθ' ὧν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων Ἐκκλησίας καὶ Γένους ἐκοπίασαν. Κρατύναι δὲ καὶ τοὺς ὑπολειπομένους ὡς καὶ τοὺς σήμερον ἀναδειχθησομένους, εἰς ἔργα ἀγαθὰ ἐκάστοτε κατευθύνων τὰς βουλὰς αὐτῶν καὶ εἰς ὑπηρεσίαν φιλογενῇ, καὶ φωτίσαι πάντας ἡμᾶς εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τῆς ἐκάστου κλήσεως, καὶ ἰδίᾳ νῦν εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀνάδειξιν προσώπων, ὧν ὁ ζήλος, τὰ φῶτα καὶ ἡ πείρα νὰ συντελέσωσιν εἰς προαγωγὴν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων καὶ ἐξυπηρέτησιν τῶν τιμαλφῶν τοῦ ὀρθοδόξου Γένους ἡμῶν συμφερόντων.

Μετὰ τὴν ἀνωτέρω προσκλησιν ὁ Β' γραμματεὺς τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Ἀλκιβιάδης Μαυράκης ἀνέγνω τὴν εἰθισμένην ἐκ μέρους τοῦ προέδρου ἁγίου Δέρκων ἐκθεσιν τῶν πεπραγμένων τῷ Συμβουλίῳ, μεθ' ἧς συνέλευσις προέβη εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς. Προϋτάθησαν δὲ ὑποψήφιοι ὁ Ἱ. Μαμόπουλος ὑπὸ τοῦ ἁγίου Δέρκων, ὁ Ἱ. Μ. Σταύρου ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων Μ. Ρεύματος, Α. Χαρχλαμπίδου, ὁ Α. Σούρλας ὑπὸ τοῦ Εὐαγγ. Ἀμαξοπούλου, ὁ Κ. Ἀνανιάδης ὑπὸ τοῦ Ἀνδρ. Σπαθάρη, ὁ Ἱ. Σχραφίδης ὑπὸ τοῦ ἀντιπροσώπου Εὐαγγελιστρίας Γαλανοῦδης, ὁ Α. Σπαθάρης ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων Βαλίνου Διαμντιδίου, ὁ Ζήσης Θ. Ζήσης ὑπὸ τοῦ ἐτέρου τῶν ἀντιπροσώπων τῆς αὐτῆς ἐνορίας Ἀλβανοπούλου, καὶ ὁ Στυλιανὸς Διαμντογλὺς ὑπὸ τοῦ ἀντιπροσώπου Φαναρίου Θεοδοσιᾶδου. Μυστικῆς δὲ ψηφοφορίας γενομένης καὶ ὀνομασθέντων διαλογέων τῶν ψήφων τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Μαρωνείας Ἰωακείμ, καὶ τῶν ἀξιολόγων Ἰωάννου Μαμοπούλου καὶ Ἀνδρέου Σπαθάρη, ἔτυχον τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας οἱ ἀξιότιμοι κκ. Ἰωάννης Μ. Σταύρου διὰ ψήφων 39, Ἀντώνιος Σούρλας διὰ ψήφων 36, Ἰωάννης Σχραφίδης διὰ ψήφων 35 καὶ Ἰωάννης Μαμόπουλος διὰ ψήφων 31, ἐπιλαχόντων τοῦ κ. Α. Σπαθάρη διὰ ψήφων 10, τῶν Ζήσης Θ. Ζήσης καὶ Μ. Ἀνανιάδου διὰ ψήφων 6 ἐκάστου καὶ τοῦ Στυλιανοῦ Διαμντογλὺς διὰ ψήφων 4.

Ὡστε τὸ νέον Συμβούλιον ἀποτελεῖται ἤδη ἐκ τῶν ἐντιμοτάτων Ἱ. Βιθυνοῦ ἐφέντη, Κλ. Ξανθοπουλίδου, Ἱ. Μ. Σταύρου, Κ. Κωνσταντινίδου, Ἱ. Σχραφίδου, Α. Σούρλα καὶ Ἱ. Μαμοπούλου.

— *Ἐπισκέψεις εἰς τὰ Ἀνάκτορα.*— Ἀγομένων τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς τῶν ἑορτῶν τοῦ Κουρδὴν Βαλκλίου, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βίη Ἀριστάρχου μετέβη εἰς τὰ Ἀνάκτορα καὶ ὑπέβλεπεν ἀρμοδίως τῷ σεπτῷ ἡμῶν Ἀνακτι τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν.

Κατόπιν ἡ Α. Θ. Π. ἐπισκέψατο καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνωτάτους τοῦ Κράτους λειτουργούς.

Αὐθημερὸν ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. ὁ πνευματ. Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσοστόμος ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος Καπουκαχαγιά Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου ἐπισκέψατο τοὺς λοιποὺς μεγιστᾶνας τοῦ Κράτους συγχαρεῖς ἐπὶ ταῖς ἀγομέναις ἑορταῖς.

— *Ἱερὰ Σύνοδος.*— Τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀποχωρησάσης ἐνεκα ἐπισκέψεων εἰς τὰ Ἀνάκτορα μετὰ τὸ διέλειμμα τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τῆς παρελθούσης Τρίτης, ἐξηκολούθησεν ἡ συνεδρία ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ πρώτου τῇ τάξει σεβασμιωτάτου ἁγίου Δέρκων Καλλινίκου.

— *Διορισμοί.*— Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐγένοντο οἱ ἐπόμενοι διορισμοί: Πρόεδρος τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου διωρίσθη ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτος μητροπολίτης Κορυτσᾶς Γερβᾶσιος εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποχωρήσαντος ἁγίου Χαλδαίας μέλος τῆς Εἰσηγητικῆς Ἐπιτροπῆς ὡσαύτως ὁ ἁγ. Κορυτσᾶς εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἁγίου Σερβίων καὶ Κοζάνης καὶ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ προσωρινῶς ὁ σεβασμιωτάτος μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος ἀντικαταστήσας τὸν ἅγιον Σερβίων καὶ Κοζάνης.

Κατὰ δὲ τὴν χθεςινὴν συνοδικὴν συνεδρίαν ἡ Α. Σ. ὁ μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος διωρίσθη πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὡς καὶ τῆς Εἰσηγητικῆς εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποχωρήσαντος ἁγίου Κυζίκου Κωνσταντίνου.

— *Μητροπολίτης Ἰμβρου.*— Ὁ ἐκ τῶν νέων συνοδικῶν μητροπολίτης Ἰμβρου Παΐσιος ἤτησεν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ὅπως ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῶν συνοδικῶν καθηκόντων. Ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος μὴ ἀποδεξαμένη τὴν αἴτησιν ἐνετείλατο τῇ Α. Σεβασμιότητι ὅπως συμμορφωθῇ πρὸς τὸ καθήκον ἐρχομένη εἰς βασιλεύουσιν.

— *Μητροπολίται Σηλυβρίας καὶ Ἐλευθερουπόλεως.*— Οἱ σεβασμιωτάτοι μητροπολίται Σηλυβρίας καὶ Ἐλευθερουπόλεως ἤτησαν δι' ἐπείγουσας ὑποθέσεις τῆς ἐπαρχίας ἐκάστου ὅπως ἐπιτραπῇ αὐτοῖς ἵνα ἀπέλθωσι καὶ ἑορτάσωσι τὰς προσεχεῖς τοῦ ἁγίου Πάσχα ἑορτὰς ἐν μέσῳ τῶν ποιμνίων αὐτῶν. Ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπέτρεψε τοῦτο τοῖς εἰρημένοις ἀρχιερεῦσι.

— *Ζάππειον Παρθεναγωγείον καὶ Ζωγράφειον Γυμνάσιον.*— Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν συνοδίᾳ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Μαρωεῖας Ἰωακείμ, προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου, ἐπισκέψατο τοῦτο τε καὶ τὸ Ζωγράφειον Γυμνάσιον μετὰ σεβασμοῦ καὶ εὐλαβείας γενομένη δεκτὴ ὑπὸ τῶν διευθύνσεων καὶ τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν. Ἡ Α. Θ. Π. παρέστη εἰς ἐνῆς τῶν προχόσεων ἀμφοτέρων τῶν παιδευτηρίων καὶ περὶ μεσημβρίαν ἐπανεκμύβεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

— *Ἐπισκέψεις.*— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ χρεὶν πρώτου γραμματέως τῆς ἐνταῦθα ἑλληνικῆς πρεσβείας ἐκτελὼν κ. Καρατζᾶς.

Σήμερον ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ρωσίας Ζηνοβιέρ ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ συμβούλου τῆς πρεσβείας Στσερμπάτσκι ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ ἀπεχαιρέτισεν ἐπὶ τῇ ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀναχωρήσει αὐτοῦ.

— *Κοινοτικά Ἰωαννίνων.*— Ὑποβληθεῖσων ἐνστάσεων κατὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐφοροεπιτρόπων τῆς πόλεως Ἰωαννίνων, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης λαβοῦσα ταύτας ὑπ' ὄψει, ὡς καὶ τὴν σχετικὴν τοῦ μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γρηγορίου ἐκθεσιν, αἰτήσῃ τῆς ἱερᾶς Συνόδου διαβιβασθεῖσαν, ἀπέρριψε τὰς ἐνστάσεις ταύτας κηρύξασα νόμιμον τὴν γενομένην ἐκλογὴν.

— *Ἐγγραφή ἐκλεξίμου.*— Τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Νικομηδείας Φιλοθέου διὰ γράμματος αὐτοῦ συστήσαντος τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἐγγραφήν τοῦ ἀρχιδιακόνου αὐτοῦ Γερμανοῦ Σκελλαρίδου ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν εἰς ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων, ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθесινῇ συνεδίᾳ ἐνέκρινε τὴν πρότασιν.

— *Μητροπολίτης Κυζίκου.*— Τῷ παρελθόντι Σεβαστῷ ἀπῆλθεν εἰς τὴν θεόσωπτον αὐτοῦ ἐπαρχίαν ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Κυζίκου Κωνσταντῖνος προπεμφθεὶς λίαν τιμητικῶς ὑπὸ πολλῶν ἀγίων ἀρχιερέων, λογάρχων φίλων, ἀνωτέρων πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἄλλου ἑσμοῦ φίλων.

Τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. προέπεμψε μέχρι μὲν τῆς ἀτμακῆς ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος, ἐκείθεν δὲ μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου ὁ Δευτερεύων Περθένιος.

Προχθὲς δὲ ἡ Α. Σεβασμιότης τηλεγραφικῶς καὶ διὰ γράμματος ἡγγεῖλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι αἰσίως ἀφίκετο εἰς τὴν ἐπαρχίαν καὶ ἐγκαρδιωτάτης ἔτυχεν ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τοῦ ποιμανίου αὐτοῦ.

— *Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης.*— Τῇ Δευτέρᾳ ἀπῆλθεν ὡσαύτως εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντῖνος προπεμφθεὶς ὑπὸ πλείστων φίλων.

Ἡ Α. Θ. Π. ἤρξατο τῇ Α. Σεβασμιότητι κατευόδιον διὰ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος Περθένιου.

— *Μητροπολίτης Ρόδου.*— Ὁσάτως ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ προπεμφθεὶς ὑπὸ πολλῶν φίλων ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Ρόδου Ἱερόθεος, ὃς τινι ἡ Α. Θ. Π. ἤρξατο κατευόδιον διὰ τοῦ ἱερολογ. Τριτεύοντος Βενιαμίν.

— *Μητροπολίτης Βιζύης.*— Αὐθημερὸν ἐγκατέλειπε τὴν βουλαιούσαν κατευθυνθεὶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ μητροπολίτης Βιζύης Δωρόθεος, ὃν προπεμφσαν πολλοὶ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φίλοι.

Ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. προέπεμψε τὴν Α. Πανιερότητα ὁ ἱερολ. Τριτεύων Βενιαμίν.

— *Μνημόσυρον Ἀνδρέου Συγγρού.*— Ἐν μίᾳ πυκνῇ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάζματος ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ὑπὸ τῆς ἐφορείας τοῦ Ἐθν. Ἰωακείμειου Παρθεναγωγείου ἐν τῷ ἐν Μουχλίῳ ἱερῷ ναῷ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τὸ προαγγελθὲν ἀρχιερατικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Ἀνδρέου Συγγρού. Τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βεροίας Κωνσταντῖνος, Πρόεδρος τῆς ἐφορείας, συλλειτουργούντων αὐτῷ καὶ τοῦ σεβασμ. Σηλυβρίας Κωνσταντῖνου καὶ τοῦ Βελεγράδων Βασιλείου. Ἐν τῷ ναῷ παρήταν ἡ Ἐφορεία, ὁ καθηγητ. σύλλογος καὶ αἱ μαθητρίαι τοῦ παιδευτηρίου καὶ πολὺ ἄλλο πλῆθος λαοῦ.

Κατάλληλον ἐπιμνημόσυνον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ καθηγητῆς τῶν ἱερῶν ἐν τῷ Ἰωακείμειῳ ἱερολ. Τριτεύων Βενιαμίν.

Μετά τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας οἱ ἱεουργήσαντες ἀρχιερεῖς ὡς καὶ ἡ Ἐφορεία μετὰ τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν μαθητριῶν καὶ ἄλλου πλῆθους μετέβησαν εἰς τὴν Σχολὴν ἐνθα κατασκευάσθη ἐψάλη ὑπὸ τοῦ χοροῦ τῶν μαθητριῶν τὸ αἰωνία ἡ μνήμη.

— *Κήρυγμα τοῦ θεοῦ λόγον.*— Τῇ μεθαύριον Κυριακῇ κηρύξουσιν τὸν θεῖον λόγον: ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ ὁ ἀρχιμ. Φώτιος, ἀρχιεγγραμματοῦς τῆς Ἱ. Συνόδου. Ἐν Τζιζαλίῳ ὁ ἱερατ. προϊστάμενος ἀρχιμ. Φιλόθεος Μιχαηλίδης. Ἐν Χάσκιοις ὁ ἱεροδ. Γεννάδιος Ἀλεξιάδης, ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου. Ἐν Ἐξ Μιρμάροις ὁ ἱερατ. προϊστάμενος ἀρχιμ. Μελέτιος Κοτρόζος. Ἐν Βλάχκᾳ ὁ ἱερατ. προϊστάμενος ἱερεὺς Ἀθανάσιος Λάσκαρις. Ἐν Κοντοσκαλίῳ (Ἐλπίδος) ὁ ἱερατ. προϊστάμενος ἀρχιμ. Ἀντώνιος Ἀντωνίνης. Ἐν Γαλατᾷ (Χριστοῦ) ὁ ἀρχιερ. προϊστάμενος Συνάδων Εὐγένιος. Ἐν Γαλατᾷ (ἀγ. Νικολάου) ὁ ἱερατ. προϊστάμενος ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Μοσχόπουλος. Ἐν Γαλατᾷ (Παναγίας) ὁ ἱερατ. προϊστάμενος ἀρχιμ. Αἰμιλιανὸς Δάγκουλας. Ἐν Στυροδρομίῳ (Παναγίας) ὁ ἀρχιμ. Γρηγόριος Κωνσταντινίδης. Ἐν Εὐαγγελιστρίᾳ ὁ ἱερεὺς Ἀλέξανδρος Ζώτος. Ἐν Ταταούλοις ὁ ἀρχιερ.

προϊστάμενος Πικρίλου Μελισσηνός. 'Εν Φαρίκιοις ὁ ἱερατ. προϊστάμενος ἀρχιμ. Νικηφόρος. 'Εν Μ. Ρεθύματι ὁ ἱερατ. προϊστάμενος ἀρχιμ. Μ. Τριανταφυλλίδης. 'Εν Βεθεκίῳ ὁ ἱεροδ. Σπυρίδων Βλάχος. 'Εν Νεοχωρίῳ (Πανηγίας) ὁ ἱερατ. προϊστάμενος ἱερεύς Πανταγιώτης. 'Εν τῷ ἁγιοταφίτικῳ Μετοχίῳ ὁ ἱεροδ. 'Ιάκωβος 'Αρχιεπίσκοπος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ ἐκκλησιαστικοὺς μουσικοὺς καὶ ἱεροψάλτας.

Ὁ ἡμέτερος Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος πρὸς μελοποίησιν ἰδιαίτερον καταλλήλου ὕμνου εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν καὶ προστάτην τοῦ Σωματείου Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν προκηρύττει διαγωνισμόν, πέποιθεν ὅτι πάντες οἱ ἐγκρατεῖς τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς θέλουσι προθυμοποιηθῆναι καὶ κατέλθωσιν εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τοὺς ὡς ἐκτιθεμένους ὅρους ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν διαγωνισμάτων Ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου.

Διαιτελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως.

'Εν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 29 μαρτίου 1900.

Ὁ πρόεδρος

Ὁ γραμματεὺς

† Ὁ Ἀμαθείας Ἀνθιμος

Γ. Ι. Παπαδόπουλος

Μελοποιηθήσεται ὁ προκηρυσσόμενος ὕμνος ἐπὶ τῶν ἐξῆς στίχων τοῦ ἐλλογίμου κ. Χρήστου Χατζη-χρήστου:

Ἐκ χειλέων τῶν Ἀγγέλων ὑψιπῶν τὰς μελωδίας καὶ πτερῶ ἐκτιναχθέντι ἐκ πλευρῶν Αὐτῶν χρυσῶν ἔγραψες ἐνθέω ζήλῳ τὰς μολπὰς Σου τὰς ἡδίστας ἐν σταλάγματι ἐμβόπτων οὐρανίων μελισσῶν.

Καὶ ἀνύψωσας Ἀγίων τὰς χορείας καὶ Μαρτύρων, τοὺς ἐνθέους τούτων ἄθλους ὑψηλαῖς ὤδοις τιμῶν, ἐν ναοῖς δὲ διαχέων θεῖον ἁρμονίας μῦρον] ὡς ἐν λιχανῷ τὸν Μέγαν ἐκδηλοῖς Θεὸν ἡμῶν.

Ἐκ τῶν σῶν ἐναρμονίων καὶ μελισταγῶν χειλέων θίασος τῶν θαυμαστῶν Σου στάγμα ὑπελὼν μικρὸν ἀπὸ στέρνων εὐγνωμόνων καὶ ἐκ καρδιῶν ἐνθέων χάριτος καλὸν παιᾶνα Σοὶ προσάδει καὶ φαῖδρόν.

Δέξαι, θεῖε Ἰωάννη,
σέμνωμα Δαμασκηνῶν,
δέξαι μουσουργέ τῶν πίνυ,
ὕμνον ὑμνωδῶ καινόν.

Ἴδου οἱ ὅροι τοῦ διαγωνίσματος:

1. Οἱ διαγωνισθησόμενοι θὰ μελοποιήσωσιν ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ διὰ τῆς παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει παρρασημαντικῆς, ἐπιδιώκοντες ὕψος ἀρχαϊκόν καὶ ὅσον ἐνεστί χρονικῶς ἐγγύτερον τῇ ἐποχῇ τοῦ ὑμνηθησομένου ἁγίου Πατρὸς.

2. Πᾶς ὁ δυνάμενος εἶναι δεκτὸς ὡς μελοποιὸς εἰς τὸν διαγωνισμόν.

3. Οἱ διαγωνισθησόμενοι ὀφείλουσι νὰ πέμψωσιν εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου τὰ χειρόγραφα αὐτῶν μέχρι τῆς 1 ἰουνίου 1900, καλῶς ἐσφραγισμένα. Οὐδεμία δὲ οὐδὲ μοῦ ὑπογραφή ἢ ἄλλη τις δῆλωσις θὰ ὑποδεικνύῃ τίς ἐστὶν ὁ μελοποιός, ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ χειρογράφου ἐν φακέλλῳ, καλῶς ἐσφραγισμένῳ, ἐγκλείει ὁ μελοποιὸς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἐπιγράφει ἔξωθεν τοῦ φακέλλου ρητόν τι, καὶ τὸ αὐτὸ προσγράφει καὶ ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι τοῦ χειρογράφου διὰ τὴν τὐτότητα.

4. Τὸ ἄθλον ἔσται πεντάληρον.

5. Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται εἰς τοὺς μελοποιούς, ἀλλὰ κατατίθενται εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Συλλόγου.

6. Ὁ βραβευθησόμενος ὕμνος εἶναι κτῆμα τοῦ Συλλόγου.

7. Ἡ κρίσις γυνήσεται τῇ τελευταίᾳ Κυριακῇ τοῦ ἰουνίου 1900.

'Εν τοῖς Π)χείοις, τῇ 29 μαρτίου 1900.

Ἡ ἐπὶ τῶν Διαγωνισμάτων Ἐπιτροπὴ

Γ. Ι. Παπαδόπουλος, πρόεδρος

Γ. Βιολάκης Πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας

Ε. Γ. Ἀμαξόπουλος

Ἀνδρ. Σπαθάρης

Ν. Α. Καμαράδος

Εὐδτρ. Γ. Παπαδόπουλος

Γ. Π. Βινάκης.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Καλεῖται καὶ αὖθις ὁ Μιχαὴλ Γεροντάρης, ἱερατικός, ὑπὴκοος Ἑλλήν, ἐκ τῆς νήσου Σαρίφου, τέως μὲν κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 εὐρωπαϊκῆ π. μ. μετὰ τὴν παρέλευσιν εἰκοσι καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσας τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε διὰ νομίμως διορισμένου πληρεξουσίου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐπὶ διαζεύξει ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Θεοδώρας Μ. Γεροντάρη, τὸ γένος Ταβιόλου, ὑπηρετρίας, ὑπὴκοῦ Ἑλληνίδος καὶ κατοίκου Κωνσταντινουπόλεως, ἐν Γαλατῇ κατὰ τὴν ἐνορίαν Χριστοῦ. Προσπεπιδουλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὥς ἄνω ὀριζομένην δικάσιμον, ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγή θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παρούσα κλήσις τρίς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέλειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδόμενων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος».

'Εν τοῖς Πατριαρχείοις, 27 Μαρτίου 1900.

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Μ. Πρωτοδύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος Ἀνθιμος Π. Ὁρφανίδης

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.